Valvontalautakunta

VALVOO ASIANAJAJIA, JULKISIA OIKEUSAVUSTAJIA
JA LUVAN SAANEITA OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJIA

Valvontakertomus 2014

Suomen Asianajajaliiton julkaisuja 1/2015

ISBN 978-952-5552-28-7
ISSN 0781-5840

Kuvat: Nina Kaverinen
Tekstit: Pia Kauppinen ja Johanna Kainulainen
Graafinen suunnittelu: NeoDesign

Paino: Kirjapaino Uusimaa
Taitto: Uusimaa Studio

Valvontakertomus 2014

Sisällys

HAASTATTELUSSA
Oikeuskansleri: Kuluttajansuoja vaarassa ... 6
Valvontalautakunnan puheenjohtajat: Hyvällä asiakaspalvelulla voi välttää kantelut ... 8

1. VALVONTALAUTAKUNNAN TOIMINTA ... 10
1.1 Valvontalautakunta ja sen toiminta ... 12
1.2 Kaavio valvontaprosessista ... 13
1.3 Valvontalautakunnan kokoonpano ... 14

2 LUVAN SAANEIDEN OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJIEN VALVONTA ... 16
2.1 Tutkittavaksi ottamista koskevat ratkaisut ... 17
2.1.1 Oikeudenkäynnin käynnistävät toimenpiteet ... 17
2.1.2 Toimiminen omassa oikeudenkäyntiasiassa ... 18
2.1.3 Toimiminen konkurssipesän pesänhoitajan sijaisena ... 19
2.1.4 Toimiminen välimiesmenettelyssä ... 19
2.1.5 Muita tutkittavaksi ottamista koskevia ratkaisuja ... 19
2.2 Helsingin hovioikeuden päätökset tutkittavaksi ottamista koskevissa ratkaisuissa ... 19
2.3 Pääasiaratkaisut ja määrätyt seuraamukset ... 21
2.4 Uuden lainsäädännön vaikutus hyvää asianajajatapaa koskeviin ohjeisiin ... 22

3 TAPAUSSELOSTUKSET ... 24
3.1 Perusarvot ... 24
3.1.1 Luottamuksellisuus (TO 3.4) ... 24
3.1.2 Kunniallisuus (TO 3.5) ... 26
3.2 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku) ... 27
3.2.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1) ... 27
3.2.2 Asianajajan täydennyskouluttautumisvelvollisuus (TO 4.2) ... 30
3.2.3 Asiakasvarojen hoito (TO 4.4) ... 31
3.3 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku) ... 31
3.3.1 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 1-kohta) ja asiakirjojen luovuttaminen (TO 5.11) ... 32
3.3.2 Menettely tehtävästä luovuttaessa (TO 5.10) ... 34
3.3.3 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja Palkkio-ohje) ... 34
3.3.4 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta) ... 36

3.4 Esteellisyys (TO 6. luku) ... 37
3.4.1 Esteettömyys (TO 3.3) ... 38
3.4.2 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1) ja esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2) ... 40
3.4.3 Esteellisyys salassapito- ja vaitiolo-velvollisuuden perusteella (TO 6.3) ... 41
3.4.4 Esteellisyys asianajotoimistossa ja toimistoyhteisössä (TO 6.5) ... 42
3.5 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku) ... 45
3.5.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta) ... 45
3.5.2 Painostuskielto (TO 7.3) ... 47
3.6 Asianajaja ja viranomaiset (TO 8. luku) ... 48
3.6.1 Todistaja, asiantuntija ja muu kuultava (TO 8.4) ... 48
3.7 Julkisuus ja markkinointi (TO 10. luku) ... 49
3.8 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku) ... 50
3.8.1 Toimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5) ... 50

4 TILASTOTIETOJA VALVONNASTA 2014 ... 52
4.1 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriita-asiat ... 52
4.1.1 Valvonta-asiat ... 52
4.1.2 Palkkioriita-asiat ... 52
4.1.3 Valvonta- ja palkkioriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika ... 52
4.1.4 Muutoksenhaku valvonta-asioissa ... 52
4.1.5 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset ... 52
4.1.6 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen ... 53
4.2 Hallituksen yleisvalvonta ... 53
4.2.1 Hallituksen yleisvalvonta ja jäsenkelpoisuutta koskeva valvonta ... 53
4.2.2 Velkaantumisselvitys ... 53
4.3 Vireille tulleet asiat ... 53

5 SAMMANFATTNING ... 56

6 YHTEYSTIEDOT ... 59

Oikeuskansleri: Kuluttajansuoja vaarassa

Oikeudellisten palvelujen tarjoajien toimintaa valvotaan eri laajuisesti: asianajajien kaikki toiminta on valvonnanalaista, mutta luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toiminnasta valvonnanalaista on vain osa. Asiasta säädetty laki jäi torsoksi ja vaarantaa kuluttajansuojaa, sanoo oikeuskansleri **Jaakko Jonkka**.

TEKSTI: JOHANNA KAINULAINEN // KUVA: NINA KAVERINEN

Vuoden 2014 alusta lähtien asiakasta on voinut tuomioistuimissa avustaa vain asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat eli niin sanotut lupalakimiehet eivät ole asianajajia tai julkisia oikeusavustajia, vaan oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt heille luvan hoitaa tuomioistuinasioita. Lupalakimiehiä oli vuodenvaihteessa 2014–2015 vajaat 1 500.

Valvontalautakunta valvoo kaikkea asianajajien ja julkisten oikeusavustajien toimintaa. Kuluttaja voi kannella valvontalautakunnalle, jos on sitä mieltä, että heidän toimintansa rikkoo hyvää asianajajatapaa. Valvontalautakunta valvoo myös luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimintaa ja myös näiden toiminnasta voi kannella, mutta tietyin rajoituksin. Oikeudenkäynneissä avustaminen kuuluu lupalakimiehiä koskevan valvonnan piiriin, mutta muut kuin tuomioistuinasiat on suljettu pois. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi asiakirjojen, kuten testamentin tai avioehdon, laatiminen tai oikeudellinen neuvonta.

Valvonnan valvoja

Oikeuskansleri Jaakko Jonkan johtama oikeuskanslerinvirasto tarkastaa kaikki valvontalauta-

Jos rajanveto-ongelmat jatkuvat, harkitsen lainmuutoksen esittämistä.

kunnan ratkaisut ja voi halutessaan hakea niihin muutosta Helsingin hovioikeudelta.

– Tämä on pääosin valvonnan valvontaa, Senaatintorin laidalla istuva Jaakko Jonkka summaa.

Hänen mukaansa kuluttajan on nykytilanteessa vaikea arvioida oikeudellisten palveluiden tarjoajia.

– On esimerkiksi ongelmallista, jos lupalakimies kertoo markkinoinnissaan kuuluvansa valvontalautakunnan ja oikeuskanslerin valvonnan piiriin. Tämä antaa hieman väärän kuvan asiasta, kun osa toiminnasta ei ole valvonnan alaista.

– Lisäksi asianajajien ja lupalakimiesten kelpoisuusehdot ovat erilaiset.

Tilanne hankaloittaa myös valvontalautakunnan toimintaa, joka joutuu rajatapauksissa tulkitsemaan, voidaanko asiakkaan lupalakimiehestä tekemää kantelua ottaa tutkittavaksi. On tulkinnanvaraista, minkä toimien tulkitaan liittyvän oikeudenkäynteihin ja näin ollen valvonnan piiriin. Katsotaanko esimerkiksi oikeudenkäyntiä edeltävät neuvottelut tai kirjeenvaihto valvonnan piiriin kuuluviksi?

– Tämä rajanveto-ongelma näkyi valvontalautakunnan ratkaisuissa heti sen jälkeen, kun lupalakimiesjärjestelmä tuli voimaan, Jaakko Jonkka sanoo.

Kolme muutoksenhakua

Oikeuskanslerin mielestä valvontalautakunnan toiminta on ollut laadukasta, mistä kertoo sekin, ettei hänellä ole juuri ollut tarvetta hakea muutosta ratkaisuihin. Vuonna 2014 oikeuskansleri haki hovioikeudelta muutosta kolmeen valvontalautakunnan ratkaisuun.

Kaikissa tapauksissa oli kyse sen arvioinnista, mikä on oikeudenkäyntitoimeksianto ja mistä toimenpiteistä oikeudenkäynnin katsotaan alkavan. Tästä veteen piirretystä rajasta alkaa myös valvontalautakunnan toimivalta ylipäänsä ryhtyä tutkimaan lupalakimiesten toimenpiteitä. Kaikissa tapauksissa valvontalautakunta katsoi, että kyse oli oikeudenkäyntiin liittyvistä asioista, kun taas oikeuskansleri oli eri mieltä. Hovioikeus päätyi kahdessa tapauksessa oikeuskanslerin kannalle, yhden tapauksen käsittely on vielä kesken.

– Valvontalautakunta selvästi tulkitsee oikeudenkäyntiasian käsitettä aika laajasti. Hovioikeuden ratkaisutkin osoittavat, että käsite on varsin tulkinnanvarainen. Olisi sekä palvelun tarvitsijoiden että lupalakimiesten itsensä oikeusturvan kannalta tärkeää, että valvontaa koskeva säännös olisi selvempi, oikeuskansleri katsoo.

Miksi lakiin luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista sitten jäi tällainen tulkintaongelmia aiheuttava ja kuluttajansuojaa vaarantava piirre?

– Vaikuttaa siltä, että tällainen välimallin ratkaisu tehtiin, kun lainsäätäjä ei ollut valmis esittämään asianajajamonopolia, eli että vain asianajajat voisivat hoitaa oikeudenkäyntiasioita. Tosin nytkin voi kysyä, miksei eri toimijoita voisi joka tapauksessa valvoa samalla tavalla.

– Jos rajanveto-ongelmat jatkuvat, joudun harkitsemaan lainmuutoksen esittämistä oikeusministeriölle, Jaakko Jonkka sanoo.

Oikeuskansleri näkee, miten Suomi makaa

Oikeuskanslerinvirastossa 15 vuotta toiminut Jaakko Jonkka näkee työssään, mitä Suomelle kuuluu: pääosa työstä on valtioneuvoston ja viranomaisten laillisuusvalvontaa.

– Tässä tulee hyvä yleiskuva yhteiskunnan toimivuudesta. Taloudellinen tilanne ja siitä johtuvat vaikeat rakenteelliset uudistukset ovat tällä hetkellä pinnalla.

Asianajajien toiminnassa hän ei ole havainnut erityisiä kipupisteitä, mutta on kiinnittänyt huomiota asioihin, joista kannellaan.

– Kantelut koskevat pääosin tavallisten ihmisten perhe- ja perintöoikeudellisia asioita. Liikejuridiikka ei näy. Ehkä isojen poikien riidat käsitellään muutoin, hän pohtii.

Valvontalautakunnan puheenjohtajat: Hyvällä asiakaspalvelulla voi välttää kantelut

TEKSTI: JOHANNA KAINULAINEN // KUVA: NINA KAVERINEN

Valvontalautakunta ratkaisi vuonna 2014 yhteensä 632 asiaa. Kantelujen syyt ovat pysyneet vuosia samoina: eniten valitetaan esteellisyyskysymyksistä, viivyttelystä ja laskutuksesta. Noudattamalla toiminnassaan peruskohteliaisuutta ja kunnioittamalla vastapuolta voi välttää monta ongelmaa. Näin neuvovat valvontalautakunnan puheenjohtaja **Matti Kunnas** sekä jaostojen puheenjohtajat **Veronica Dalenius**, **Markus Manninen** ja **Harri Tuure**.

Valvontalautakuntaan vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta kahdellakymmenellä prosentilla. Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien eli niin kutsuttujen lupalakimiesten tulo valvonnan piiriin ja heihin kohdistuvien kantelujen määrä selittää vain pienen osan kasvusta.

– Ihmisten lisääntynyt tietoisuus valvonnasta lienee osasyynä kasvuun. Tietoisuuden kasvuun vaikuttavat varmasti julkisuudessa esillä olleet isot jutut ja toisaalta se, että valvontalautakunnan viestintää on tehostettu, Matti Kunnas pohtii.

– Ehkä tässä näkyy myös yhteiskunnan yleinen trendi, että ihmiset ylipäänsä valittavat aiempaa herkemmin kokemastaan vääryydestä, Markus Manninen sanoo.

Viimeisen sanan sanominen ei aina ole viisasta

Valtaosa kanteluista koskee esteellisyyksiä, viivyttelyä, viesteihin vastaamatta jättämistä ja laskutusta. Samat asiat ovat tilastokärjessä vuodesta toiseen.

Hyvällä asiakaspalvelulla voi pitkälti välttää kantelun kohteeksi joutumisen, valvontalautakunnan jaostojen puheenjohtajat summaavat.

Esteellisyys, viivyttely ja laskutusasiat kanteluiden kärjessä.

– Jos on rehellinen, ei viivyttele ja laskutus on kohtuullinen, ei pitäisi tulla ongelmia, Harri Tuure sanoo.

– Peruskohteliaisuudella ja toisen kunnioittamisella pääsee pitkälle. Viimeistä sanaa ei aina tarvitse sanoa. Kultaisen keskitien kulkeminen toiminnassa on varminta. Jos koko ajan liikkuu hyvän asianajajatavan rajamailla, se rassaa itseä eikä näytä pitkän päälle hyvältä, vaikka kanteluista ei tulisikaan seuraamuksia, Veronica Dalenius lisää.

Asiat käsitellään jaostoissa

Valvontalautakunta jakaantuu neljään jaostoon, joista yhdessä käsitellään ruotsinkieliset kantelut. Kantelun kohteeksi joutunut asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai lupalakimies voi vastata kanteluun omalla äidinkielellään. Yleensä asiat käsitellään jaostoissa. Asia käsitellään valvontalautakunnan täysistunnossa, jos siinä joudutaan harkitsemaan seuraamukseksi seuraamusmaksua tai erottamista tai mikäli asialla on ennakkotapausarvoa. Täysistunnossa ovat läsnä valvontalautakunnan kaikki 12 jäsentä.

Joidenkin yksittäisten asianajajien toiminnasta tulee säännönmukaisesti kanteluita valvontalautakuntaan.

– Omia toimintatapoja kannattaisi tällöin miettiä. Toimeksiantoja saatetaan esimerkiksi ottaa liikaa, eikä sitten ehditäkään hoitaa niitä. Tai esimerkiksi sähköposteihin vastaamisessa on hyvin korkea yksikköveloitus, mikä tulee asiakkaalle yllätyksenä laskun maksun koittaessa, valvonnasta vastaava lakimies **Pia Kauppinen** kuvaa.

Oikeuskansleri ja valvontalautakunta samoilla linjoilla

Vuonna 2014 valvontalautakunnan toiminnassa olivat pinnalla rajanvetokysymykset lupalakimiehiin kohdistuvissa kanteluissa: minkä asioiden katsotaan kuuluvaksi oikeudenkäyntiin ja minkä ei. Tämä määrittää sen, voiko valvontalautakunta ottaa kantelun tutkittavaksi.

– Kun valvontalautakunta pystyi aiemmin keskittymään pelkästään itse kanteluiden käsittelyyn, toiminnan painopiste siirtyi viime vuonna entistä enemmän jo edeltävään vaiheeseen. Näiden tulkintakysymysten selvittely aiheutti paljon työtä, Matti Kunnas kertoo.

Puheenjohtajien mielestä asianajajia, julkisia oikeusavustajia ja lupalakimiehiä pitäisi valvoa samalla tavalla. Myös oikeuskansleri on samaa mieltä haastattelussaan sivuilla 6–7. Valvontalautakunta joutuu nyt hakemaan linjaa hankalassa tulkintakysymyksessä.

– Kansalaisille on selvästi ollut yllätys, että valvontalautakunta ei voi tutkia lupalakimiehen toimintaa esimerkiksi perinnönjaossa, koska sen ei katsota olevan oikeudenkäyntiasia, Matti Kunnas sanoo.

– Osittain on myös nähtävissä, että lupalakimiesten tulo valvonnan piiriin on ollut yllätys heille itselleenkin. Valvontalautakunnan toiminta ja kanteluihin vastaaminen ei ole välttämättä tuttua, Veronica Dalenius kertoo.

1 Valvontalautakunnan toiminta

Asianajajien valvontamenettely ja palkkioriitojen käsittely uudistettiin 1.11.2004 voimaan tulleella asianajajista annetun lain (asianajajalaki) muutoksella (697/2004) ja oikeusministeriön päätöksellä yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen muuttamisesta (934/2004). Asianajajaliiton aloitteesta toteutetun uudistuksen tavoitteina olivat ammatillisen valvonnan ja palkkioriitojen luotettavuuden lisääminen, asianajajan ja kantelijan oikeusturvan parantaminen sekä ammatilliseen valvontaan käytettävissä olevien voimavarojen tehokkaampi hyödyntäminen.

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista (17.6.2011/715). Samassa yhteydessä tehtiin muutoksia myös asianajajalakiin (17.6.2011/716). Nämä muutokset vaikuttivat valvontalautakunnan toimintaan ensinnäkin siten, että valvonnan piiriin tulivat osittain myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat. He ovat lakimiehiä, joille erillinen oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt luvan toimia oikeudenkäyntiasiamiehinä ja -avustajina. Lain muutos myös lisäsi valvontalautakunnan itsenäistä asemaa suhteessa Suomen Asianajajaliittoon. Lisäksi valvontalautakunnan kokoonpano muuttui siten, että valvontalautakunnan jäseniksi tuli myös kaksi luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien edustajaa.

Asianajajalain 6 a §:n 1 momentin mukaan asianajajayhdistyksen yhteydessä toimivat riippumattomat valvontalautakunta ja valvontayksikkö, joille kuuluvat tässä laissa säädetyt asianajajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Säännöksen 5 momentissa säädetään, että valvontayksikköön kuuluva toimihenkilö ei saa osallistua asianajajayhdistykselle kuuluvien muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen asioiden hoitamiseen, jos osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Asianajajalain muutosta koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 318/2010) perusteltiin valvonnan keskittämistä Asianajajaliiton valvontalautakuntaan seuraavasti:

"Valvonnan järjestämisen kannalta helpoin vaihtoehto olisi toteuttaa valvonta vastaavasti kuin asianajajien ja julkisten oikeusavustajien valvonta nykyisin, jolloin valvovana elimenä toimisi Asianajajaliiton valvontalautakunta. Asianajajaliiton valvontalautakunnalla on korkea osaamisen taso ja pitkäaikainen kokemus hyvän asianajajatavan valvonnasta. Valvonta tapahtuisi myös kustannustehokkaasti, kun se hoidettaisiin kaikkien osalta samassa elimessä. Koska valvontalautakunta valvoisi tällöin paitsi asianajajia ja julkisia oikeusavustajia, myös luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, jotka eivät ole ja joista osa ei edes voisi olla Asianajajaliiton jäseniä, olisi tällöin kuitenkin tarpeen vahvistaa valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta.

Toisaalta siltä osin kuin kyse on elinkeinoluvan kurinpidollisesta peruuttamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä, tullaan ainakin lähelle merkittävää julkisen vallan käyttöä, joka voidaan perustuslain 124 §:n mukaan uskoa vain viranomaiselle. Mainituilla perusteilla esityksessä ehdotetaan, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja olisi sekä

valvontalautakunnan että oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen."

Asiaa käsitelleessä lakivaliokunnan mietinnössä valvonnan järjestämisestä ja valvontalautakunnan riippumattomuudesta todettiin seuraavasti (LaVM 40/2010):

"Valiokunta on pohtinut oikeudenkäyntiasiamiehen valvontamenettelyn erilaisia järjestämistapoja. Valiokunnan mielestä esitettyä valvontarakennetta voidaan puoltaa ottaen huomioon esityksen lähtökohta, jonka mukaan oikeudenkäyntiasiamiehet ovat velvollisia noudattamaan asiallisesti samansisältöisiä ammattieettisiä sääntöjä kuin asianajajat ja julkiset oikeusavustajat. Ehdotukset valvontalautakunnan roolista ja muutoksenhaun järjestämisestä yhdenmukaisesti asianajajia ja julkisia oikeusavustajia koskevien valvonta-asioiden kanssa ovat perusteltuja yhteneväisen ratkaisukäytännön turvaamisen kannalta. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena, että valvonnan toimivuutta seurataan ja arvioidaan, tuleeko järjestelmää jatkossa kehittää.

Kun valvontalautakunnalle annetaan oikeudenkäyntiasiamiehiä koskevia valvontatehtäviä, on tarpeellista, että valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta vahvistetaan. Esityksessä ehdotetaankin, että valvontalautakunnan kokoonpanoa laajennetaan ja että siihen otetaan jäseniksi asianajajien ja laissa tarkemmin määriteltyjen muiden lakimiesten lisäksi myös luvan saaneita oikeudenkäyntiasiamiehiä. Tässä yhteydessä on syytä tähdentää, että valvontalautakunnan jäsenet toimivat tehtävässään tuomarin vastuulla ja asioita valmistelevan valvontayksikön toimihenkilöihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Lisäksi valvonta-asioiden käsittelyn järjestämiseen liittyvä yksi periaatteellinen lähtökohta on se, että valvonta-asioiden ohjautuminen valvontalautakunnan eri jaostojen kesken tapahtuu tuomioistuinten tapaan sattumanvaraisesti, jolloin etukäteen ei ole tiedossa, ketkä käsittelevät tiettyä valvonta-asiaa. Myös tämä osaltaan turvaa käsittelyn objektiivisuutta."

Edellä mainituista syistä johtuen valvontalautakunnan ja valvontayksikön riippumattomuutta suhteessa Suomen Asianajajaliittoon on vahvistettu. Valvontayksikön henkilökunta ei osallistu Asianajajaliiton sellaisten tehtävien hoitamiseen, joihin osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Valvontalautakunnan erillisyyttä Asianajajaliitosta halutaan osoittaa myös esimerkiksi omalla graafisella ilmeellä ja verkkosivustolla.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt vuoden 2014 loppuun mennessä yhteensä 1 432 oikeudenkäyntiavustajalupaa, joista voimassa olevia lupia oli vuoden lopussa 1 339. Asianajajaliiton jäseniä eli asianajajia oli vuoden 2014 lopussa 2 048. Osa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista työskentelee asianajotoimistoissa esimerkiksi avustavan lakimiehen tehtävissä, mutta osa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista toimii muissa lakimiestehtävissä. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ylläpitää luetteloa myönnetyistä oikeudenkäyntiavustajaluvista, mutta tarkempia tilastotietoja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien jakautumisesta asianajotoimistoissa ja muissa tehtävissä työskenteleviin lakimiehiin ei ole toistaiseksi saatavissa.

Valvontalautakuntaan on aikaisempina vuosina tullut vireille vuosittain hieman alle 500 kantelua ja palkkioriita-asiaa. Valvontalautakunta valmistautui valvonnan laajenemiseen ja kanteluiden lisääntymiseen jo vuoden 2013 alussa, kun valvontalautakunnan 4. jaosto aloitti toimintansa. Vuonna 2014 vireille tuli yhteensä 618 asiaa, joista 519 oli valvonta-asioita. Edellisenä vuonna vireille tuli yhteensä 510 asiaa, joista 424 oli valvonta-asioita. Vireille tulleiden valvonta-asioiden määrä kasvoi siten yli 22 prosenttia vuonna 2014.

Valvonnan ulottuminen osittain myös luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin ei yksin selitä kanteluiden lisääntynyttä määrää valvontalautakunnassa. Vuonna 2014 valvonta-asiana vireille tulleista kanteluista 43 kohdistui luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan, 50 julkiseen oikeusavustajaan ja 426 asianajajaan. Kaikki valvontalautakuntaan saapuneet luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat kantelut eivät ole mukana vuoden 2014 tilastoissa, koska valvontalautakunnalla ei ole toimivaltuutta tutkia

oikeudenkäyntiasioihin liittymättömiä kanteluita ja osa kanteluista on palautettu suoraan kantelijoille ilman, että valvontalautakunnassa on tullut vireille mitään valvonta-asiaa.

Kanteluiden määrän lisääntymisen voidaan arvioida johtuvan ainakin osittain siitä, että valvontalautakunnan valvontamenettely tunnetaan nykyisin paremmin. Omalta osaltaan tunnettavuutta on edistänyt esimerkiksi se, että valvontalautakunnalla on nykyisin omat, muun muassa kantelumenettelystä kertovat verkkosivut.

1.1 Valvontalautakunta ja sen toiminta

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimintaa koskevat kantelut käsittelee valvontalautakunta. Asianajajaliiton hallituksella on edelleen velvollisuus asianajajalain 6 §:ssä säädetyin tavoin valvoa asianajajien toimintaa. Jos hallitus tätä valvontaa suorittaessaan saa aiheen epäillä asianajajan menetelleen velvollisuuksiensa vastaisesti, sen tulee saattaa asia valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Asianajajan laskutuksen kohtuullisuutta tai palkkioon liittyvää muuta riitaisuutta koskevat asiat käsitellään valvontalautakunnassa palkkioriita-asioina. Palkkioriita-asian käsittely valvontalautakunnassa on asianajajan asiakkaalle maksuton palvelu. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 12.1-kohdan mukaan asianajaja ei saa vaatia korvausta valvontalautakunnan käsittelemän valvonta-asian tai palkkioriita-asian hänelle aiheuttamista kuluista valvonta-tai palkkioriita-asian käynnistäneeltä henkilöltä tai muultakaan taholta. Palkkioriitamenettelyn käyttäminen ei koske julkisten oikeusavustajien tai luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien asiakkaita.

Valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja sekä yksitoista muuta jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajia ja heidät valitsee tehtäväänsä Asianajajaliiton valtuuskunta. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen.

Asianajajakuntaan kuulumattomat jäsenet ja heidän varajäsenensä nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä sen jälkeen, kun ministeriö on saanut Asianajajaliiton puoltavan lausunnon ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään.

Lisäksi kahden jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajajäsenet nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä. Kaikkien jäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Valvontalautakunta toimii neljänä jaostona. Tarkoituksena on, että valtaosa käsiteltävistä valvonta-asioista ja kaikki palkkioriita-asiat käsitellään ja ratkaistaan lautakunnan jaostoissa. Jaostojen kokoonpanot määrää valvontalautakunta.

Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja valvontalautakunnan keskuudestaan vuosittain valitsemat kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriita-asioissa puheenjohtajana toimii aina jaoston asianajajakuntaan kuulumaton jäsen, joka on muu kuin luvan saanut oikeudenkäyntiavustajajäsen.

Lautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kahdeksan muuta jäsentä on paikalla. Lautakunnan jaosto on päätösvaltainen, kun jaoston kaikki jäsenet ovat paikalla.

Tarkempia tietoja valvontamenettelystä löytyy valvontalautakunnan verkkosivuilta osoitteessa www.valvontalautakunta.fi.

valvontalautakunta.fi

1.2 Kaavio valvontaprosessista

Viereinen kaavio havainnollistaa valvonta- ja palkkioriita-asioiden käsittelyä valvontalautakunnassa.

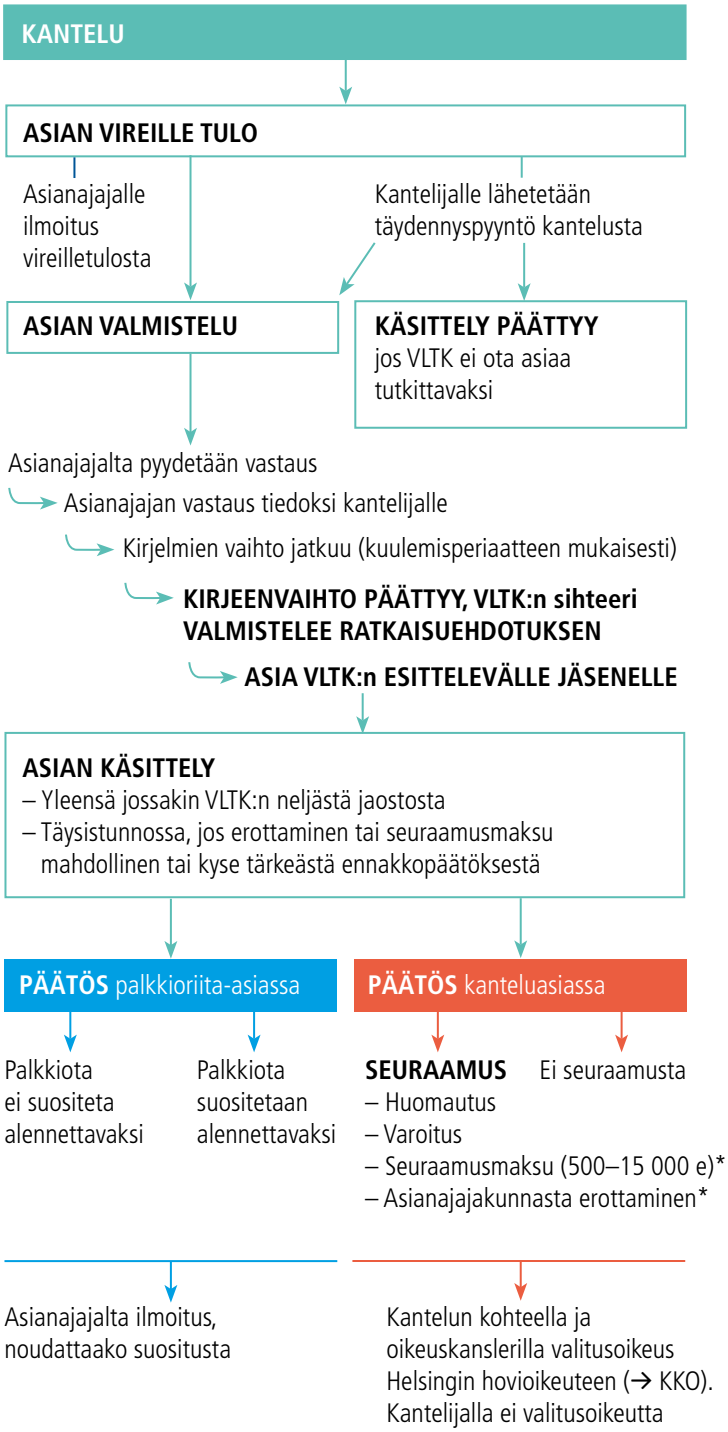

*) Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien seuraamusmaksuista ja luvan peruuttamisesta päättää viime kädessä oikeudenkäyntiavustajalautakunta valvontalautakunnan esityksestä.

1.3 Valvontalautakunnan kokoonpano 1.1.2015

Puheenjohtaja	Varapuheenjohtajat
Matti Kunnas, asianajaja	Veronica Dalenius, asianajaja Markus Manninen, asianajaja Harri Tuure, asianajaja

Varsinainen jäsen	Varajäsen
1. jaosto	
Harri Tuure, asianajaja, pj	Elina Saari, asianajaja
Ilkka Malka, luvan saanut oik.käyntiav.	Lotta Laineenkare, luvan saanut oik.käyntiav.
Ahti Saarenpää, professori	Pekka Pärnänen, hovioikeudenlaamanni
sihteeri Sanna Leppänen, lakimies	
2. jaosto	
Matti Kunnas, asianajaja, pj	Pirjo Isoluoma, asianajaja
Pia Letto-Vanamo, professori	Matti Tolvanen, professori
Ilkka Salonen, asianajaja	Mikael Henriksson, asianajaja
sihteeri Päivikki Hartikainen, valvonta-assistentti	

Kuvassa Johanna Sulkumäki (vas.), Ahti Saarenpää, Ilkka Salonen, Markus Manninen, Ilkka Malka, Sonja Saari, Harri Tuure, Matti Tolvanen, Pia Kauppinen, Matti Kunnas, Päivi Hallamaa-Tupi, Antti Savela, Veronica Dalenius, Jarkko Otva, Sanna Leppänen, Ilona Pilkama-Paajanen, Päivikki Hartikainen ja Katja Flittner.

3. jaosto

Veronica Dalenius, asianajaja, pj
Jarkko Otva, asianajaja
Antti Savela, laamanni
sihteeri Gunilla Nyström, lakimies (perhevapaalla)
sihteeri Katja Flittner, lakimies
Pontus Baarman, asianajaja
Matti Niiranen, asianajaja
Rita Melartin, hovioikeudenneuvos

4. jaosto

Markus Manninen, asianajaja, pj
Hannele Kojo, asianajaja
Ilona Pilkama-Paajanen, luvan saanut oik.käyntiav.
sihteeri Johanna Sulkumäki, lakimies
Jussi Ikonen, asianajaja
Päivi Hallamaa-Tupi, asianajaja
Tuuli Lahikainen, luvan saanut oik.käyntiav.

Valvontalautakunnan jäseninä vuonna 2014 toimivat myös asianajajat **Sirpa Niemistö**, **Ville Salonen**, **Peter Salovaara** ja **Markus Luotola** sekä luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia edustaneina jäseninä professorit **Mikko Vuorenpää** ja **Jussi Tapani**.

2 Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 9 §:n mukaan luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on 8 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissään oikeuskanslerin, asianajajista annetun lain 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetun valvontalautakunnan ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen. Lain 11 §:ssä täsmennetään edelleen, että luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan kantelun ratkaisee valvontalautakunta ja valvontalautakunnassa käsiteltävät asiat valmistelee valvontayksikkö.

Lain 8 §:n 1 momentin mukaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät. Lisäksi säännöksen 1 momentissa on 19-kohtainen luettelo niistä erityisistä velvollisuuksista, jotka luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on erityisesti täytettävä.

Säännös koskee oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä, tuomioistuimen määräyksen perusteella saatuja tehtäviä sekä tehtäviä, joihin oikeudenkäyntiavustaja on määrätty oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitetuksi avustajaksi riippumatta siitä, onko kyseessä tuomioistuinasia vai ns. ulkoprosessuaalinen asia (esim. testamentin tai perukirjan laatiminen).

Edellä mainituissa tehtävissä oikeudenkäyntiavustajan tulee noudattaa 8 §:ssä tarkemmin säädettyjä velvollisuuksia, jotka ovat hallituksen esityksen (HE 318/2010) mukaan asiallisesti saman sisältöisiä ammattieettisiä sääntöjä kuin ne, joita asianajajat ja julkiset oikeudenkäyntiavustajat noudattavat. Hallituksen esityksen mukaan 8 §:n velvollisuudet tulevat voimaan siitä lukien, kun luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle on myönnetty laissa tarkoitettu lupa. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ylläpitää oikeudenkäyntiavustajaluetteloa, josta myönnetyt luvat ilmenevät.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan kannalta ongelmana on, että lain kirjoitustapa ei välttämättä anna vastausta siihen, missä laajuudessa luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä hoitaessaan velvollinen noudattamaan lain 8 §:ssä säädettyjä vaatimuksia ja missä laajuudessa hän täten on velvollisuuksiensa kautta valvonnan alainen. Lain mukaan selvänä on pidettävä, että oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävillä tarkoitetaan niitä tehtäviä, joiden suorittamisen ehtona on oikeudenkäyntiavustajalautakunnan myöntämä lupa.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan lupa on OK 15 luvun ja lastensuojelulain 86 a §:n mukaan tarpeen toimimiseen lastensuojelulaissa tarkoitetussa asiassa yksityisen asianosaisen asiamiehenä tai avustajana hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Sitä vastoin oikeudenkäyntiin liittymättömät oikeudelliset palvelut, esimerkiksi asiakirjojen laatiminen ja neuvonanto jäisivät velvollisuuden ulkopuolelle. Laissa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista ei yksiselitteisesti määritellä, milloin asiamiehen tai avustajan tehtävä alkaa ja päättyy. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät tulee ymmärtää laajasti; tehtäviin kuuluvat paitsi varsinainen edustaminen ja esiintyminen tuomioistuimessa myös esimerkiksi oikeuden-

käyntiä valmistelevat toimet, kuten asianosaisen avustaminen rikosasian esitutkinnassa.

Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksien laajaa tulkintaa oikeudenkäyntiasioissa voidaan perustella myös lain 8 §:n 1 momentissa luetelluilla erityisillä velvollisuuksilla. Näitä erikseen lueteltuja erityisiä velvollisuuksia ovat esimerkiksi, että luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee

- tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan olla esteetön;
- hoitaa saamansa tehtävät huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta;
- kieltäytyä ottamasta tehtävää vastaan, jos hänellä ei ole sen edellyttämää ammattitaitoa tai jos hän ei muutoin kykene huolehtimaan tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta;
- vastata kohtuullisessa ajassa saamiinsa oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviin liittyviin yhteydenottoihin, jollei se aiemman vastauksen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole ilmeisen tarpeetonta;
- vastata tehtävää tarjonneelle ilman aiheetonta viivytystä, jos luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ota vastaan hänelle tarjottua tehtävää;
- olla ilman erityistä syytä ryhtymättä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen; ja
- olla ilman vastapuolen suostumusta sopimusneuvotteluiden ulkopuolella vetoamatta vastapuolen tekemään sovintotarjoukseen.

Edellä luetellut erityiset velvollisuudet ovat kaikki sellaisia, jotka luonteensa mukaisesti tulee täyttää jo ennen kuin oikeudenkäyntiavustaja hänelle uskotussa tehtävässä esimerkiksi laatii haastehakemuksen tai hoitaa asiaa tuomioistuimen istunnossa.

Jos luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimeksianto koskee asiakirjan laatimista tai oikeudellisen neuvonnan antamista oikeudenkäyntiin liittymättömässä asiassa, toiminta jää laissa tarkoitettujen velvollisuuksien noudattamisen ja samalla valvonnan ulkopuolelle.

Jos taas kyseessä on oikeudellisen palvelun tarjoaminen asiassa, joka jo on vireillä tuomioistuimessa, on selvästi kyseessä toiminta, jossa luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on noudatettava laissa säädettyjä velvollisuuksiaan ja samalla hän on valvontalautakunnan valvonnan alainen.

Edellä mainittujen kahden tilanteen väliin jää niin sanottu harmaa vyöhyke, jossa kysymys velvollisuuksien noudattamisesta ja toiminnan valvonnan alaisuudesta on ratkaistava kussakin yksittäistapauksessa tapauksen erityispiirteet huomioon ottaen.

2.1 Tutkittavaksi ottamista koskevat ratkaisut

Valvontalautakunta on vuonna 2014 linjannut kantelun tutkittavaksi ottamista koskevia kysymyksiä. Näissä tapauksissa olennaisimmaksi kysymykseksi on noussut se, onko kantelussa ollut kysymys luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävästä ja milloin tämän tehtävän on katsottu alkaneen.

2.1.1 Oikeudenkäynnin käynnistävät toimenpiteet

Valvontalautakunta otti tutkittavakseen kantelun, jossa kantelija moitti asianajotoimistossa työskentelevän luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan menettelyä tekijänoikeuden loukkausta koskevassa asiassa. Kantelija katsoi luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan menettelyn sopimattomaksi, koska tämä oli laiminlyönyt velvollisuutensa kunnioittaa kantelijan laillisia oikeuksia painostamalla tätä sopimattomasti ja uhkaamalla luovuttaa kantelijaa häpäiseviä tietoja kolmansille osapuolille.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli lähettänyt kantelijalle kirjeen, jonka mukaan kantelijan nimissä olevasta teleliittymästä oli

loukattu luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan päämiehen tekijänoikeutta levittämällä elokuvaa vertaisverkossa. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli todennut, että tekijänoikeuden loukkaus voidaan katsoa rikokseksi rikoslain 49 luvun 1 §:n mukaan, jos loukkaus on tehty tahallisesti tai törkeän huolimattomasti ja että poliisi voi asian selvittämiseksi käyttää tarvittavia pakkokeinoja. Kirjeessä oli todettu edelleen, että tekijänoikeuslain 57 §:n mukaan teoksen oikeudeton levittäjä on velvollinen suorittamaan tekijälle hyvityksen ja suorittamaan korvauksen kaikesta menetyksestä ja haitasta, vaikka tekijänoikeuden loukkaus olisi tapahtunut ilman tietoa teon lainvastaisuudesta.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ilmoittanut, että hänen päämiehensä oli valmis sopimaan tekijänoikeuden loukkauksen siten, ettei enempiin toimenpiteisiin ole tarvetta ryhtyä. Sovinto edellytti loukkauksesta aiheutuneen haitan hyvittämistä ja kulujen korvaamista 1.9.2014 mennessä 600 eurolla. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli pyytänyt kantelijaa olemaan häneen yhteydessä maksun saapumisen varmistamiseksi ja sovinnon vahvistamiseksi kirjallisesti.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja kertoi, että hänellä oli ollut toimeksianto olla yhteydessä kantelijaan tiedottaakseen havaitusta tekijänoikeuden loukkauksesta ja tarjotakseen mahdollisuutta sopia asia. Toimeksiantoon oli mahdollisen kiistämisen jälkeen kuulunut arvioida, oliko asiassa edellytyksiä tehdä poliisille esitutkintapyyntö tai nostaa siviilikanne. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja katsoi, ettei hänen toimintansa ollut Helsingin hovioikeuden 2.10.2014 antaman päätöksen nro 1884 valossa luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n soveltamisen piirissä.

Valvontalautakunta katsoi, että luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 13-kohdan nojalla yksilöidyn korvausvaatimuksen esittäminen on välttämätön oikeudenkäyntiä valmisteleva toimenpide. Säännöksessä on tämän ohella lueteltu muitakin erityisiä velvollisuuksia, jotka luonteensa mukaisesti tulee täyttää jo ennen kuin luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja hänelle uskotussa tehtävässä esimerkiksi laatii haastehakemuksen tai hoitaa asiaa tuomioistuimen istunnossa. Tämä puoltaa hallituksen esityksen perustelujen ohella luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien velvollisuuksien laajaa tulkintaa oikeudenkäyntiasioissa.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli kirjeessään kantelijalle todennut rikos- ja siviilioikeudelliset vaihtoehdot tekijänoikeuden loukkauksen selvittämiseksi ja esittänyt yksilöidyn hyvitysvaatimuksen, joka kantelijan tuli maksaa määräajassa luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimiston asiakasvarojen tilille. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli esittänyt päämiehellään olevan oikeus vaatia hyvitystä ja korvausta mahdollisen rikostutkinnan yhteydessä tai erillisessä oikeudenkäynnissä. Sovinnon oli esitetty olevan vaihtoehtoinen ratkaisu enempien toimenpiteiden välttämiseksi.

Näistä seikoista johtuen valvontalautakunta katsoi, että kysymys oli erilaisesta tilanteesta kuin hovioikeuden 2.10.2014 antamassa päätöksessä nro 1884, eikä hovioikeuden päätös siten soveltunut oikeusohjeeksi tässä tapauksessa. Valvontalautakunta katsoi, että luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan menettelyä voitiin pitää sellaisena oikeudenkäyntiä valmistelevana toimenpiteenä, jossa kantelun kohde oli toiminut 8 §:n 1 momentin mukaisessa oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävässä (täysistunto 12.12.2014).

Kantelun käsittelyä jatkettiin tutkittavaksi ottamista koskevan ratkaisun jälkeen valvontalautakunnan jaostossa, joka katsoi ratkaisussaan, ettei luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ollut menetellyt velvollisuuksiensa vastaisesti eikä määrännyt tälle kurinpidollista seuraamusta. Ratkaisu on lainvoimainen (3. jaosto 13.2.2015, 20 §).

2.1.2 Toimiminen omassa oikeudenkäyntiasiassa

Valvontalautakunta jätti tutkimatta kantelun, jossa luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli lähettänyt lukuisia asiattomia viestejä muun muassa oikeuslaitoksen edustajille. Viestit liittyivät rikosasian oikeudenkäyntiin, jossa luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli itse vastaajana. Valvontalautakunta katsoi, ettei kantelun

kohde toiminut 8 §:n 1 momentin mukaisessa oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävässä. Ratkaisu on lainvoimainen (täysistunto 6.10.2014).

2.1.3 Toimiminen konkurssipesän pesänhoitajan sijaisena

Valvontalautakunta jätti tutkimatta asianajotoimistossa työskentelevään luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan kohdistetun kantelun, jossa tätä moitittiin menettelystä konkurssipesän pesänhoitajan sijaisena. Valvontalautakunta katsoi, ettei konkurssipesän pesänhoitajan avustaja toimi tehtävässään tuomioistuimen määräyksestä lain tarkoittamalla tavalla, eikä hän siten tehtävänsä vuoksi ole valvontalautakunnan valvonnan alainen. Moitittava menettely ei liittynyt myöskään oikeudenkäyntiasiaan, joten kantelun kohteena olevan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan ei katsottu toimineen 8 §:n 1 momentin mukaisessa oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävässä. Ratkaisu on lainvoimainen (täysistunto 6.10.2014).

2.1.4 Toimiminen välimiesmenettelyssä

Valvontalautakunta jätti tutkimatta kantelun, joka koski luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan menettelyä ja mahdollista esteellisyyttä välimiesmenettelyssä.

Valvontalautakunta katsoi, että valvonnan ulottamista luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimintaan välimiesmenettelyssä puoltavat monet seikat, muun muassa se, että välimiesmenettelystä, välimiesten valinnasta ja kelpoisuudesta on säädetty lailla. Välimiesmenettelyssä voidaan ottaa vastaan todistelua ja siinä noudatetaan pitkälti samoja menettelysääntöjä kuin tuomioistuimessa. Välimiesmenettelyssä syntyvä tuomio on pääsääntöisesti perustettava lakiin, elleivät asianosaiset muuta sovi ja välitystuomio on täytäntöön pantavissa laissa säädetyin edellytyksin.

Valvontalautakunta katsoi kuitenkin vastaan puhuvat seikat painavammiksi. Välimiesmenettely on yksityistä oikeudenhoitoa ja välityssopimuksella sivuutetaan virallinen oikeudenkäyntimenettely tai tuomioistuinsovittelu. Välimiesmenettely luokitellaan vaihtoehtoiseksi riidanratkaisuksi, jossa välimiehenä voi toimia muukin kuin oikeustieteellisen koulutuksen saanut henkilö. Välimiesmenettelyssä ei asianosaista avustavalle henkilölle ole asetettu mitään kelpoisuusehtoja. Oikeustieteellisessä kirjallisuudessa välimiesmenettelyä ei ole pidetty oikeudenkäyntinä.

Valvontalautakunnan valvontavalta ulottuu vain luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimintaan oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana. Valvontalautakunta katsoi, ettei luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ollut toiminut 8 §:n 1 momentin mukaisessa oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävässä. Ratkaisu on lainvoimainen (täysistunto 12.12.2014).

2.1.5 Muita tutkittavaksi ottamista koskevia ratkaisuja

Valvontalautakunta on vuonna 2014 jättänyt tutkimatta myös luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevia kanteluita siltä osin kuin moitteet ovat koskeneet luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien lakiasiaintoimiston järjestämiseen ja toimintatapoihin liittyviä kysymyksiä tai kanteluissa ei ollut esitetty selvitystä siitä, että moitittava menettely olisi liittynyt oikeudenkäyntiasiaan.

2.2 Helsingin hovioikeuden päätökset tutkittavaksi ottamista koskevissa ratkaisuissa

Helsingin hovioikeus on 2.10.2014 antanut päätökset 1884 ja 1885, joilla valvontalautakunnan täysistunnon (27.3.2014, 3 §) ja 1. jaoston (11.4.2014, 5 §) antamat ratkaisut kumottiin, kantelut jätettiin tutkimatta ja ensin mainitussa tapauksessa luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle määrätty huomautus poistettiin. Valittajana kummassakin tapauksessa oli valtioneuvoston oikeuskansleri.

Hovioikeuden päätöksessä 2.10.2014 nro 1884 kysymys oli työsuhdesaatavaa ja työpaikkakiusaamista koskevasta toimeksiannosta, jossa kantelu perustui siihen, että luvan saanut oi-

keudenkäyntiavustaja oli viivytellyt kantelijan pyytämän esitutkinnan vireille saattamisessa ja oli yllättäen päättänyt toimeksiannon palauttamatta kantelijalle tämän asiakirjoja ilman eri pyyntöä. Toimeksianto oli viime kädessä kattanut tuomioistuimessa käsiteltävän rikos- ja riita-asian. Rikosasian osalta kantelija oli pyytänyt luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa tekemään esitutkintapyynnön kantelijan työnantajan menettelystä, minkä johdosta luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ilmoittanut, ettei katso siihen olevan perusteita. Riita-asian osalta luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli kantelijan pyynnöstä lähettänyt kantelijan työnantajalle perusteeltaan ja suuruudeltaan epäselväksi jääneen palkkasaatavaa koskevan selvityspyynnön, joka ei kuitenkaan johtanut toimenpiteisiin ja luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli päättänyt toimeksiannon.

Valvontalautakunta oli päättänyt ottaa kantelun tutkittavaksi sillä perusteella, että toimeksiannossa oli arvoitu perusteita käynnistää rikosoikeudellinen tutkinta ja koska työsuhteeseen perustuvien riitaisten saatavien perintä oli viime kädessä saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi, mikäli asiassa ei päästä sovintoon. Kantelussa oli ollut kyse asioista, jotka voidaan saattaa vireille tuomioistuimessa.

Hovioikeus totesi, että lain esitöissä on nimenomaan todettu, että asianosaisen avustaminen esitutkinnassa kuuluu oikeudenkäyntiä valmistelevien toimenpiteiden ja siten lain 8 §:n 1 momentin soveltamisalan piiriin. Tilanne on kuitenkin erilainen, kun kysymys on vasta esitutkinnan käynnistämisedellytysten arvioinnista. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ilmoittanut kantelijalle, ettei asiassa ollut ilmennyt aihetta esitutkinnan vireillepanoon.

Hovioikeus katsoi, ettei 8 §:n 1 momenttia ole perusteltua tulkita niin, että lain esitöissä mainitun esitutkinnassa avustamisen katsottaisiin kattavan myös tätä edeltävät vaiheet, mikäli luvan saanut oikeudenkäyntiasiamies tai -avustaja on perustellusti katsonut, ettei aihetta esitutkinnalle ole. Ratkaisevaa merkitystä ei myöskään voitu antaa kantelijan omalle käsitykselle asiasta.

Riita-asian osalta oli jäänyt epäselväksi, minkälaisen selvityspyynnön luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli lähettänyt kantelijan työnantajalle ja minkälaisen vastauksen hän oli siihen saanut. Hovioikeus katsoi, että pelkästään sitä, että työsuhdesaatavaa koskeva asia voidaan lähtökohtaisesti käsitellä tuomioistuimessa, ei voida pitää riittävänä lain soveltamisen arviointiperusteena, etenkin jos tapauksen olosuhteita ei oteta huomioon. Asiassa ei ollut esitetty selvitystä siitä, että saatavan käsitteleminen tuomioistuimessa olisi ollut missään vaiheessa edes osapuolten harkinnassa. Hovioikeus arvioi kantelijan saatavien selvittämisen olleen näissä olosuhteissa tavanomaista 8 §:n 1 momentin soveltamisalan ulkopuolelle jäävää oikeudellista neuvonantoa.

Hovioikeus katsoi, että 8 §:n soveltamisala oli lain esitöiden perusteella haluttu ulottaa nimenomaan oikeudenkäynteihin ja niitä valmisteleviin toimiin ja toisaalta säännöksen soveltamisalan selkeyttä on korostettu 5 momentissa, jossa soveltamisalan täydennyksenä on nimenomaisesti mainittu tuomioistuimen määräyksenvaraiset tehtävät sekä oikeusapulain mukaisena avustajana toimiminen kyseisten velvollisuuksien määrittelyn selkeyden vuoksi. Sen sijaan oikeudenkäynteihin liittymättömien oikeudellisten palveluiden tarjoaminen, esimerkiksi asiakirjojen laatiminen ja neuvonanto on lain esitöissä rajattu 8 §:n soveltamisalan ulkopuolelle.

Hovioikeuden mukaan 8 §:n soveltamisalan määrittely muodostuisi nämä periaatteet huomioiden ongelmalliseksi, jos oikeudenkäyntiä valmistelevien toimien katsottaisiin kattavan kaikki tilanteet, joissa asia on mahdollista saattaa tuomioistuimen ratkaistavaksi eikä tulkinnan voida katsoa edistävän lainkohdan soveltamisen ennakoitavuutta. Tulkintakysymyksen tärkeys korostuu, kun valvonta-asian kohteena olevalle henkilölle voidaan määrätä kurinpidollisena seuraamuksena jopa 15 000 euron seuraamusmaksu tai hänelle myönnetty lupa voidaan peruuttaa. Näin ollen seuraamusten soveltamisalan on oltava luvan saaneiden oikeudenkäyntiasiamiesten ja -avustajien oikeusturvan kannalta mahdollisimman selväpiirteinen ja ennustettava.

Hovioikeuden päätöksessä 2.10.2014 nro 1885 kysymys oli verotuksellisen yhtymän yhteisomistussuhteen purkamisesta. Kantelun kohteena ollut luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli

avustanut yhtä yhtymän omistajaa. Käräjäoikeus oli määrännyt erään asianajajan uskotuksi mieheksi toimittamaan yhteisomistussuhteen purkamisen. Kantelija oli moittinut luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa siitä, ettei tämä ollut suostunut sovintoon, hyväksynyt vastapuolen esittämiä selvityksiä ja oli esittänyt virheellisiä väitteitä ja perusteettomia vaatimuksia.

Valvontalautakunta oli 14.10.2013 täysistunnossa äänestyksen jälkeen päättänyt ottaa kantelun tutkittavaksi. Kantelun tutkittavaksi ottaminen perustui siihen, että uskotun miehen toimivaltaan liittyi epäselvyyksiä, osapuolet olivat erimielisiä eräistä asioista ja asiassa harkittiin vaihtoehtoa saattaa riitaisuudet tuomioistuimen ratkaistavaksi. Yhteisomistussuhteen purkamista koskevassa asiassa asianosaisella on uskotun miehen toimivallasta huolimatta aina mahdollisuus saattaa asia tuomioistuimen ratkaistavaksi. Valvontalautakunta oli valituksenalaisessa päätöksessään 11.4.2014 todennut, ettei luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ollut menetellyt 8 §:n 1 momentin vastaisesti eikä hänelle määrätty seuraamusta.

Hovioikeus ratkaisi asian samoin perusteluin kuin päätöksensä nro 1884. Hovioikeus katsoi, ettei luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimeksianto ollut liittynyt oikeudenkäynnissä tai sitä valmistelevissa toimenpiteissä avustamiseen. Vaikka luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli sähköpostiviestissään kantelijalle maininnut, että selvityskulujen jakautumista koskeva kysymys voitiin saattaa tuomioistuimen ratkaistavaksi ja vaikka yhteisomistussuhteen purkamista koskeva asia voitiin myös muuten lähtökohtaisesti saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi, ei pelkkää tuomioistuinkäsittelyn mahdollisuutta voitu pitää tapauksen olosuhteissa riittävänä osoituksena siitä, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja olisi toiminut oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävässä.

2.3 Pääasiaratkaisut ja määrätyt seuraamukset

Valvontalautakunta ratkaisi vuonna 2014 yhteensä 29 luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevaa kantelua. Valvontalautakunta määräsi luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle viidessä tapauksessa kurinpidollisena seuraamuksena varoituksen ja kuudessa tapauksessa huomautuksen. Kymmenessä asiassa ei määrätty seuraamusta ja kahdeksassa asiassa kantelua ei otettu tutkittavaksi.

Valvontalautakunta määräsi luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille kurinpidollisena seuraamuksena *varoitukset* seuraavilla perusteilla:

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ollut esteellinen oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävään ja hänet oli määrätty sen johdosta tuomioistuimessa esiintymiskieltoon.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli muun muassa esittänyt valituskirjelmässään hovioikeudelle epäasiallisia, kantelijaa halventavia ja paikkaansa pitämättömiä lausumia.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli toimittanut valituksen hallinto-oikeudelle määräajan päättymisen jälkeen ja oli laiminlyönyt velvollisuutensa antaa vastauksensa valvontalautakunnalle.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli laittanut kolme riita-asiaa vireille käräjäoikeuteen ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli jättänyt saapumatta paikalle rikosasian pääkäsittelyyn avustamaan päämiestään.

Valvontalautakunta määräsi luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille kurinpidollisena seuraamuksena *huomautukset* seuraavilla perusteilla:

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli käräjäoikeuden riita-asiaa seuranneessa ulosottoasiassa laiminlyönyt velvollisuutensa peruuttaa ulosoton tai ilmoittaa ulosottovirastolle siitä, että kantelija oli maksanut saatavan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan asiakasvarojen tilille.
- Kantelijaa vakuutusoikeudessa avustanut luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei

ollut informoinut kantelijaa vakuutusoikeuden päätöksestä eikä ollut toimittanut päätöstä kantelijalle.

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ollut kantelijan esittämästä pyynnöstä huolimatta peruuttanut hallinto-oikeudessa vireillä ollutta valitusta, eikä ollut esittänyt hyväksyttävää syytä valituksen peruuttamisen viivästymiselle.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli oikeusapulain pakottavasta säännöksestä poiketen lähettänyt laskun asiakkaalleen, vaikka tälle oli myönnetty oikeusapua ja luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan oli sen johdosta täytynyt olla tietoinen siitä, ettei hänellä ollut oikeutta vaatia palkkiota tai korvausta tekemistään toimenpiteistä asiakkaaltaan.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ilman hyväksyttävää syytä ilmoittanut luopuvansa asianomistajan avustamisesta rikosasiassa, koska hänellä oli ollut mielestään tärkeämpi talousrikosasia hoidettavanaan.

Valvontalautakunnan luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat ratkaisut ovat yhtä ratkaisua lukuun ottamatta lainvoimaisia. Yhdessä asiassa hovioikeus ei ole vielä antanut ratkaisuaan oikeuskanslerin valituksen johdosta. Hovioikeus pysytti päätöksellään 3.7.2014 nro 1395 valvontalautakunnan 28.2.2014 luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle määräämän varoituksen asiassa, jossa oli kyse muun muassa epäasiallisten ja vastapuolta halventavien lausumien esittämisestä hovioikeudelle. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja haki valituslupaa korkeimmalta oikeudelta. Korkein oikeus ei ole päätöksellään 5.3.2015 nro 433 myöntänyt valvonta-asiassa valituslupaa. Päätös on lainvoimainen.

2.4 Uuden lainsäädännön vaikutus hyvää asianajajatapaa koskeviin ohjeisiin

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden henkilökunnan valvontaa koskevaan kohtaan 11.5 tehtiin Asianajajaliiton valtuuskunnan päätöksellä 8.6.2012 muutoksia, jotka tulivat voimaan 1.1.2013 lukien.

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 11.5-kohdan toisen kappaleen mukaan asianajaja ei henkilökohtaisesti vastaa siitä, että hänen henkilökuntaansa kuuluva luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja noudattaa tehtäviä suorittaessaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia.

Edelleen 11.5-kohdan kolmannen kappaleen mukaan asianajajan tulee pitää asianmukaisia luetteloita vastaanotetuista oikeudenkäynti- ja muista tehtävistä sekä niissä suoritetuista toimista ja tehtäviin liittyvistä asiakasvaroista.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan osalta on siis syntynyt kaksi eri ryhmää; sellaiset luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat, jotka ovat asianajotoimiston palveluksessa avustavina lakimiehinä ja sellaiset, jotka toimivat täysin itsenäisesti.

Ensiksi mainitun ryhmän osalta valvonta on laajempaa, koska hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 11.5-kohdan ensimmäisen kappaleen mukaan asianajajan on järjestettävä toimistonsa asianmukaisesti sekä ohjattava ja valvottava henkilökuntansa työtä. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että myös toimiston palveluksessa oleva henkilökunta – mukaan lukien luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat – noudattaa hyvää asianajajatapaa.

Mikäli asianajotoimiston palveluksessa toimivaa luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskeva kantelu ei liity luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä säädettyyn oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävään, kantelu ja valvontamenettely saatetaan vireille luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan valvonnasta vastaavaa asianajajaa kohtaan.

Jälkimmäisen ryhmän, täysin itsenäisesti toimivien luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien, kohdalla valvonta on suppeimmillaan.

3 Tapausselostukset

Valvontalautakunnan työjärjestyksen 32-kohdan mukaan valvontalautakunnan on annettava vuosittain kertomus, jossa on tilastotietojen lisäksi lyhyesti selostettava periaatteellisesti merkittävien valvonta-asioiden vaiheet ja ratkaisujen perusteet tarpeellisin osin. Kertomukseen voidaan ottaa muitakin tietoja lautakunnan käsittelemistä asioista ja hallituksen toimenpiteistä asianajajien valvonnassa.

Tässä valvontakertomuksessa on referoitu periaatteellisesti merkittäviä ja muutoin mielenkiintoisia kertomusvuoden aikana tehtyjä päätöksiä. Tapaukset on esitetty tapaohjeiden sääntöjen mukaisessa järjestyksessä.

Valvontalautakunnalla on mahdollisuus tarvittaessa saattaa valvonta- tai palkkioriita-asiassa tehtyä ratkaisua koskeva seloste julkisuuteen myös muulla tavalla. Valvontalautakunnan ja sitä edeltäneen kurinpitolautakunnan tekemiä ratkaisuja sisältävästä tapaushakemisto Sallexista voi hakea ratkaisuja vuosiluvun, tapaohjeen säännöksen, asiasanan tai vapaan sanahaun perusteella. Hakemistossa on tapauksia vuodesta 2001 alkaen. Mielenkiintoisista tapauksista julkaistaan myös referaatteja Advokaatti-lehden Sallittua ja kiellettyä -palstalla.

3.1 Perusarvot

Hyvää asianajatapaa koskevissa ohjeissa on määritelty asianajajakunnan perusarvot selkeästi. Perusarvot ovat asianajajakunnan yhteisesti hyväksymiä arvoja ja tapaohjeiden sisältö on näiden perusarvojen ilmentymää konkreettisemmassa muodossa. Tapaohjeiden yksityiskohtaisia sääntöjä on luettava yhdessä perusarvojen kanssa. Koska hyvä asianajajatapa on eettinen säännöstö, on perusarvot aina otettava huomioon. Vaikka kaikkea ei olisi tapaohjeiden yksityiskohtaisemmissa säännöissä huomioitu, tulee asianajajan toiminnassaan aina noudattaa perusarvoja. Asianajajaa voidaan moittia perusarvojen rikkomisesta, vaikka mitään yksityiskohtaista tapaohjeiden sääntöä ei olisikaan rikottu.

Tapaohjeet:
asianajajaliitto.fi/tapaohjeet

Valvontaratkaisujen hakemisto:
valvontalautakunta.fi/sallex

3.1.1 Luottamuksellisuus (TO 3.4)

Asianajaja ei saa luvattomasti ilmaista sellaista yksityisen tai perheen salaisuutta taikka liike- tai ammattisalaisuutta, josta hän tehtävässään on saanut tiedon (salassapitovelvollisuus). Asianajaja ei saa myöskään luvattomasti ilmaista muita tietoja, joita hän on tehtävää hoitaessaan saanut tietää asiakkaasta ja tämän oloista (vaitiolovelvollisuus).

Salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluva tieto on määritelty tiedoksi, joka koskee asiakasta ja hänen perhettään, on tullut asianajajan tietoon hänen toimeksiantosuhteessaan ja ei ole yleisesti tunnettu ja jonka salaisena säilymisestä on asiakkaalle etua. Myös informaatio, jonka asianajaja saa mahdolliselta asiakkaalta, jolta ei vielä ole toimeksiantoa, voi kuulua salassapitovelvollisuuden piiriin. Tämä koskee ennen kaikkea sellaista tietoa, jota asianajaja on itse pyytänyt esimerkiksi voidakseen ottaa kantaa siihen, voiko tai haluaako hän ottaa tehtävän vastaan.

Vaitiolovelvollisuuden puolestaan voidaan katsoa käsittävän kaiken sellaisen asianajajan asiakkaastaan saaman tiedon, joka ei kuulu asianajajan salassapitovelvollisuuden piiriin. Vaikka jokin tieto olisi saatavissa julkisista lähteistä, se ei oikeuta asianajajaa levittämään tietoa eteenpäin. Myös asiakassuhteen olemassaolo kuuluu vaitiolovelvollisuuden piiriin.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 4- ja 5-kohdissa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.4-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 3.4 LUOTTAMUKSELLISUUS

Käräjäoikeus oli antanut tuomion, jossa asianajajan oli katsottu syyllistyneen salassapitorikkomukseen, mutta rangaistus oli jätetty tuomitsematta.

Asianajaja oli saanut ulosottoviranomaiselta A:ta koskeneen ulosottoselvityksen. Asianajaja oli tehnyt poliisille tutkintapyynnön, jossa selostettiin ulosottoselvityksessä ja sivullisselvityksissä esille tulleita A:n taloudellista asemaa koskevia seikkoja. Asianajaja oli liittänyt asiakirjat tutkintapyyntöön, pyytänyt poliisia tutkimaan, oliko A syyllistynyt rangaistavaan tekoon ja että asia saatettaisiin syyttäjän syyteharkintaan, mikäli asiassa olisi syytä epäillä A:n syyllistyneen rikokseen.

Asiassa oli kysymys siitä, oliko asianajaja tutkintapyynnön tehdessään rikkonut ulosottokaaren 3 luvun 91 §:ssä säädettyjä rajoituksia, joiden mukaan ulosoton hakija ei saanut käyttää saamiaan tietoja oikeudenkäymiskaaren todistamista koskevien rajoitusten kiertämiseksi eikä velallisen syytteeseen saamiseksi. Osa tutkintapyynnöstä ilmenevistä seikoista oli sellaisia, että ne saattaisivat täyttää velallisen epärehellisyyden tunnusmerkistön. Tutkintapyynnön sanamuoto oli avoin eikä siinä yksilöity tai rikosnimikettä käyttäen rajattu epäiltyä rikosta. Velallinen oli ulosottoselvitystä tehtäessä velvollinen totuudessapysymisvelvollisuuksin antamaan ulosottomiehelle sellaisia tietoja, joista kävi ilmi, että velallinen oli saattanut syyllistyä muuhun kuin ulosottomenettelyssä tehtyyn rikokseen. Tällöin oli tärkeää, että velallinen ei myöskään hakijan toimin joutunut syytteen vaaraan.

Asianajajan olisi tullut rajoittaa tutkintapyyntö koskemaan vain A:n tekemäksi epäiltyjä velallisen petoksen tunnusmerkistössä tarkoitettuja ulosottomenettelyssä tehtyjä tekoja. Asianajaja oli ennen tutkintapyynnön tekemistä pyrkinyt selvittämään salassapitovelvollisuuden ja hyödyntämiskiellon sisältöä ulosottomieheltä, minkä vuoksi käräjäoikeus oli katsonut, että salassapitorikkomusta oli pidettävä asianajajan varsin vähäiseen syyllisyyteen nähden kokonaisuutena vähäisenä.

Valvontalautakunta totesi asianajajan syyllistyneen käräjäoikeuden lainvoimaisella tuomiolla salassapitorikkomukseen. Valvontalautakunta katsoi asianajajan menetelleen hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.4-kohdan vastaisesti. **(HUOMAUTUS, 2. jaosto 14.11.2014, 6 §)**.

TO 3.4 LUOTTAMUKSELLISUUS.
TO 3.5 KUNNIALLISUUS.
TO 8.1 ARVONANNON OSOITTAMINEN

Asianajaja oli vangitsemisistunnossa määrätty vastaajan avustajaksi törkeää raiskausta koskevassa asiassa. Hovioikeus oli lainvoimaisella tuomiolla tuominnut asianajajan salassapitorikoksesta sakkorangaistukseen.

Asianajaja toimi puolustajana kahdessa pakkokeinokäsittelyssä, joissa asianomistajien henkilöllisyydet oli määrätty salassa pidettäviksi. Asianajaja oli jakamalla päämiehensä kirjeen toimittajille istunnon jälkeen paljastanut asianomistajien henkilöllisyyden. Kirjeestä oli pääteltävissä, keihin henkilöihin kohdistuneista teoista hänen päämiestään oli epäilty.

Asianomistajien henkilöllisyyden salaamisen perusteena oli ollut asianomistajien yksityiselämän suojeleminen, joka oli salassapidon perusteena hyvin painava. Asianomistajien henkilöllisyyden paljastaminen oli ollut omiaan aiheuttamaan heil-

le suurta vahinkoa. Asianajajalla oli ammattinsa ja tehtävänsä perusteella suuri vastuu toimia käräjäoikeuden salassapitomääräyksen edellyttämällä tavalla. Mitään puolustajan tehtävän hoitamisen edellyttämää perustetta vaatia asianomistajien henkilöllisyyden julkistamista ei ollut.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli loukannut sellaista yksityisen salaisuutta, josta hän oli tehtävässään saanut tiedon. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti, alentanut asianajajakunnan arvoa ja vähentänyt luottamusta asianajajakuntaa kohtaan sekä laiminlyönyt velvollisuutensa osoittaa tuomioistuimelle kuuluvaa arvonantoa rikkomalla tuomioistuimen salassapitomääräyksen heti sen antamisen jälkeen. Menettelyn moitittavuutta korosti se, että salassapitovelvollisuudet ovat keskeisimpiä asianajajan toimintaa ohjaavia velvoitteita ja koska asianajaja oli syyllistynyt erittäin arkaluonteisen salassapidettävän tiedon levittämiseen.
(VAROITUS, 2. jaosto 28.2.2014, 21 §).

3.1.2 Kunniallisuus (TO 3.5)

Asianajajan on täytettävä hänelle uskotut tehtävät rehellisesti ja esiinnyttävä asiallisesti ja moitteettomasti. Asianajajan on asianajotoiminnassaan ja muutenkin vältettävä kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Kunniallisuuden tulkinta on jätetty valvontalautakunnalle, mutta jokaisen asianajajan on arvioitava oma toimintansa tämän perusarvon kautta. Vaatimus asiallisesta ja moitteettomasta käyttäytymisestä liittyy ensisijassa käyttäytymiseen asianajotehtävissä mutta myös asianajajan muuhun toimintaan esimerkiksi työnantajana ja vapaa-ajalla.

TO 3.5 KUNNIALLISUUS
Asianajajaliiton hallitus päätti käynnistää asianajajaan kohdistuvan valvonta-asian, koska asianajaja oli syyllistynyt perättömään lausumaan tuomioistuimessa. Käräjäoikeus oli katsonut, että asianajajan syyksi luettu perätön lausuma ei olisi voinut konkreettisesti vaikuttaa asian lopputulokseen, joten asianajajan menettelyn moitittavuus oli ollut vähäinen ja hänet jätettiin tuomitsematta rangaistukseen. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota perättömästä lausumasta. Hovioikeuden perätöntä lausumaa koskeva tuomio on lainvoimainen.

Valvontalautakunta totesi asianajajan syyllistyneen vakavaan rikokseen. Rikoksen vakavuutta ilmensi se, että perättömästä lausumasta tuomioistuimessa on säädetty rangaistukseksi ainoastaan vankeutta.

Asianajajaa oli kuultu todistajana asiassa, jota hän oli asianajajana ollut hoitamassa. Rikoksen moitittavuutta ilmensi väärän lausuman antaminen todistajana oikeudenkäynnissä, jossa todistajalla on totuudessa pysymistä koskeva velvollisuus. Asianajajalle syyksi luettu menettely ja tuomio olivat omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

Valvontalautakunta totesi seuraamusharkinnassaan, että vaikka asianajaja oli tuomioistuimessa jätetty tuomitsematta rangaistukseen, kysymys oli tilanteesta, joka on rinnastettavissa asianajajista annetun lain 7 §:n 5 momentissa mainittuun lainvoimaiseen tuomioon eikä asianajajalle näin ollen voitu määrätä seuraamusmaksua.
(VAROITUS. Täysistunto 12.12.2014, 2 §).

TO 3.5 KUNNIALLISUUS.
TO 11.5 HENKILÖKUNNAN VALVONTA
Asianajotoimistossa työskennellyt lakimies oli mennyt tapaamaan päämiestään vankilaan. Lakimiehen ulkoinen olemus oli henkilökunnan havaintojen mukaan ollut epäasiallinen, rähjäinen, alkoholille selvästi tuoksuva ja herättänyt epäilyjä siitä, että hän oli ollut työtehtäviä hoitaessaan alkoholin vaikutuksen alaisena. Lakimies kiisti olleensa alkoholin vaikutuksen alaisena.

Valvontalautakunta katsoi, ettei lakimiehen käyttäytymistä voitu pitää hyväksyttävänä ottaen huomioon sen, että useampi vankilassa työskentelevä henkilö oli kiinnittänyt huomiota lakimiehen epäasialliseen, rähjäiseen olemukseen ja alkoholin tuoksuun.

Lakimies oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti ja toiminut tavalla, joka oli ollut omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Lakimiehen valvonnasta vastaava asianajaja oli laiminlyönyt

valvontavelvollisuutensa ja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 4. jaosto 12.6.2014, 11 §)**.

TO 3.5 KUNNIALLISUUS.
TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS.
TO 4.5 VASTAAMISVELVOLLISUUS.
TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN
Kantelija oli marraskuussa 2008 neuvotellut asianajajan kanssa kantelijan taloyhtiön peruskorjauksia suorittaneen urakoitsijan tekemistä virheistä. Asianajaja ei informoinut kantelijaa asian etenemisestä. Kantelija sai tiedon asianajajan tekemästä reklamaatiosta vasta valvonta-asian yhteydessä. Asianajajan vastauksesta oli havaittavissa, että asianajaja oli ollut virheellisessä käsityksessä, että kantelijan asunto oli korjattu. Kantelija lähetti asianajajalle 9.11.2009 sähköpostiviestin, ettei hänellä ollut enää vaatimuksia asuntonsa suhteen ja pyysi vastausta siihen, laskuttaisiko asianajaja tehtävästä. Asianajaja ei vastannut viestiin. Asianajaja lähetti kantelijalle 30.9.2013 päivätyn palkkiolaskun, vaikka asiasta oli kulunut lähes viisi vuotta ja asianajaja oli ilmoittanut, että alkuneuvottelu oli maksuton. Asianajaja oli tiedustellut kantelijalta sähköpostiviestissään 3.10.2013, voisiko hän lähettää laskunsa kantelijan vakuutusyhtiöön, jolloin kantelijalle ei tulisi kuluja vaan asianajaja vastaisi niistä.

Valvontalautakunta totesi, että kantelija oli marraskuun 2008 alkuneuvottelun jälkeen kuullut asianajajasta seuraavan kerran syyskuussa 2013 asianajajan lähetettyä hänelle palkkiolaskun marraskuun 2008 toimenpiteistä. Kantelija oli ainakin kerran marraskuussa 2009 lähestynyt asianajajaa saamatta viestiinsä pyydettyä vastausta.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa pitää kantelijan asianmukaisesti informoituna jättäessään vastaamatta tehtävää koskevaan tiedusteluun. Asiassa oli riidatonta, että asianajaja oli lähettänyt kantelijalle laskun lähes viisi vuotta tehtyjen toimenpiteiden jälkeen. Kantelijan kieltäydyttyä maksamasta laskua, asianajaja oli pyytänyt tältä lupaa saada lähettää lasku kantelijan vakuutusyhtiöön, mistä kantelija oli kieltäytynyt.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli perinyt kantelijalta selvästi vanhentunutta saatavaa. Lisäksi asianajaja oli pyrkinyt saamaan kantelijan suostumuksen siihen, että hän voisi jatkaa perintää vakuutusyhtiöltä, vaikka hänen on asianajajana täytynyt ymmärtää toimintansa oikeudettomuus. Asianajaja oli menetellyt hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden vastaisesti ja tavalla, joka oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. **(VAROITUS. 2. jaosto 16.5.2014, 5 §)**.

3.2 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)

Yleiset velvollisuudet ovat asianajajan velvollisuuksia, jotka kohdistuvat tai voivat kohdistua oman asiakkaan lisäksi myös muihin hoidettavana olevaan tehtävään liittyviin tahoihin, kuten kollegoihin, viranomaisiin, tuomioistuimiin tai asiakkaan vastapuoleen. Kyse on myös laajemmin yleisestä edusta.

Yleisiä velvollisuuksia arvioitaessa on otettava huomioon, että erilaiset velvollisuudet kohdistuvat hieman eri perustein ja erisisältöisinä eri tahoja kohtaan. Lojaalisuus omaa asiakasta kohtaan on aina ensisijainen arviointiperuste eri tahoihin kohdistuvien velvollisuuksien mahdollisessa ristiriidassa.

Yleisiä velvollisuuksia ovat huolellisuus ja tehokkuus, ammattitaitovaatimus, salassapitovelvollisuus, asiakasvarojen hoitoa koskevat ohjeet, vastaamisvelvollisuus yhteydenottoihin, kielto antaa palkkiota tehtävien hankkimisesta sekä rajoitukset tallenteiden hyödyntämisessä.

3.2.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1)

Asianajajalla on huolellisuusvelvollisuus ja toimimisvelvollisuus. Tehtävät on hoidettava huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta. Huolellisuusvelvollisuuden ja toimimisvelvollisuuden erottaminen toisistaan korostaa sitä, että pelkkä toimiminen ei ole riittävää, vaan toimimisen on oltava huolellisuusvaatimuksen mukaista. Tehtävän vastaanottaminen luo asianajajalle velvollisuuden hoitaa vastaanotettu tehtävä tunnollisesti toimeksiantosopimuksen mukaisesti ja sen rajoissa. Tehtävä on aloitettava ja suoritettava kohtuullisessa ajassa, ellei muuta

ole sovittu tai ellei asiasta tai olosuhteista muuta johdu.

Valvontalautakunnan ratkaisuissa on usein ollut kysymys siitä, että kantelija kokee asianajajan viivytelleen asian hoitamisessa tai sen hoitamisessa on menetelty huolimattomasti. Oman asiakkaan kanteluista suuri osa koskee juuri asianajajan huolellisuusvelvollisuuden rikkomista. Tähän liittyy yleensä myös moitteita siitä, ettei asiakasta informoida riittävästi tehtävän edistymisestä ja sen vaiheista.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 6-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 4.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS. LOJAALISUUSVELVOLLISUUS. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1- JA 6-KOHDAT

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja avusti kantelijaa rikosasiassa, jonka kantelija oli saattanut vireille kolmea virkamiestä vastaan. Kantelija moitti luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa muun muassa siitä, ettei tämä ollut saapunut käräjäoikeuden pääkäsittelyyn. Kantelija oli joutunut edustamaan itse itseään istunnossa.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ollut saapunut käräjäoikeuden istuntoon, koska oli myöhästynyt lennolta. Myöhästyttyään ensimmäiseltä lennolta luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli tiedottanut päämiestään ja käräjäoikeutta tilanteesta. Korvaavien lentojen selvittelyn ja asiakaspalvelun kanssa käydyn puhelun jälkeen seuraavan lennon lähtöselvitys oli jo sulkeutunut ja luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja menetti myöhemmänkin lennon. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli yhdessä kantelijan kanssa päättänyt, ettei istuntoa ollut syytä peruuttaa luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan poisjäännin vuoksi.

Valvontalautakunta katsoi, ettei luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ollut parhaan kykynsä mukaan valvonut asiakkaansa etua ja oikeutta, eikä hän ollut hoitanut saamaansa tehtävää riittävän huolellisesti ja täsmällisesti, kun hän myöhästyi käräjäoikeuden istunnosta jutun alkuperäisen aikataulun mukaisesti ja myöhemmältäkin lennolta, vaikka hänelle oli tarjottu tilaisuutta saapua istuntoon myöhemmin.

Valvontalautakunta katsoi luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan menetelleen vastoin luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin 1-kohdan ja 6-kohdan velvollisuuksia. **(VAROITUS. 1. jaosto 19.9.2014, 17 §)**.

TO 4.1 HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS.
TO 11.5 HENKILÖKUNNAN VALVONTA.
TO 5.15 PALKKIOERIMIELISYYS

Asianajaja oli toiminut kantelijan avustajana asuntokauppaan liittyvässä riita-asiassa. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä oli ilmoittanut kantelijalle vuoden 2009 lopulla näkemyksensä, ettei kanne tulisi menestymään eikä tämän jälkeen ollut yhteydessä kantelijaan lukuun ottamatta yhteydenottoa vuonna 2011, jolloin vakuutusyhtiö oli vahingossa lähettänyt asiakirjoja asianajajan toimistoon. Asianajaja otti yhteyttä kantelijaan vuoden 2012 lopulla ilmoittaen, että lasku toimeksiannosta oli maksamatta. Kantelija ei pyynnöstään huolimatta saanut laskua. Asianajaja oli sovitun vastaisesti toimittanut laskun suoraan vakuutusyhtiölle antamatta kantelijalle mahdollisuutta nähdä tai kommentoida laskua. Asianajaja ei ollut antanut kantelijalle ohjeistusta saattaa asiaa käsiteltäväksi palkkioriita-asiana.

Asianajaja kertoi ilmoittaneensa vuoden 2009 lopussa kantelijalle, että jutun tuomioistuinkäsittelyyn sisältyy riski. Jatkotoimenpiteet jäivät kantelijan harkintaan. Saatuaan kirjeen vakuutusyhtiöstä vuonna 2011 asianajaja oli käynyt kantelijan kanssa puhelinkeskustelun, jossa oli todennut suurehkon määrän toimenpiteitä olevan laskuttamatta. Asianajajan käsityksen mukaan palkkio oli laskutettavissa vasta käräjäoikeuskäsittelyn päätyttyä. Asianajaja oli ohjeistanut toimistoa toimittamaan kantelijalle toimenpide-erittelyn lomansa alkaessa.

Asianajaja vetosi toimiston sisäisiin virheisiin ja kertoi olleensa siinä käsityksessä, että toimiston henkilökunta olisi toimittanut toimenpide-erittelyn kantelijalle. Asianajaja otti vuonna 2012 yhteyttä kantelijaan ja ehdotti, että vakuutusyhtiö yritettäisiin saada korvaamaan päättyneen toimeksiannon laskuttamattomat toimenpiteet. Varmistaakseen vaatimuksen esittämisen vakuutusyhtiölle asianajaja oli lähettänyt laskun samanaikaisesti sekä vakuutusyhtiölle että kantelijalle.

Asianajaja ei antanut kantelijalle ohjeistusta siitä, että asian voi saattaa valvontalautakuntaan käsiteltäväksi palkkioriita-asiana, koska ei ollut mieltänyt asiaa riitaiseksi laskun määrän osalta.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa valvoa, että toimiston työntekijä toimitti toimenpide-erittelyn kantelijalle. Asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa järjestää toimistonsa asianmukaisesti, koska asianajajalta oli kulunut ainakin puolitoista vuotta toimenpide-erittelyn toimittamatta jättämisestä ennen kuin hän oli huomannut toimenpiteiden jääneen laskuttamatta.

Valvontalautakunta totesi edelleen, että asiakkaan ja asianajajan välinen oikeussuhde on eri kuin asiakkaan ja tämän vakuutusyhtiön välinen oikeussuhde. Asiakkaalla on ensisijainen oikeus päättää, käyttääkö hän oikeusturvavakuutustaan vai suorittaako hän asianajajan palkkion vakuutusta käyttämättä. Valvontalautakunnalle esitetyn selvityksen perusteella kantelija oli pyytänyt asianajajaa toimittamaan kaikki asiaan liittyvät asiakirjat kantelijalle, jotta tämä voisi selvittää asiaa ja toimittaa tiedot vakuutusyhtiölle. Asianajaja ei ollut toiminut annettujen ohjeiden mukaisesti, kun hän oli toimittanut laskun suoraan vakuutusyhtiöön ja oli siten myös tältä osin menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

Valvontalautakunta totesi, että vaikka asianajaja katsoisi laskunsa perustelluksi ja pyrkisi sovinnolliseen ratkaisuun, on asianajajan viipymättä asiakkaan reklamoinnin jälkeen annettava asiakkaalle tieto palkkioriitamenettelystä ja selvitys siitä, miten asiakkaan tulee menetellä, jos hän haluaa saattaa asian tuohon menettelyyn. Asianajaja ei ollut antanut kantelijalle näitä tietoja ja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(VAROITUS. 3. jaosto 21.3.2014, 25 §)**.

TO 4.1 HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS.
TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN.
TO 12.1 VASTAAMINEN VALVONTA-LAUTAKUNNALLE

Asianajaja oli määrätty kuolinpesään pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi vuonna 2005. Kantelija, joka oli kuolinpesän osakas, moitti asianajajaa muun muassa siitä, ettei tämä ollut saattanut päätökseen kuolinpesän asioita ja maksanut kuolinpesän laskuja. Kantelija ei tavoittanut asianajajaa useista yrityksistä huolimatta. Asianajaja ei antanut vastausta valvontalautakunnalle kehotuksesta huolimatta.

Kantelija ei tavoittanut asianajajaa useista yrityksistä huolimatta.

Asianajajan kuulemiseksi järjestettiin suullinen käsittely, johon asianajaja toimitti kirjallista selvitystä. Selvityksen mukaan kuolinpesässä ei ollut varoja laskujen maksamiseen. Kuolinpesän osittain omistama kiinteistö oli heinäkuussa 2009 määrätty myytäväksi, mutta myyntimääräys oli rauennut. Myyntiä ei voitu toimittaa, koska kantelija oli toimittanut hallussaan olevan panttikirjan asianajajalle vasta helmikuussa 2011. Vuodesta 2011 lukien asioiden hoitamisen viivästyminen oli johtunut asianajajan sairaudesta. Kirjeet olivat saapuneet perille asianajajan toimistoon, jossa asianajaja oli käynyt vain satunnaisesti.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli kehotuksesta huolimatta laiminlyönyt velvollisuutensa antaa vastauksensa määräajassa häntä koskevassa valvonta-asiassa ja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja ollut esittänyt perusteltua selvitystä siitä, miksi kuolinpesän selvitystä ja jakoa ei ollut saatettu päätökseen kohtuullisessa ajassa. Asianajaja ei ollut hakenut kiinteistön uutta myyntilupaa saatuaan panttikirjan vuonna 2011.

Valvontalautakunta totesi asianajajan laiminlyöneen myös kuolinpesän laskujen maksamisen sekä informointivelvollisuutensa pesän osakkaisiin nähden. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajajan terveydentilastaan esittämällä selvityksellä ollut merkitystä asiaa arvioitaessa. Asianajaja ei ollut luopunut pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävästä, vaikka oli esittänyt terveydentilansa heikentyneen jo vuonna 2011. Käräjäoikeus oli kantelijan hakemuksesta vapauttanut asianaja-

jan pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävästä vuonna 2014.

Valvontalautakunta oli määrännyt asianajajalle samaan määräyksenvaraiseen tehtävään liittyen kolme aikaisempaa kurinpidollista seuraamusta kirjeisiin ja muihin tiedusteluihin vastaamatta jättämisestä sekä pesän osakkaiden informointivelvollisuuden laiminlyönnistä. Valvontalautakunta totesi asianajajan jatkaneen moitittavaa menettelyään aikaisempien kurinpidollisten seuraamusten jälkeen. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti ja tavalla, joka loukkaa asianajajan perusarvoja. Asianajaja erosi valvonta-asian vireille tulon jälkeen Asianajajaliiton jäsenyydestä. Valvontalautakunta totesi, että asianajaja olisi ansainnut kurinpidollisena seuraamuksena tulla erotetuksi, mikäli hän olisi vielä ollut Suomen Asianajajaliiton jäsen. **(EROTTAMINEN. Täysistunto 5.9.2014, 2 §)**.

3.2.2 Asianajajan täydennyskouluttautumisvelvollisuus (TO 4.2)

Asianajajaliiton valtuuskunnan 10.6.2005 hyväksymien asianajajien täydennyskoulutusta koskevien ohjeiden mukaan asianajajien vähimmäiskouluttautumisvelvollisuus on 18 tuntia vuodessa. Ohjeen tarkoittamaksi täydennyskoulutukseksi hyväksytään oikeustieteellinen, muu asianajotoimintaan liittyvä ja ammattieettinen koulutus sekä ammattiin liittyvät kieliopinnot ja oikeustieteen alalla tapahtuva tutkimus-, opetus- tai julkaisutoiminta. Täydennyskouluttautumiseksi voidaan katsoa myös oikeustieteellisten lausuntojen antaminen ja lainvalmisteluun liittyvien lausuntojen laatiminen.

Valvontalautakunta on aikaisemmissa ratkaisuissaan katsonut, että hyväksyttävää täydennyskouluttautumista ei ole ollut tehtävien hoidon edellyttämä perehtyminen kulloinkin käsillä olevaan asiaan ja sen oikeudellisiin ongelmiin, vaikka tähän sisältyisi toimiston sisäistä konsultaatiota, tehtävien hoidon edellyttämä ulkopuolisten asiantuntijoiden konsultointi ja asiantuntijalausuntoihin perehtyminen, kirjaston pitäminen ajantasaisena, hovioikeuden kirjaston omatoiminen hyödyntäminen tai uuden lainsäädännön, oikeuskäytännön ja oikeustieteellisen kirjallisuuden omaehtoinen opiskelu.

Täydennyskoulutus voi olla Asianajajaliiton, sen paikallisosaston tai muun tahon järjestämää. Ammatillista täydennyskoulutusta voidaan järjestää myös asianajotoimiston sisäisenä koulutuksena. Asianajajan on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan vuotuinen kouluttautumisensa. Mikäli asianajaja ei ole noudattanut vuotuista kouluttautumisvelvollisuuttaan, hänelle on annettava mahdollisuus täyttää velvollisuutensa seuraavan vuoden aikana.

Valvontalautakunta on aiemmin antamissaan ratkaisuissa omaksunut tulkinnan, jonka mukaan sääntöä tulkitaan siten, että jos vuosittainen kouluttautumisvelvollisuus on jäänyt vajaaksi, asianajajan seuraavan vuoden kouluttautumisajasta täytetään ensin kyseisen vuoden kouluttautumisvelvollisuus ja tästä ylimenevä tuntimäärä voidaan lukea edellisen vuoden kouluttautumisvelvollisuuden hyväksi.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 7- ja 8-kohdissa on säädetty luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan ammattitaitoa koskevista velvollisuuksista.

TO 4.2 TÄYDENNYSKOULUTTAUTUMISVELVOLLISUUS. ASIANAJAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUSTA KOSKEVAT OHJEET (10.6.2005)

Asianajaja ei ollut kouluttautunut täydennyskoulutusta koskevien ohjeiden mukaisesti lainkaan vuonna 2012. Vuonna 2013 asianajaja oli kouluttautunut yhteensä seitsemän tuntia. Asianajaja vetosi ikäänsä, oikeustieteen lisensiaatin tutkintoonsa ja siihen, että hän oli voinut hyödyntää kaupunginkirjaston oikeustieteellistä lukukirjastoa.

Valvontalautakunta on katsonut ratkaisukäytännössään, että uuden lainsäädännön, oikeuskäytännön seuraamisen ja uuden oikeustieteellisen kirjallisuuden tutkiminen omatoimisesti ei täytä täydennyskouluttautumiselle asetettavia edellytyksiä. Asianajajalta jäi puuttumaan vuoden 2012 kouluttautumisvelvoitteesta 18 tuntia, joka hänen olisi tullut täydentää vuoden 2013 aikana. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti laiminlyödessään kouluttautumisvelvollisuutensa vuonna 2012. **(HUOMAUTUS. 4. jaosto 7.11.2014, 16 §)**.

TO 4.2 TÄYDENNYSKOULUTTAUTUMISVELVOLLISUUS. ASIANAJAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUSTA KOSKEVAT OHJEET (10.6.2005)

Asianajaja ei ollut kouluttautunut vuosina 2012 ja 2013 lukuun ottamatta paikallisosaston järjestämää tuomioistuinsovittelua koskevaa koulutusta ja pankissa pidettyä luentoa vuonna 2012. Asianajaja kertoi perustaneensa ravintolan, jossa oli keilahalli. Perustaessaan yritystä asianajajalle ei ollut jäänyt aikaa kouluttautumiseen vuonna 2012. Asianajaja vetosi siihen, että hän oli saanut yrityksen perustamisesta käytännön kokemusta sopimus-, rakentamis-, rahoitus- ynnä muista asioista. Vuonna 2013 asianajaja oli saanut käytännön kokemusta ravintola-alan työsopimuksista ja työehtosopimuksista työntekijöiden palkkaamiseen liittyvistä käytännön toimista.

Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajajan esille tuomaa kokemusta yrityksen perustamisesta voida katsoa hyväksyttäväksi täydennyskouluttautumiseksi. Asianajajalta jäi näin ollen puuttumaan vuoden 2012 kouluttautumisvelvoitteesta tunteja, jotka hänen olisi tullut täydentää vuoden 2013 aikana. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti laiminlyödessään kouluttautumisvelvollisuutensa vuonna 2012. **(HUOMAUTUS. 4. jaosto 19.9.2014, 19 §)**.

3.2.3 Asiakasvarojen hoito (TO 4.4)

Asianajajalain nojalla asianajajan on pidettävä asiakasvarat erillään omista varoistaan. Tapaohjeiden 4.4-kohdassa on myös asiakasvarojen hoitoon liittyviä sääntöjä, minkä lisäksi asianajajien on noudatettava asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjesäännön (B6.1, 5.6.2009) määräyksiä.

Asiakasvaratilillä saa säilyttää varoja ainoastaan lyhytaikaisesti. Mikäli tiedossa on, ettei varoja voida lyhyen ajan sisällä tilittää asiakkaalle, tulee asianajajan avata asiakkaan nimellä oleva erillinen asiakasvaratili, jossa varoja säilytetään.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 9-kohdassa säädetään velvollisuudesta pitää asiakkaalle kuuluvat raha- ja muut varat erillään omista varoista.

TO 4.4 ASIAKASVAROJEN HOITO. ASIAKASVAROJEN HOITOA KOSKEVA OHJE (5.6.2009)

Asianajotoimiston tarkastuskertomuksesta ilmeni, ettei asianajajalla ollut asiakasvaraluetteloa ja asiakasvaroja koskevaa kirjanpitoa. Asianajaja oli myös säilyttänyt kotonaan erään konkurssipesän rahavaroja. Asianajaja ei ollut avannut konkurssipesälle omaa tiliä, koska konkurssin raukeaminen oli tiedossa. Asianajaja oli siirtänyt varat pankkitilille tarkastajan kehotuksesta.

Valvontalautakunta totesi, että asianajotoimiston asiakasvarojen tilillä olevista asiakasvaroista ei ollut laadittu asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen mukaista asiakasvaraluetteloa ja kirjanpitoa, vaan ne oli laadittu vasta toimistotarkastuksen jälkeen. Asiakasvaratilin tiliotteita ei voitu pitää sellaisenaan ohjeessa tarkoitettuna asiakasvaraluettelona tai kirjanpitona. Asiakasvaraluettelon tiedot tulee voida varmistaa vertaamalla luettelon tietoja asiakasvaratilin tiliotteisiin.

Valvontalautakunta totesi edelleen, että asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen mukaan käteisiä rahavaroja saa säilyttää ainoastaan tilapäisesti ja mikäli varat jäävät asianajajan haltuun pidemmäksi ajaksi, on ne siirrettävä pankkitilille. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli menetellyt asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen ja siten hyvän asianajajatavan vastaisesti, kun oli laiminlyönyt asiakasvaraluettelon ja asiakasvarojen kirjanpidon laatimisen ja koska konkurssipesän rahavaroja oli säilytetty asianajajan kotona muutoin kuin tilapäisesti. **(VAROITUS. 4. jaosto 12.6.2014, 15 §)**.

3.3 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)

Asianajotoiminnan perusarvoja koskevassa 3.1-kohdassa määritelty lojaalisuus tarkoittaa asianajajan ehdotonta velvollisuutta valvoa (vain) asiakkaansa etua. Tämä lojaalisuusvelvoite on pohjana niille tapaohjeiden 5. luvun säännöille, jotka toisaalta asettavat asianajajalle aktiivisia asiakkaaseen kohdistuvia velvollisuuksia ja toisaalta rajaavat asianajajan toimintaa.

Suuri osa asianajajan asiakkaan tekemistä kanteluista koskee tilanteita, joissa asiakkaan mukaan hänen yhteydenottoihinsa ei ole vas-

tattu eikä asiakkaalla ole ollut riittävästi tietoa siitä, missä vaiheessa hänen asiansa käsittely on. Erityisesti pesänselvittäjää koskevissa kanteluissa on usein kysymys siitä, että pesän osakkailla ei ole tietoa pesänselvityksen etenemisestä.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 1-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta, 10-kohdassa tapaohjeiden 4.5- ja 5.4-kohtia vastaavista velvollisuuksista ja 12-kohdassa tapaohjeiden 5.5-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

3.3.1 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 1-kohta) ja asiakirjojen luovuttaminen (TO 5.11)

Asianajaja ei saa luopua vastaanottamastaan tehtävästä ilman asiakkaansa lupaa, paitsi jos hän on velvollinen luopumaan siitä, asiakas menettelee vilpillisesti, asiakkaan ja asianajajan välille on syntynyt asiakkaan menettelyn vuoksi luottamuspula tai on olemassa muu erityinen syy. Erityisiä syitä ovat ainakin, jos asiakas asianajajan huomautuksen jälkeenkin on asianajajan kanssa olennaisesti eri mieltä siitä, millä tavalla tehtävää pitäisi hoitaa, toimii olennaisesti vastoin asianajajan neuvoa, laiminlyö olennaisesti myötävaikutusvelvollisuutensa, käyttäytyy epäasiallisesti tai rasittaa asianajajaa kohtuuttomasti tai jättää maksamatta asianajajan vaatiman ennakon tai laskun.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 1-kohdassa on säädetty luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan lojaalisuusvelvollisuudesta asiakastaan kohtaan. Tästä lojaalisuusvelvollisuudesta voidaan johtaa myös luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat, hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 5.9-kohtaa vastaavat edellytykset toimeksiannosta luopumiselle. Tulkintaa tukee luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 8-kohdassa säädetty velvollisuus kieltäytyä ottamasta vastaan tehtävää, jos luvan saaneella oikeudenkäyntiavustajalla ei ole sen edellyttämää ammattitaitoa tai hän ei muutoin kykene huolehtimaan tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta.

Lupalakimies oli ilmoittanut luopuvansa tehtävästä mielestään tärkeämmän talousrikosasian vuoksi.

Kun tehtävä on hoidettu tai muutoin päättynyt, asianajajan on palautettava asiakkaalle kuuluvat asiakirjat. Tehtävään liittyvät alkuperäiset asiakirjat, siinä saadut viranomaispäätökset ja usein muukin asiakirja-aineisto kuuluu asiakkaalle. Asianajajalla ei ole enää oikeutta pidättää asiakirjoja siinäkään tapauksessa, että asiakas ei olisi huolehtinut maksuvelvollisuuksistaan asianajajalle.

OIKEUS LUOPUA TEHTÄVÄSTÄ. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1- JA 8-KOHDAT

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja avusti asianomistajana olevaa kantelijaa rikosasiassa. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ilmoittanut kantelijalle, ettei hän voi jatkaa asian eteenpäin viemisessä, koska hänellä oli mielestään tärkeämpi talousrikosasia hoidettavanaan. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ilmoittanut asiasta kantelijalle sähköpostitse. Toimeksianto oli alun perin koskenut vain vakuutuskorvauksen hakemista vakuutusyhtiöstä, eikä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ollut varautunut oikeusprosessiin.

Valvontalautakunta katsoi, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ottanut oikeudenkäynnin hoitaakseen ja oikeudenkäynti oli näin ollen tullut osaksi toimeksiantoa. Luvan saaneella oikeudenkäyntiavustajalla ei ollut hyväksyttävää syytä luopua toimeksiannosta. Valvontalautakunta totesi, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli menetellyt luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin 1- ja 8-kohtien mukaisten velvollisuuksien vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 3. jaosto 24.10.2014, 8 §)**.

TO 5.9 OIKEUS LUOPUA TEHTÄVÄSTÄ.
TO 5.10 MENETTELY TEHTÄVÄSTÄ LUOVUTTAESSA.
TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS.
TO 3.5 KUNNIALLISUUS

Asianajaja toimi kantelijan avustajana työsuhteen irtisanomista ja vahingonkorvausta koskevassa asiassa. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä päätti toimeksiannon sillä perusteella, että toimistossa työskennelleen harjoittelijan työsuhde toimistossa oli päättynyt. Kantelija joutui hankkimaan uuden avustajan ja tästä aiheutui tälle ylimääräisiä kuluja. Asianajaja lähetti kantelijalle laskun, vaikka oli tietoinen, että lasku maksetaan kantelijan oikeusturvavakuutuksesta.

Asianajaja kertoi havainneensa, ettei hänellä ole voimavaroja hoitaa juttua, joka vaati huomattavaa perehtymistä ja valmistelua. Harjoittelija oli hoitanut asian valmistelun. Harjoittelijan ilmoitettua lopettavansa työskentelyn asianajajan toimistossa, asianajajalla ei edelleenkään ollut voimavaroja asian hoitamiseen. Asianajaja katsoi tällä perusteella oikeudekseen luopua toimeksiannosta. Asianajaja oli lähettänyt laskun ensin vakuutusyhtiöön, mutta vakuutusyhtiön ilmoitettua, että se korvaa kulut oikeusasteittain, asianajaja oli lähettänyt laskun kantelijalle. Asianajajan käsityksen mukaan kantelija sopi vakuutusyhtiön kanssa laskun korvaamisesta.

Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajajalla ollut oikeutta luopua toimeksiannosta sillä perusteella, että harjoittelija lopetti työskentelynsä toimistossa. Asianajaja oli toiminut moitittavasti ja hyvän asianajajatavan vastaisesti myös vaatiessaan kantelijalta laskun maksamista. **(VAROITUS. 3. jaosto 12.9.2014, 6 §)**.

TO 5.9 OIKEUS LUOPUA TEHTÄVÄSTÄ.
TO 5.11 ASIAKIRJOJEN LUOVUTTAMINEN.
TO 3.5 KUNNIALLISUUS

Kantelija kääntyi asianajajan puoleen vuokravakuuden palauttamista koskevassa riita-asiassa. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä luopui vastaanottamastaan toimeksiannosta kantelijan ilmoitettua saavansa mahdollisesti julkista oikeusapua. Asianajaja kieltäytyi palauttamasta kantelijalle tälle kuuluvia asiakirjoja tai vaihtoehtoisesti tuhoamasta asiakirjoja toimeksiannon päättymisen jälkeen. Kantelijan kanneltua asianajajan menettelystä valvontalautakuntaan, asianajaja oli soittanut kantelijalle epäasiallisen puhelun.

Asianajaja kertoi sopineensa kantelijan kanssa puhelimitse, että toimeksianto päättyy ja että toimeksiannon päättämisen syy oli se, että oikeusriidan intressi oli pieni suhteessa toimeksiantohinnastoon. Riidan taloudellinen intressi oli ilmennyt myöhemmin kantelijan itse laatimasta haastehakemuksesta. Asianajaja oli ilmoittanut kantelijalle, että veloitusperuste oli vaadittuun intressiin nähden niin suuri, että oli kantelijan edun mukaista harkita siirtymistä oikeusaputoimiston asiakkaaksi. Kantelija ei vaatinut toimistolle toimitettujen asiakirjojen tuhoamista ja asianajaja oli tiedustellut kantelijalta, halusiko tämä asiakirjat palautettavaksi hänelle. Kantelijalla ei ollut selvää näkemystä asiaan. Asianajaja katsoi, että kaikki asiakirjat olivat saapuneet sähköpostin välityksellä, eikä mikään asiakirja ollut alkuperäinen, joten toimisto voi säilyttää asiakirjat arkistossaan. Asianajaja myönsi soittaneensa kantelijalle selvittääkseen, miksi kantelija oli ilmoittanut valvontalautakuntaan perätöntä tietoa toimeksiannon päättymisestä, asiakirjojen palauttamisesta ja häntä kohtaan esitetystä loukkaavaa kielenkäyttöä koskevasta väitteestä. Asianajaja kiisti kantelijan väitteen epäasiallisesta kielenkäytöstä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli toimeksiannon vastaanottaessaan jättänyt riittävällä tarkkuudella selvittämättä toimeksiannon sisällön ja päämiehen mahdollisuuden maksuttomaan oikeudenkäyntiin. Ryhtyessään näiden seikkojen selvittyä toimenpiteisiin toimeksiannosta luopumiseksi, asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti myös ilmoittaessaan, että toimisto voi säilyttää kantelijan asiakirjat arkistossaan toimeksiannon päätyttyä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan saatua tiedon itseensä kohdistuvan kantelun vireille tulosta, asianajajan ei aivan ilmeisiä väärinkäsitystilanteita lukuun ottamatta tulisi ottaa yhteyttä kantelijaan. Kantelumahdollisuus on asianajajan asiakkaan oikeusturvakeino, jota hänen

tulee voida käyttää kenenkään estämättä. Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajajan kielenkäyttö olisi ollut epäasiallista. Valvontalautakunta kuitenkin katsoi, että ottamalla yhteyttä kantelijaan kantelun vireille tulon jälkeen, asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(VAROITUS. 1. jaosto 13.6.2014, 27 §)**.

3.3.2 Menettely tehtävästä luovuttaessa (TO 5.10)

Luopuessaan tehtävästä asianajajan on vältettävä menettelytapaa, joka saattaa vahingoittaa asiakkaan etua. Asianajajan on varattava asiakkaalle kohtuullinen aika kääntyä toisen asianajajan puoleen. Asianajajan on ilmoitettava tehtävästä luopumisesta ja sen syystä asiakkaalleen viipymättä. Asianajajan on lisäksi noudatettava, mitä on erikseen säädetty velvollisuudesta pyytää tuomioistuimelta tai muulta viranomaiselta lupa tehtävästä luopumiseen tuomioistuinasioissa sekä määräyksen- ja nimityksenvaraisissa tehtävissä.

TO 5.10 MENETTELY TEHTÄVÄSTÄ LUOVUTTAESSA.
TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

Kantelija teki korkeimmalle hallinto-oikeudelle valituksen yksityiselämäänsä loukkaavan tiedon levittämisestä. Korkeimman hallinto-oikeuden vastaselityspyynnön johdosta kantelija kääntyi oikeusaputoimiston puoleen. Kantelija moitti julkista oikeusavustajaa siitä, että tämä luopui perusteettomasti kantelijan toimeksiannon hoitamisesta.

Julkinen oikeusavustaja oli ilmoittanut kaksi päivää ennen vastaselitykselle annetun määräajan päättymistä, ettei hän löytänyt perusteita vastaselitykselle. Julkinen oikeusavustaja ei ollut juurikaan hoitanut julkisuuslain piiriin kuuluvia asioita. Hän oli ilmoittanut kantelijalle, että hän voisi yrittää saada vastaselityksen määräaikaa pidennettyä ja mahdollisesti kartoittaa kantelijalle uutta asiamiestä, joka ehkä näkisi asian eri tavoin. Kantelija laati itse vastaselityksen ja voitti asian hallinto-oikeudessa.

Valvontalautakunta ei havainnut, että julkinen oikeusavustaja olisi sinänsä perusteetta luopunut vastaanottamansa toimeksiannon hoitamisesta. Julkinen oikeusavustaja oli kuitenkin tehtävästä luopuessaan menetellyt tavalla, joka saattoi vahingoittaa asiakkaan etua, eikä hän ollut varannut asiakkaalle kohtuullista aikaa kääntyä toisen asianajajan puoleen luopuessaan toimeksiannon hoitamisesta vain kaksi päivää ennen vastaselitykselle asetetun määräajan umpeutumista. Valvontalautakunta katsoi julkisen oikeusavustajan menetelleen tältä osin hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 1. jaosto 24.10.2014, 28 §)**.

3.3.3 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja Palkkio-ohje)

Asianajajan asiakkaaltaan laskuttaman palkkion on oltava kohtuullinen sekä säädösten ja Asianajajaliiton ohjeiden mukainen. Palkkio-ohjeen 1.1-kohdan mukaan palkkion on oltava oikeassa suhteessa tehtävän laatuun ja sen vaatimaan työmäärään sekä muutoinkin kohtuullinen.

Palkkio-ohjeen 5-kohdan mukaan lasku on eriteltävä asiakkaan kanssa sovituin tavoin. Ellei muuta ole sovittu, asianajolaskussa on oltava tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden tarkoituksenmukainen erittely, jonka perusteella asiakas voi arvioida laskun sopimuksenmukaisuutta ja kohtuullisuutta.

Valvontalautakunta on ratkaisukäytännössään omaksunut kannan, jonka mukaan laskussa tulee pääsääntöisesti olla eriteltynä joko toimenpidekohtainen veloitus tai toimenpiteeseen käytetty aika, jolloin päämies voi tuntiveloituksen tietäen muodostaa käsityksensä laskun kohtuullisuudesta.

Kanteluissa ja palkkioriita-asioissa on voitu moittia asianajajaa kohtuuttoman korkeasta laskutuksesta tai muista laskutusmenettelyyn liittyvistä seikoista. Asianajajan voidaan katsoa menetelleen normaalia korkeamman laskutuksensa vuoksi hyvän asianajajatavan vastaisesti. Tapaohjeiden 3.5-kohdan mukaan kohtuuton laskutusmenettely on omiaan vähentämään yleistä luottamusta ja arvostusta koko asianajajakuntaa kohtaan. Mikäli asianajajan on havaittu menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti selvästi kohtuuttoman korkealla laskutuksellaan, valvontalautakunta on pääsääntöisesti määrännyt

hänelle kurinpidolliseksi seuraamukseksi varoituksen tai huomautuksen.

Kaikki palkkioriita-asioissa tehdyt päätökset, joissa palkkiota on suositettu alennettavaksi, saatetaan Asianajajaliiton hallituksen tietoon sen arvioimiseksi, tuleeko hallituksen yleisvalvontavelvollisuutensa nojalla saattaa annetun suosituksen johdosta vireille myös valvonta-asia.

Erona valvonta-asiaan, jonka voi saattaa vireille kuka tahansa henkilö, voi palkkion kohtuullistamista koskevan palkkioriita-asian saattaa vireille vain se, jonka maksettavaksi lasku on osoitettu. Kuitenkin esimerkiksi pesänselvittäjän laskua voi moittia kuka tahansa kuolinpesän osakkaista tarvitsematta tähän muiden osakkaiden suostumusta. Tulkinta on ollut, että asianajajan noudattaessa annettua kohtuullistamissuositusta palautus tehdään pesän varoihin, jolloin suosituksen suuruuden kannalta ei ole merkitystä, vaikka joku osakas luopuisi vaatimasta palkkion kohtuullistamista.

Valvontalautakuntaan tulee yhteydenottoja myös tilanteissa, joissa henkilö on oikeuden päätöksellä tuomittu maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Näissä tapauksissa oikeus on kuitenkin jo ottanut kantaa laskun kohtuullisuuteen, eikä vastapuoli voi saattaa vireille palkkioriita-asiaa. Myös omat päämiehet saattavat vaatia palkkion kohtuullistamista sillä perusteella, että tuomioistuin on kohtuullistanut laskua, joka on tuomittu vastapuolen maksettavaksi, mutta asianajaja perii loppuosaa laskusta omalta päämieheltään. Tuomioistuimen suorittama kohtuullistaminen kohdistuu kuitenkin nimenomaan vastapuoleen ja asianajajalla on lähtökohtaisesti oikeus veloittaa erotus omalta päämieheltään.

TO 5.12 ASIANAJOPALKKIO. PALKKIO-OHJE

Asianajajaliiton hallitus oli kokouksessaan käsitellyt valvontalautakunnan antamaa suositusta asianajajan palveluksessa työskentelevän lakimiehen palkkion alentamisesta. Lakimies oli toiminut testamentin toimeenpanijana ja pesänselvittäjänä kuolinpesässä. Valvontalautakunta oli suosittanut laskutettua arvonlisäveron sisältävää 72 360,90 euron palkkiota alennettavaksi 26 752,50 eurolla, joka oli noin 37 prosenttia. Valvontalautakunta oli samassa kokouksessa ratkaistussa valvonta-asiassa määrännyt valvontavastuussa olevalle asianajajalle huomautuksen siitä, että lakimiehen palkkioperusteet eivät olleet avoimesti esillä toimeksiantoon ryhdyttäessä ja koska lakimies oli jättänyt kertomatta moitemahdollisuudesta pesänselvittäjän lopputilityksen ja tehtävästä perityn palkkion osalta. Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua asianajajan valitettua ratkaisusta.

Hallitus päätti valvontalautakunnan antaman palkkiosuosituksen johdosta saattaa vireille asianajajaan kohdistuvan valvontamenettelyn sen selvittämiseksi, oliko lakimies laskutuksellaan menetellyt vastoin hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 5.12-kohdan määräystä palkkion kohtuullisuudesta ottaen huomioon suositetun alennuksen suuruuden. Asianajaja vetosi siihen, että olisi kohtuutonta, mikäli valvontalautakunta määräisi huomautuksen kaksi kertaa samasta asiasta.

Valvontalautakunta totesi, että asiassa oli kyse eri asiasta kuin aikaisemmin ratkaistussa valvonta-asiassa, minkä johdosta valvontalautakunta pystyi tutkimaan asian ja määräämään seuraamuksen palkkion kohtuuttomuudesta johtuen. Valvontalautakunta totesi, että asianajaja on kaikissa olosuhteissa vastuussa palkkiolaskutuksensa tapaohjeiden mukaisesta kohtuullisuudesta. Ottaen huomioon palkkioriita-asiassa annettu päätös, lakimiehen palkkioveloitus oli kohtuuton ja siten hyvän asianajajatavan vastainen. Kun lakimiehen katsottiin toimineen asiassa moitittavasti, oli asianajaja laiminlyönyt valvontavelvollisuutensa ja menetellyt siten hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 4. jaosto 12.6.2014, 9 §)**.

TO 5.12 ASIANAJOPALKKIO. PALKKIO-OHJE

Kantelija oli kääntynyt asianajajan puoleen selvittääkseen, oliko eräs toinen asianajaja menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti toimiessaan kantelijan oikeudenkäyntiavustajana edunvalvojan määräämistä koskevassa asiassa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että 1 790,25 euron palkkio oli kohtuuton. Asianajaja oli laskuttanut kantelijaa tekemättömästä työstä, eikä asianajaja ollut suostunut laatimaan kantelijan edellyttämää kantelua valvontalautakunnalle. Kantelijan vireille saattamassa palkkioriita-asiassa valvontalautakunta oli suositellut asianajajan palkkiota alen-

nettavaksi 790,25 euroa, jolloin maksettavaksi jäi 1 000 euroa. Alennus oli noin 44 prosenttia. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan laskutus oli suositellun alennuksen euro- ja prosenttimäärä sekä tehtävän laatu ja sen vaatima työmäärä huomioon ottaen kohtuuton. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 1. jaosto 28.2.2014, 17 §)**.

TO 5.12 ASIANAJOPALKKIO. PALKKIO-OHJE

Asianajaja oli avustanut kantelijoita vesivahinkoa koskevassa vahingonkorvausasiassa. Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että tämä oli ilmoittanut oikeusturvavakuutuksen ylärajan riittävän asiantuntijalausuntoineen vähintään käräjäoikeusvaiheeseen ja sen ylikin. Kantelijat eivät olisi lähteneet viemään asiaa eteenpäin ilman luvattua 8 500 euron hintakattoa per talous. Asianajokustannukset olivat olleet 22 915,58 euroa per talous.

Kantelijoiden ollessa myöhemmin yhteydessä asianajajaan, tämä ilmoitti, ettei muistanut antaneensa kustannuksille ylärajaa ja ettei hän yleensäkään anna sitovaa hinta-arviota oikeudenkäyntiasiassa. Neuvottelussa oli ollut läsnä toimiston osakasasianajaja ja veloituksesta oli sovittu lähinnä tuntihinnan osalta. Kantelija oli viestissään todennut, että "ymmärrämme, että mitään sitovaa ja tarkkaa kustannusarviota ei tällaisissa jutuissa voida antaa".

Valvontalautakunta ei havainnut asiassa esitetystä selvityksestä, että asianajaja olisi antanut kantelijoille sitovan hinta-arvion tai hintakaton. Kantelijat olivat olleet tietoisia laskutuksesta, maksaneet esitetyt laskut ja sallineet asian hoitamisen jatkua. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(EI SEURAAMUSTA. Täysistunto 12.12.2014, 3 §**).

3.3.4 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta)

Tapaohjeiden mukaan asianajajan on oma-aloitteisesti annettava asiakkaalle tieto mahdollisuudesta saada katettua asianajokuluja oikeusturvavakuutuksesta tai julkisista varoista. Oikeusturvavakuutusten vakuutusehdoissa lähtökohtana on, että vakuutuksen perusteella korvattava määrä on sama kuin mitä oikeus velvoittaa vastapuolen suorittamaan oikeudenkäyntikuluista. Ehdoissa on tuolloin yhdistetty toisaalta asianajajan ja asiakkaan välinen oikeussuhde ja se, mitä oikeus katsoo kohtuulliseksi määrättäessä häviävän osapuolen kulukorvausta. Jos asianajaja haluaa veloittaa asiakkaaltaan palkkiota yli sen, mitä vakuutusyhtiö hyväksyy korvattavaksi, on oikeusturva-asiakkaan kanssa suositeltavaa sopia kirjallisesti tehtävää vastaanotettaessa, että asiakas on velvollinen maksamaan asianajajan laskusta sen osuuden, jota vakuutusyhtiö ei korvaa.

Asianajajan on palkkio-ohjeen 1.6-kohdan toisen kappaleen mukaan myös saatava asiakkaan suostumus ennen ryhtymistä toimenpiteisiin, jotka oikeusturvaehtojen perusteella eivät todennäköisesti kuulu oikeusturvavakuutuksesta korvattavaksi.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 6-kohdasta voidaan johtaa luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskeva, hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 5.13-kohtaa vastaava velvollisuus.

JULKINEN OIKEUSAPU. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 6-KOHTA

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli avustanut kantelijaa lasten tapaamisoikeutta koskevassa asiassa. Kantelija moitti luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa siitä, että tämä oli laskuttanut kantelijaa, vaikka kantelijalle oli myönnetty oikeusapua 20 prosentin omavastuulla. Kantelija oli ollut siinä käsityksessä, ettei oikeudenkäynti tulisi maksamaan hänelle omavastuuosuutta enempää. Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan mukaan kantelijalle ei hovioikeuden päätöksen mukaisesti ollut myönnetty oikeusapua niihin toimenpiteisiin, jotka luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli suorittanut.

Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan mukaan kantelija oli velvollinen maksamaan toimeksiannostaan johtuvan laskun itse. Asiaa ensin hoitanut asiamies oli käyttänyt lähes kaikki oikeusapuun myönnetyistä 80 tunneista alioikeusvaiheessa ja toinen asiamies oli hakenut ja saanut noin 30 lisätuntia.

Asianajaja kieltäytyi toimittamasta jaettua laskua eikä kertonut mahdollisuudesta julkiseen oikeusapuun.

Toisen asiamiehen jälkeen toimeksianto oli siirtynyt luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle. Kantelija oli sittemmin päättänyt toimeksiannon luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan kanssa ja siirtänyt sen takaisin edelliselle asiamiehelleen. Tämä oli tapahtunut tilanteessa, jossa hovioikeus ei ollut vielä tehnyt päätöstä avustajan määräyksen siirtämisestä luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle.

Valvontalautakunta totesi, että vastaanottaessaan toimeksiannon asiakkaaltaan, jolle oikeusapua oli jo myönnetty, oli luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan täytynyt olla tietoinen siitä, että hän oli oikeutettu palkkioon vain oikeusapulain säännösten mukaisesti. Näin ollen hänellä ei ollut oikeutta vaatia kantelijalta palkkiota tai korvausta tekemistään toimenpiteistä oikeusapulain pakottavasta säännöksestä poiketen. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli menetellyt luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin 6-kohdassa säädetyn velvollisuuden vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 3. jaosto 11.12.2014, 9 §)**.

TO 5.13 ASIANAJOKULUJEN KATTAMINEN ULKOPUOLISIN VAROIN.

Asianajaja oli toiminut kantelijoiden asiamiehenä kiinteistökauppariitaa koskevassa asiassa. Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että tämä kieltäytyi toimittamasta palkkiolaskuaan jaettuna puoliksi kantelijoiden kesken. Asianajaja ei ollut informoinut toista kantelijaa mahdollisuudesta saada asianajokuluja katetuksi julkisista varoista.

Asianajaja totesi, että kantelijat olivat kiinteistön omistajia yhtä suurin osuuksin ja molemmat olivat haastettuina vastaajina yhteisellä haasteella. Näin ollen kumpikin oli yhteisvastuullisesti vastuussa yksin tai puoliksi kuluista, joten laskun jakaminen olisi virheellinen ja harhaanjohtava laskutusperuste. Asianajaja vetosi siihen, että kantelijat eivät olleet antaneet hänelle informaatiota siitä, että toisella kantelijalla olisi varattomuussyistä mahdollisuus maksuttomaan oikeudenkäyntiin.

Valvontalautakunta katsoi, että kysymyksessä oli asiasisällöltään ja intressiltään yhteinen toimeksianto, jonka aiheuttamista kustannuksista toimeksiantajat vastasivat yhteisvastuullisesti. Se seikka, että vakuutusyhtiö oli myöntänyt oikeusturvaedun vain toisen kantelijan osuuteen, ei vaikuttanut asianajajan ja asiakkaiden väliseen oikeussuhteeseen. Valvontalautakunta ei havainnut asianajajan menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti siltä osin kuin hän oli kieltäytynyt kustannusvastuun puolittamisesta.

Valvontalautakunta kuitenkin katsoi, että asianajajan olisi tullut kehottaa toista päämiestään selvittämään oikeusturvavakuutuksen olemassaolo ja kattavuus sekä informoimaan häntä mahdollisuudesta julkiseen oikeusapuun. Oikeusturvavakuutuksen kattavuuden ja julkisen oikeusavun mahdollisuuden selvittäminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kummankin päämiehen osalta olisi selkiinnyttänyt kantelijoille oikeudenkäyntiin liittyvää kuluriskiä. Laiminlyödessään tämän informointivelvollisuutensa asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 1. jaosto 28.2.2014, 19 §)**.

3.4 Esteellisyys (TO 6. luku)

Kaikkien neuvontapalvelujen perusedellytyksenä on toimeksiantajan tuntema luottamus neuvonantajaansa. Asianajajan toimen harjoittamisessa luottamussuhteella on erityinen merkitys ja luottamussuhteen varjeleminen on ollut lähtökohta asianajajan ammatillisten velvollisuuksien määrittämisessä. Asianajajia sitovat tapaohjeet ovat merkittävässä määrin pyrkineet turvaamaan asiakkaan luottamusta asianajajaansa.

Luottamussuhteen yksi tärkeä elementti on, että asianajajan on kyettävä hoitamaan asiakkaansa asiaa lojaalisti ja vapaana toimeksian-

tosuhteen tai määräyksenvaraisen tehtävän ulkopuolisista intresseistä. Lojaalisuuteen liittyy sääntö asianajajan velvollisuudesta olla tapaohjeiden 3.3-kohdan mukaisesti esteetön tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan.

Nykyisiä tapaohjeita laadittaessa eräänä tavoitteena oli kirjoittaa esteellisyystilanteita koskeva sääntely auki niin, että asianajaja kykenisi tapaohjeita lukemalla arvioimaan omaa esteettömyyttään. Jäljempänä selostetaan lyhyesti hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6. luvun sääntöjä esteellisyydestä.

Näitä sääntöjä tulkittaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, ettei sääntöjä voida koskaan kirjoittaa niin yksityiskohtaisesti, että niillä voitaisiin varautua kaikkiin tulkintatilanteisiin. Luvun sääntöjä tulkittaessa on muistettava tapaohjeiden 3.3-kohdan perusarvo esteettömyydestä sekä tapaohjeiden 1.1-kohdassa oleva lausuma, jonka mukaan kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei välttämättä voida pitää sallittuna.

3.4.1 Esteettömyys (TO 3.3)

Asianajajan on tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan oltava esteetön. Asianajajan tulee voida suorittaa tehtävänsä parhaan kykynsä mukaan ja vapaana sopimattomista sivuvaikutteista. Mikäli asianajaja ei jostakin syystä voi näin tehdä, on hän esteellinen suorittamaan tehtävää. Asianajaja voi olla esteetön tehtävää vastaanottaessaan, mutta tilanne saattaa muuttua ja jos esteellisyysperuste myöhemmin syntyy, tulee hänen luopua tehtävän hoitamisesta.

Esteettömyysvaatimus koskee sekä sopimuksenvaraisia että määräyksen- ja nimityksenvaraisia tehtäviä. Vaikka määräyksenvaraisia tehtäviä koskevat lain säännökset eivät aina huomioi kaikkia hyvään asianajajatapaan sisältyviä sääntöjä, tulee asianajajan itse pitää ne mielessään. Jos asianajaja on hyvän asianajajatavan perusteella esteellinen hoitamaan määräyksenvaraista tehtävää, ei hän saa ottaa sitä vastaan, vaikka tuomioistuin ei tätä esteellisyyttä huomioisi. Esteettömyysvaatimus suojaa sitä, että asianajaja ei joudu paljastamaan tehtävää hoitaessaan muiden asiakkaiden asianajosalaisuuksia tai rikkomaan omaa salassapito- tai vaitiolovelvollisuuttaan. Esteettömyys varmistaa sen, että asianajaja voi aina täysipainoisesti valvoa asiakkaansa etua ja oikeutta.

Korkein oikeus on 24.5.2011 antamassaan ennakkopäätöksessä (2011:31) katsonut, että pesänjakajaksi esitetty asianajaja oli esteellinen tehtävään, koska hakemuksen pesänjakajan määräämiseksi oli tehnyt lakimies, joka työskenteli ehdotetun henkilön kanssa samassa asianajotoimistossa. Ratkaisu on selkeästi linjannut pesänjakajalta edellytettävää esteettömyyttä.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 3-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 3.3-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

Asianajaja toimi selvitysmiehenä A Oy:ssä. Asianajaja haki sittemmin A Oy:n konkurssiin ja käräjäoikeus määräsi asianajajan konkurssipesän pesänhoitajaksi. Konkurssiasiamies haki asianajajan vapauttamista pesänhoitajan tehtävästä, koska selvitysmiehenä toimiminen tekee henkilön esteelliseksi pesänhoitajan tehtävään. Käräjäoikeus vapautti asianajajan pesänhoitajan tehtävästä.

Asianajajaliiton hallitus päätti käynnistää asianajajaan kohdistuvan valvonta-asian sen selvittämiseksi, oliko hän ollut esteellinen pesänhoitajan tehtävään toimittuaan ensin selvitysmiehenä velallisyhtiössä. Asianajaja totesi häneltä jääneen huomaamatta, että selvitysmiehen tehtävä luo esteellisyysperusteen.

Valvontalautakunta totesi, että konkurssipesän pesänhoitajan tehtäviin kuuluu mahdollisesti myös yhtiön selvitystilan aikaisen hallinnon toimien tarkastamista. Asianajajan toimiminen yhtiön selvitysmiehenä oli omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan suhteessa velalliseen yhtiön konkurssipesän pesänhoitajan tehtävässä. Valvontalautakunta katsoi, että toimittuaan ensin velallisyhtiön selvitysmiehenä, asianajaja oli esteellinen toimimaan pesänhoitajana. Asianajaja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(VAROITUS. 1. jaosto 13.6.2014, 28 §)**.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

Asianajaja X antoi suostumuksensa yhtiöiden A ja B yrityssaneerauksen selvittäjäksi. Samassa yhteydessä X antoi esteettömyysselvityksensä. Sanomalehdessä julkaistun artikkelin mukaan X:n edustama asianajotoimisto oli avustanut toista yhtiötä ympäristöoikeudellisissa kysymyksissä sekä toiminut toisen yhtiön lainanantajien neuvonantajana yhtiön osakeannin yhteydessä. X oli sittemmin perunut suostumuksensa selvittäjän tehtävään.

Asianajajaliiton hallitus päätti käynnistää X:ään kohdistuvan valvonta-asian sen selvittämiseksi, oliko X ollut esteellinen antamaan suostumuksensa yhtiöiden yrityssaneerauksen selvittäjäksi. X katsoi noudattaneensa asiassa sekä yrityksen saneerauksesta annettua lakia että konkurssiasiamiehen toimiston ohjeistusta antaessaan suostumusta selvittäjän tehtävään huomioiden muun muassa, että kaikille tahoille, joiden kanssa selvittäjän tehtävistä voitiin keskustella sisäpiirinsääntelyn estämättä, ilmoitettiin mahdolliset esteellisyyttä aiheuttavat seikat. Kaikki yhtiö A:n tulevaisuutta koskeviin neuvotteluihin osallistuneet olivat puoltaneet X:n nimittämistä tehtävään eikä X:n tiedossa ollut muita suuria velkojia.

Kun kyseessä oli julkisesti noteerattu yhtiö, suostumusten antamisvaiheessa ei ollut mahdollista lähestyä muita kuin rahoitusneuvotteluihin osallistuneita päävelkojia. Hakemusvaiheessa ei ollut mahdollista tehdä tarkkaa jakoa eri velkojaryhmiin, koska vakuudellisen velan määrä riippuu vakuudelle saneerausmenettelyn aikana vahvistettavasta arvosta. X ei ollut osallistunut edustamassaan asianajotoimistossa yhtiöihin liittyvien toimeksiantojen hoitamiseen lukuun ottamatta esteettömyysselvityksessä mainittua rahoitusneuvottelujen seurantaa selvittäjän tehtävään varautumiseksi.

Valvontalautakunta totesi, että X:n esteettömyysselvityksessä oli ilmoitettu ne seikat, jotka saattoivat vaikuttaa esteellisyyskysymyksen arvioimiseen tuomioistuimessa. X ei ollut osallistunut yhtiöihin liittyvien toimeksiantojen hoitamiseen lukuun ottamatta rahoitusneuvottelujen seurantaa selvittäjän tehtävään varautumiseksi. Kaikki yhtiön A tulevaisuutta koskeneisiin neuvotteluihin osallistuneet tahot olivat puoltaneet X:n nimittämistä selvittäjäksi. Asianajotoimisto oli hoitanut erilaisia toimeksiantoja yhtiöille, mutta niiden toimeksiannoista johtunut laskutus asianajotoimiston liikevaihdosta ei valvontalautakunnan arvion mukaan ollut niin suuri, että asianajotoimiston ja asianajotoimistossa työskentelevien henkilöiden voitaisiin niiden johdosta katsoa olevan tiiviissä ja asianajotoimiston tulonmuodostuksen kannalta merkittävässä sopimussuhteessa yhtiöihin.

Kun yrityksen saneerauksesta annetun lain 83 §:n 4 momentin mukaan selvittäjäksi voidaan lainkohdassa säädetyin edellytyksin määrätä saman lain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetussa suhteessa velalliseen ja velkojiin oleva henkilö, X:llä on ollut perusteltu aihe olettaa, ettei hän ole asianajotoimiston hoitamista toimeksiannoista ja rahoitusneuvotteluiden seuraamisesta huolimatta esteellinen antamaan suostumustaan selvittäjän tehtävään. Valvontalautakunta katsoi, ettei X ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti antaessaan suostumuksensa selvittäjän tehtävään. **(EI SEURAAMUSTA. Täysistunto 19.5.2014, 2 §)**.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

Asianajaja oli toiminut 28.5.2013 konkurssiin asetetun X Oy:n konkurssipesän pesänhoitajana. Pesänhoidon edistyessä ilmeni, että asianajajan toimisto edusti velallisyhtiön vastapuolta välimiesmenettelyssä, joka koski velallisyhtiön konserniin liittyvää sovintosopimusta. Myös velallisyhtiö oli osapuolena sovintosopimuksessa. Vastapuolena oleva yksityishenkilö oli lisäksi velallisyhtiön entinen hallituksen jäsen.

Asianajaja ilmoitti, että hän ei 23.5.2013 suostumusta tehtävään antaessaan ollut esteellinen toimimaan X Oy:n pesänhoitajana. Asianajaja oli tehnyt suostumusta antaessaan normaalin esteellisyysselvityksen toimistossaan, eikä konkurssilaissa määriteltyjä tai asianajo-oikeudellisia esteitä tullut esiin. Myöhemmin ilmeni, että konserniin kuulunut X Oy oli mainittu osapuolena vuonna 2011 allekirjoitetussa sovintosopimuksessa ja asianajajan edustaman asianajotoimiston lakimiehet olivat hoitaneet sovintosopimusasiaa yhtenä osapuolena olleen yksityishenkilön puolesta. Asia oli tullut esille, kun sovintosopimusasia oli riitautunut ja riidan hoitaminen oli

Asianajaja luopui pesänhoitajan tehtävästä tultuaan esteelliseksi.

aloitettu 11.6.2013. Välimiesmenettely oli aloitettu 26.6.2013.

X Oy oli mainittu sovintosopimuksen osapuolena, mutta sille ei ollut luotu sopimuksessa mitään oikeuksia tai velvollisuuksia. Tämä johtui siitä, etteivät riitaisuudet koskeneet X Oy:n ja asianajajan toimiston edustaman yksityishenkilön välisiä oikeustoimia. Mikäli riitaa ei olisi syntynyt, sovintosopimus ei olisi aiheuttanut esteellisyyttä. Sopimus ei muodostanut asianajajan toimiston edustamalle yksityishenkilölle velvoitteita tai oikeuksia X Oy:tä kohtaan. Kun asian tarkemmassa selvityksessä ilmeni, että sovintosopimuksessa asianajajan toimiston edustama yksityishenkilö oli toiminut aikaisemmin myös X Oy:n hallituksen jäsenenä, asianajaja haki vapauttamistaan pesänhoitajan tehtävästä. Aiemman tiedon eli sovintosopimuksen mukaan yksityishenkilö oli toiminut muun konserniyhtiön kuin X Oy:n hallituksen jäsenenä. Asianajajan mukaan aikaisempia hallituksen jäseniä ei tarkasteltu pesää vastaanotettaessa, ellei tähän ollut erityistä syytä.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja ei ollut esteellinen antaessaan suostumuksensa pesänhoitajan tehtävään. Kun esteellisyys oli myöhemmin syntynyt, asianajaja oli luopunut tehtävästä. Valvontalautakunta totesi, ettei asianajaja ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 16.6.2014, 20 §)**.

3.4.2 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1) ja esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2)

Asianajaja ei saa ottaa vastaan tehtävää samassa asiassa kahdelta tai useammalta asiakkaalta, jos asiakkaiden edut tai oikeudet ovat ristiriitaiset tai eturistiriidan mahdollisuus on ilmeinen. Eturistiriidan mahdollisuus aiheuttaa esteellisyyden, joten asianajajan on pohdittava asian todennäköistä tapahtumainkulkua ja arvioitava, aiheuttaako todennäköinen tapahtumainkulku esteellisyyden. Siksi asianajajan on pohdittava, voiko hän oikeudenkäynnissä avustaa useampaa kuin yhtä asiakasta. Lähtökohtana on, että kahta asiakasta samassa asiassa avustettaessa kummaltakin asiakkaalta erikseen saatua tietoa on voitava käyttää hyväksi myös toista asiakasta avustettaessa. Samassa asiassa ei ole mahdollista hankkia asiakkailta suostumusta kahden tai useamman ristiriitaisen intressin omaavan asiakkaan avustamiseen.

Tapaohjeiden 3.1-kohdan mukaan asianajajan on oltava asiakkaalleen lojaali ja hän on velvollinen lakia ja hyvää asianajajatapaa noudattaen parhaan kykynsä mukaan valvomaan asiakkaansa etua ja oikeutta. Lojaalisuus asiakasta kohtaan edellyttää, ettei asianajaja ryhdy nykyistä tai entistä asiakastaan kohtaan toimenpiteisiin, jotka loukkaavat tätä lojaalisuusvelvollisuutta.

Asianajajan lojaalisuusvelvollisuus asiakastaan kohtaan ei välttämättä pääty samalla hetkellä kuin tehtävän suorittaminen päättyy. Säännön toisessa kappaleessa on lueteltu niitä seikkoja, jotka vaikuttavat lojaalisuusvelvollisuuden ajalliseen kestoon tehtävän päätyttyä.

ESTEETTÖMYYS. LOJAALISUUS. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1- JA 3-KOHDAT

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja X oli 16.8.2014 toiminut turvaamistoimiasian käsittelyssä vastaajan oikeusapulain mukaisena avustajana ja vastaajayhtiön asiamiehenä ja antanut päämiestensä puolesta käräjäoikeuteen lausuman 23.9.2013. Rikoskomisario ilmoitti 2.10.2013 käräjäoikeudelle, että tutkinnanjohtaja oli evännyt X:ltä oikeuden toimia vastaajan avustajana esitutkinnassa. Käräjäoikeus peruutti istuntokäsittelyn avustamiseen liittyvien epäselvyyksien vuoksi.

Rikoskomisario toimitti 11.10.2013 käräjäoikeuteen kirjelmän, jossa todettiin, että X oli 16.8.2013 pidetyssä istunnossa esittänyt kolmen asianomistajan valtakirjat ja ilmoittanut näiden luopuneen kaikista vaatimuksistaan. Istunnon

jälkeen poliisi oli ollut yhteydessä asianomistajiin, jotka olivat ilmoittaneet allekirjoittaneensa valtakirjat, mutta eivät olleet luopuneet vaatimuksistaan. Asiasta oli kirjattu rikosilmoitus ja poliisi oli ilmoittanut vastaajalle 13.9.2013, ettei X voi toimia tämän avustajana esitutkinnassa esitutkintalain 45 § 5-kohdan perusteella. Käräjäoikeus määräsi X:n esiintymiskieltoon 1.11.2013. Käräjäoikeus totesi, ettei X eturistiriidan vuoksi saa toimia samassa asiassa päämiehensä lisäksi tämän vastapuolen avustajana tai asiamiehenä.

X oli käyttänyt 16.8.2013 pidetyssä istunnossa asianomistajien puhevaltaa esitutkinnassa olevassa rikosasiassa, jossa vastaaja oli epäiltynä. X oli siitä huolimatta, että häneltä oli evätty oikeus toimia vastaajan avustajana esitutkinnassa, toimittanut oikeudelle toistamiseen asianomistajien valtakirjat ja esittänyt, ettei asianomistajilla ollut vaatimuksia vastaajaa tai vastaajayhtiötä kohtaan. X oli oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 10 a §:ssä tarkoitetuin tavoin sopimaton hoitamaan avustajan ja asiamiehen tehtävää.

X katsoi, etteivät avoimen valtakirjan antaneet henkilöt olleet asianomistajia, koska heillä ei ollut asiassa rikosoikeudellisia tai vahingonkorvausvaatimuksia. Henkilöt olivat entisiä tai nykyisiä vastuuhenkilöitä vastaajayhtiössä. Valtakirjat olivat oikeuttaneet X:n edustamaan valtakirjojen antajia käräjäoikeuden istunnossa, eivätkä henkilöt olleet väittäneet X:n ylittäneen valtuutensa. X katsoi, ettei asiassa ollut mitään eturistiriitaa, ellei sellaiseksi katsota muuta kuin tutkinnanjohtajan ja X:n näkemyseroa siitä, tuleeko turvaamistoimi pysyttää voimassa vai ei.

Valvontalautakunta totesi, että asianomistaja on ensikädessä rikoksella loukatun oikeushyvän haltija. Asianomistaja-asema ei riipu siitä, esitetäänkö asiassa vaatimuksia vai ei. X oli ottanut vastaan tehtävän samassa asiassa asiakkailta, joiden edut tai oikeudet asiassa olivat olleet ristiriitaiset tai eturistiriidan mahdollisuus oli ollut ilmeinen. X ei tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan ollut esteetön. Valvontalautakunta katsoi X:n menetelleen oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin 1- ja 3-kohdissa säädettyjen velvollisuuksien vastaisesti.
(VAROITUS, 3. jaosto 21.3.2014, 36 §).

3.4.3 Esteellisyys salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden perusteella (TO 6.3)

Asianajaja ei saa ottaa hoitaakseen tehtävää, jos muussa tehtävässä saadut salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvat seikat saattavat haitata asianajajan kykyä valvoa asiakkaansa etua täysipainoisesti. Asianajaja voi kuitenkin ottaa tehtävän vastaan, jos hän on saanut suostumuksen salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen käyttämiseen siltä, jota salassapitovelvollisuus suojaa. Suostumusta ei saa pyytää siinä tarkoituksessa, että tietoja käytettäisiin suostumuksen antajaa vastaan.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS.
TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA.
TO 6.6 SUOSTUMUKSEN HANKKIMINEN

Asianajaja avusti kantelijoita kiinteistön laatuvirhettä koskevassa riita-asiassa, jossa kantelijat olivat vastaajina. Kantelijat moittivat asianajajaa siitä, että tämä edusti varainsiirtoveroa koskeneessa asiassa myös riita-asian vastapuolia samanaikaisesti, kun riita-asia oli vireillä käräjäoikeudessa. Kantelijat katsoivat asianajajan olevan esteellinen jatkamaan heidän avustamistaan riita-asiassa. Kantelijoiden mukaan asianajaja ei voinut kirjoittaa kiinteistön laatuvirheistä asianosaisten konsensuspohjalta ja samalla edustaa kantelijoita oikeudenkäynnissä.

Asianajaja ei näkemyksensä mukaan tullut esteelliseksi sillä perusteella, että hän laati ja allekirjoitti kantelijoiden ja heidän vastapuoltensa yhteisen ennakkotietohakemuksen. Tarkoituksena yhteisessä hakemuksessa oli asian käsittelyn yksinkertaistaminen. Asian sovinnollinen ratkaiseminen suunnitellulla kaupan purulla toi molemmille osapuolille veroseuraamuksia. Ennakkotietohakemuksen tarkoituksena oli ainoastaan verotukseen liittyvien riskien ennakoiminen, mikä on katsottava hyvän asianajajatavan mukaiseksi asiakkaan edut kaikin puolin huomioivaksi asianajoksi.

Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajaja olisi hankkinut tapaohjeiden 6.6-kohdan edellyttämän suostumuksen päämiehiltään asian hoitamiseen tai selvittänyt päämiehilleen ne seikat, jotka voisivat muodostaa esteellisyyden haet-

taessa ennakkoratkaisua yhteisesti vastapuolten kanssa. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajatavan vastaisesti. **(VAROITUS. 3. jaosto 12.9.2014, 10 §)**. Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua. Valvontakertomusta kirjoitettaessa korkeimman oikeuden valitusluvan määräaikaa oli vielä jäljellä.

3.4.4 Esteellisyys asianajotoimistossa ja toimistoyhteisössä (TO 6.5)

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6.5-kohdassa säännellään esteellisen asianajajan kanssa samassa asianajotoimistossa tai samassa toimistoyhteisössä työskentelevien henkilöiden esteellisyyttä (nk. samaistaminen). Tapaohjeiden 6.1–6.3-kohdissa lausuttua sovelletaan asianajajan lisäksi myös muihin asianajajan kanssa samassa asianajotoimistossa tai toimistoyhteisössä työskenteleviin henkilöihin. Jos siis joku toimiston tai toimistoyhteisön asianajaja on tapaohjeiden edellä mainittujen kohtien perusteella esteellinen ottamaan tehtävän vastaan, myös samassa toimistossa tai toimistoyhteisössä työskentelevät henkilöt ovat esteellisiä. Sen sijaan samaistamista ei tapahdu tapaohjeiden 6.4-kohdan mukaisissa esteellisyystilanteissa (esteellisyys taloudellisen tai henkilökohtaisen liitynnän perusteella). Kohdassa 6.4 sanottu asianajajan esteellisyys ei siis estä samassa asianajotoimistossa tai toimistoyhteisössä työskentelevää, esteetöntä asianajajaa hoitamasta tehtävää.

TO 6.1 ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA.
TO 6.5 ESTEELLISYYS TOIMISTOYHTEISÖSSÄ

Hovioikeus toimitti pääkäsittelyn rikosasiassa, jossa A ja B olivat vuoroin vastaajina ja vuoroin asianomistajina. Asianajaja X avusti A:ta ja asianajaja Y avusti B:tä. Hovioikeus kiinnitti huomiota siihen, että asiamiehet toimivat mahdollisesti samassa asianajoyhteisössä. X ja Y eivät katsoneet olevansa esteellisiä eikä heidän päämiehillään ollut huomautettavaa.

Myöhemmin kävi ilmi, että hovioikeudessa B:n avustajana toiminut Y oli toiminut käräjäoikeudessa A:n puolustajaksi määrätyn asianajaja X:n sijaisena. Hovioikeus katsoi, että Y oli esteellinen toimimaan valituksenalaisessa asiassa B:n avustajana. Korkein oikeus ei myöntänyt Y:lle valituslupaa.

Y:n mukaan asianajajilla oli erilliset yhtiöt ja he toimivat omissa työhuoneissaan itsenäisesti. Y oli avustanut A:ta käräjäoikeudessa X:n ollessa estynyt toimimaan A:n avustajana. B oli ollut paikalla istunnossa ilman avustajaa. A ja B olivat kiistäneet syytteet eikä heillä ollut vaatimuksia toisiaan kohtaan. Kun asiaa käsiteltiin hovioikeudessa, Y avusti B:tä. A ei ollut B:n vastapuoli vaan syyttäjä. A:lla ja B:llä ei ollut vaatimuksia toisiaan kohtaan hovioikeudessa.

Valvontalautakunta totesi, että A ja B olivat toistensa vastapuolia vuoroin vastaajina ja vuoroin asianomistajina, eikä merkitystä voitu antaa sille, ettei heillä ollut vaatimuksia toisiaan kohtaan. Y oli oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan esteellinen toimimaan B:n avustajana hovioikeudessa toimittuaan ensin käräjäoikeudessa A:n puolustajaksi määrätyn X:n sijaisena. Valvontalautakunta totesi, että Y oli tapaohjeiden 6.1-kohdan mukaan esteellinen. Se seikka, että A:n ja B:n välillä ei tässä tapauksessa mahdollisesti ollut tosiasiallista etujen ristiriitaa, ei oikeuttanut Y:tä toimimaan hovioikeudessa toisessa asemassa kuin käräjäoikeudessa.

Valvontalautakunta katsoi, että Y:n ja X:n toiminta samassa toimistoyhteisössä tuotti sellaisen asianajollisen samaistumisen, minkä tulisi estää tässä tapauksessa toteutettu roolien vaihdos siirryttäessä alioikeuskäsittelystä hovioikeuskäsittelyyn. Y oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(VAROITUS. 1 jaosto 13.6.2014, 2 §)**.

TO 6.1 ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA.
TO 6.5 ESTEELLISYYS TOIMISTOYHTEISÖSSÄ

Asianajajaliiton hallitus päätti käynnistää X:ään kohdistuvan valvonta-asian sen selvittämiseksi, oliko X ollut esteellinen toimimaan A:n avustajana Y:n kanssa muodostamansa toimistoyhteisön vuoksi. X kiisti olevansa esteellinen. X ei muodostanut toimistoyhteisöä Y:n kanssa, eikä hänellä ollut yhteisiä toimitiloja Y:n kanssa. Y oli vuokrannut X:ltä työhuoneen. X:llä oli oma erillinen työhuone. Työhuoneet olivat samassa osakehuoneistossa. X:llä ei ollut yhteisiä työntekijöitä Y:n kanssa, ei yhteistä kirjastoa eikä yhteisiä kalusteita. X ei harjoittanut Y:n kanssa mitään

sellaista toimintaa, joka antaisi kuvan yhteiseen lukuun tapahtuvasta asianajotoiminnasta. Y:llä oli päätoimisto toisella paikkakunnalla ja Y:n työhuone oli sivutoimisto.

Mikäli katsottaisiin, että X toimisi toimistoyhteisönä Y:n kanssa, X ei katsonut olevansa esteellinen, koska A ja B eivät olleet toistensa vastapuolia oikeudenkäynnissä. X:n mukaan A ja B olisivat suostuneet siihen, että X olisi voinut avustaa molempia käräjäoikeudessa, koska heidän etunsa tai oikeutensa eivät olleet ristiriitaiset. Tämä kanta ei X:n käsityksen mukaan muuttunut hovioikeudessa. Hovioikeus ei katsonut X:n olleen esteellinen avustamaan A:ta.

Valvontalautakunta totesi, että X:llä ja Y:llä oli erilliset työhuoneet samassa osakehuoneistossa ja erilliset tekniset toimintaympäristöt. Sama toimitila ja osoite sekä X:n ja Y:n sijaistoiminta kuitenkin puolsivat sitä käsitystä, että kysymys oli toimistoyhteisöstä.

Valvontalautakunta katsoi, että koska samassa toimistoyhteisössä työskentelevä Y oli esteellinen ottamaan vastaan toimeksiannon B:ltä samassa asiassa, jossa hän oli alun perin edustanut A:ta käräjäoikeudessa, oli myös X tapaohjeiden 6.5-kohdan mukaan esteellinen hoitamaan A:n toimeksiantoa. Sillä seikalla, että A:lla ja B:llä ei mahdollisesti ollut eturistiriitaa keskinäisessä suhteessa, ei nykyisten esteellisyyskäsitysten mukaan ollut ratkaisevaa merkitystä asiassa. X oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(VAROITUS. 1. jaosto 13.6.2014, 3 §)**.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS.
TO 6.1 ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA.
TO 6.5 ESTEELLISYYS ASIANAJOTOIMISTOSSA JA TOIMISTOYHTEISÖSSÄ

Asianajaja toimi vuonna 2000 uskottuna miehenä kantelijan isän perunkirjoituksessa. Asianajaja toimi keväästä 2014 alkaen kantelijan äidin pesänselvityksessä ja perinnönjaossa muiden osakkaiden avustajana. Lisäksi asianajaja toimi samojen osakkaitten avustajana kantelijan äidin testamentin moitetta koskevassa asiassa käräjäoikeudessa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli esteellinen toimimaan kantelijan veljien avustajana kantelijan äidin kuolinpesässä. Asianajaja oli kantelijan näkemyksen mukaan uskottuna miehenä saanut sellaista tietoa, joka teki asianajajan esteelliseksi toimimaan kantelijan veljien avustajana. Samassa asianajotoimistossa asianajajan kanssa työskentelevä varatuomari oli aikanaan ollut mukana kantelijan isän perinnönjaossa ja avustanut kantelijan äitiä ja kantelijan isän kuolinpesää kiinteistöriidassa, jossa kantelija ei ollut asianosainen.

Asianajaja kiisti olevansa esteellinen edustamaan osaa kantelijan äidin kuolinpesän osakkaista. Asianajaja oli ollut pankin työntekijänä ja oikeustieteen ylioppilaana laatimassa kantelijan isän perukirjaa uskottuna miehenä, johon oli kirjattu pesänilmoittajalta saadut tiedot. Asianajaja ei ollut perunkirjoituksen jälkeen ollut tekemisissä kantelijan isän pesänselvityksen kanssa. Kantelijan isän kuolinpesä oli sittemmin luovutettu pesänselvittäjän hallintoon, ositettu ja jaettu toisen asianajajan toimesta. Asianajaja ei myöskään ollut tekemisissä kantelijan äidin kanssa tämän eläessä tai kuoleman jälkeen ennen toimeksiannon alkamista maaliskuussa 2014. Kaikki tiedot ja asiakirjat molempien kuolinpesien osalta asianajaja oli saanut kantelijan isän kuolinpesään määrätyltä pesänselvittäjältä.

Varatuomarin asianajotoimiston liiketoiminta oli myyty kantelun kohteena olevan asianajajan perustamalle asianajoyhtiölle vuonna 2008. Varatuomarin asianajotoimistolla ei ollut toimeksiantoa kantelijan äidiltä eikä kantelijan äidin tai isän kuolinpesiltä tai kantelijalta asianajajan perustaman yhtiön toiminta-aikana. Varatuomari ei ollut työsuhteessa asianajajan yhtiöön eikä ollut vastaanottanut tai hoitanut yhtään toimeksiantoa uuden vuonna 2008 perustetun yhtiön lukuun. Varatuomari ei koskaan avustanut kantelijaa, vaan tämän vastapuolia.

Valvontalautakunta havaitsi, että varatuomari oli kantelun vireille tullessa esitelty asianajajan asianajotoimiston verkkosivuilla toimiston lakimiehenä. Tapaohjeiden mukaan varatuomari samaistetaan asianajajan omistamaan asianajotoimistoon ja toimistossa työskenteleviin henkilöihin. Varatuomari oli vuonna 2002 ainakin todistanut lesken testamentin, vuonna 2004 edustanut leskeä ensiksi kuolleen puolison kuolinpesää koskevassa oikeudenkäynnissä, jossa vastapuolena oli kantelija, vuonna 2005 edustanut leskeä sekä

osakkaita kantelijaa lukuun ottamatta ulosoton täytäntöönpanoriita-asiassa sekä vuonna 2008 hoitanut kyseisten osakkaiden välillä perinnönjaon ensiksi kuolleen puolison jälkeen.

Valvontalautakunta katsoi, ettei perunkirjoituksen uskottuna miehenä toimiminen muodostanut tapaohjeiden tarkoittamaa esteellisyyttä hoitaa myöhemmin kuolinpesän osakkaitten toimeksiantoja. Valvontalautakunta ei tältä osin havainnut asianajajan menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti.

Sitä vastoin asianajaja oli esteellinen toimimaan kantelijan äidin kuolinpesän muiden osakkaiden avustajana testamentin moitetta koskevassa asiassa, jossa oli kysymys hänen toimistonsa varatuomarin todistaman testamentin pätevyydestä. Asianajajan katsottiin menetelleen tältä osin hyvän asianajajatavan vastaisesti. Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajaja olisi ollut varatuomarin hoitamien muiden toimeksiantojen johdosta esteellinen. **(VAROITUS. 1. jaosto 19.9.2014, 27 §)**.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS. TO 6.5 ESTEELLISYYS ASIANAJOTOIMISTOSSA JA TOIMISTOYHTEISÖSSÄ

Kantelija oli asetettu konkurssiin joulukuussa 1997 ja asianajaja X oli määrätty pesänhoitajaksi. Kantelija moitti X:ää siitä, että tämä oli esteellinen, koska X:llä oli läheinen suhde konkurssipesän suurimpiin velkojiin kuuluvaan yhtiöön A. Yhtiö A oli selvitystilassa ja selvitysmiehenä oli vuodesta 2003 toiminut X:n yhtiökumppani. Konkurssiasiamiehen tammikuussa 2014 antaman kannanoton mukaan X oli tullut esteelliseksi toimimaan konkurssipesän pesänhoitajana yli kymmenen vuotta sitten. Asiaintilan voitiin katsoa olleen omiaan vaarantamaan X:n tasapuolisuutta velkojia kohtaan ja hänen tilalleen olisi tullut valita esteetön henkilö.

Tarkoituksenmukaisuussyistä konkurssiasiamies ei asian tässä vaiheessa esittänyt tuomioistuimelle pesänhoitajan vapauttamista tehtävästään. X oli toimittanut kantelijalle konkurssilain 14 luvun 11 §:n mukaisen vuosiselonteon vasta konkurssiasiamiehen huomautettua X:ää asiasta. X:n menettely oli vaikeuttanut kantelijalle kuuluvaa oikeutta saada säännöllisesti tietoa konkurssipesään liittyneistä asioista. X ei myöskään informoinut kantelijaa erityistarkastuksesta, vaikka kantelijalla oli velallisena laaja tietojensaantioikeus pesän tapahtumista. Kantelija moitti X:ää myös konkurssipesän selvittämisen pitkittämisestä.

Asianajaja oli esteellinen. Lisäksi konkurssipesän vuosiselonteot jäivät laatimatta.

X:n mukaan samassa toimistossa työskennelleen lakimiehen toimiminen A:n selvitysmiehenä ei vaikuttanut X:n puolueettomuuteen tai toimintaan pesänhoitajana. X oli ryhtynyt laatimaan vuosiselontekoja vuodesta 2005 lukien. Ajankohtana, jolloin kantelija oli asetettu konkurssiin, silloinen konkurssiasiamies oli ilmoittanut X:lle, ettei selontekoja tarvinnut tehdä. X ei ollut oma-aloitteisesti lähettänyt kantelijalle vuosiselontekoja eikä ollut erikseen informoinut kantelijaa siitä, että konkurssiasiamiehen toimisto oli päättänyt vuonna 2011 määrätä toimitettavaksi konkurssipesän tilitystä koskevan erityistarkastuksen.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan on tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan oltava esteetön. Tapaohjeiden 6.5-kohdassa säädetään, että kohdissa 6.1–6.3 sanottua esteellisyyttä sovelletaan asianajajan lisäksi myös muihin samassa asianajotoimistossa työskenteleviin henkilöihin. Tapaohjeiden 5.9-kohdan mukaan asianajaja on velvollinen luopumaan tehtävästä, jos sen vastaanottamisen jälkeen ilmaantuu seikka, jonka perusteella asianajaja on ollut esteellinen tai tullut esteelliseksi. X menetteli hyvän asianajajatavan vastaisesti toimiessaan kantelijan konkurssipesän pesänhoitajana siitä huolimatta, että hänen kanssaan samassa toimistossa työskennellyt asianajaja valittiin konkurssipesän päävelkojayhtiön selvitysmieheksi,.

Valvontalautakunta katsoi, että X oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti myös lai-

minlyödessään velvollisuutensa laatia konkurssilain 14 luvun 11 §:n mukaiset vuosiselonteot ja toimittaa ne kantelijalle sekä laiminlyödessään velvollisuutensa informoida kantelijaa konkurssiasiamiehen toimiston päätöksestä määrätä konkurssipesän tilitystä koskeva erityistarkastus. Konkurssilain 4 luvun 2 § 1 momentin mukaan velallisella on samanlainen oikeus kuin velkojalla saada pesänhoitajalta konkurssipesää ja sen hoitoa koskevia tietoja. Vastaavasti tapaohjeiden 5.4-kohdan mukaan asianajajan on pidettävä asiakas ajan tasalla tehtävän edistymisestä.

Viivyttelymoitteen osalta valvontalautakunta totesi, että konkurssi oli kestänyt kauan. Konkurssipesän asioita oli käsitelty tuomioistuimessa muutamaan otteeseen, mikä oli osaltaan vaikuttanut konkurssipesän selvittämiseen kuluneeseen aikaan. Asiassa ei kuitenkaan ollut esitetty selvitystä siitä, että X olisi viivytellyt pesän selvittämisessä tai että konkurssin pitkittyminen olisi aiheutunut X:stä johtuvista syistä. X:n ei katsottu tältä osin menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(VAROITUS. 4. jaosto 12.6.2014, 5 §**).

3.5 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)

Tapaohjeiden 2.3-kohdan mukaan asianajajan on toiminnassaan otettava huomioon myös asiakkaiden vastapuolet, joita asianajajan on kohdeltava asiallisesti ja joiden laillisia oikeuksia asianajajan on kunnioitettava.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin kohdissa 13–15 on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 7.1-, 7.2- ja 7.3-kohtia vastaavista velvollisuuksista.

3.5.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta)

Asianajaja ei saa ilman erityistä syytä ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 13-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 7.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

SOVINNOLLISUUS. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 13-KOHTA

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja avusti kantelijan vastapuolta kolmessa riita-asiassa, joita käsiteltiin käräjäoikeudessa. Kantelija moitti luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa siitä, että tämä ilman ennakkotietoa tai yhteydenottoa laittoi vireille kolme kannetta kantelijaa kohtaan. Kantelija katsoi, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli näin toimiessaan laiminlyönyt velvollisuutensa noudattaa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin 13-kohdan mukaista velvollisuutta olla ilman erityistä syytä ryhtymättä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen. Kantelijan moitittua luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan menettelyä tälle lähettämässään sähköpostiviestissä, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli vastannut viestiin: ”Hei, vain ohje, ei velvoittava säännös”.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja kertoi, että hänen päämiehensä oli neuvotellut sovinnosta kantelijan toimistolla ja ilmoittanut kantelijalle vievänsä asian käräjille. Kaksi kannetta oli perustunut hovioikeuden tuomioon, jossa kantelija oli tuomittu vahingonkorvaukseen. Kantelija oli vastustanut kanteita sekä käräjäoikeudessa että hovioikeudessa ja oli hakenut valituslupaa korkeimmasta oikeudesta. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja katsoi, että kantelijan kanta sovinnolliseen ratkaisuun oli tullut selkeästi selville ja neuvottelut olisivat olleet muodollisuus, jonka lopputulos olisi ollut ennalta arvattavissa.

Valvontalautakunta katsoi luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan menetelleen luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin 13-kohdassa säädetyn velvollisuuden vastaisesti. **(VAROITUS. 3. jaosto 12.9.2014, 27 §)**.

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

Asianajaja oli heinäkuussa 2014 päämiehensä puolesta toimittanut käräjäoikeuteen hakemuksen kantelijan asettamiseksi konkurssiin. Hakemus perustui käräjäoikeuden joulukuussa 2011 antamaan lainvoimaiseen tuomioon, jolla kantelija oli tuomittu maksamaan asianajajan päämiehelle noin 23 000 euron saatavat.

Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä ei ennen konkurssihakemuksen käräjäoikeuteen toimittamista varannut kantelijalle tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen. Asianajaja totesi kyseisessä tapauksessa olleen erityinen syy jättää varaamatta vastapuolelle tilaisuus asian sovinnolliseen selvittämiseen. Saatavaa oli peritty kantelijalta vuodesta 2010 lukien ja asiassa oli oltu useasti yhteydessä kantelijaan. Kantelija asetettiin aiemmin konkurssiin samasta saatavasta. Tuolloin tehtiin maksusopimus, jota kantelija ei noudattanut. Sopimuksessa oli mainittu, että sopimus ei estänyt uuden konkurssihakemuksen tekemistä, mikäli kantelija ei pysyisi velvoitteissaan. Koska kantelija ei ollut noudattanut aiempaakaan sopimusta velan maksamisesta, ei ollut asianajajan päämiehen edun vuoksi järkevää aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia.

Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajajalla ollut erityistä syytä jättää ottamatta yhteyttä kantelijaan ennen konkurssihakemuksen jättämistä. Erityisenä syynä ei voitu pitää sitä, että asianajajan päämiehelle aiheutui ylimääräisiä kustannuksia siitä, että saatavaa oli peritty usean vuoden ajan. Valvontalautakunnalle esitetty asiakirja-aineisto tuki väitettä, jonka mukaan oli riittäviä syitä varata kantelijalle mahdollisuus esittää käsityksensä maksusuunnitelman toteuttamisen realistisuudesta. Valvontalautakunta katsoi asianajajan menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS, 4. jaosto 7.11.2014, 25 §**). Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua. Valvontakertomusta kirjoitettaessa korkeimman oikeuden valitusluvan määräaikaa oli vielä jäljellä.

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

Käräjäoikeus oli 21.1.2014 antanut ratkaisun, jolla kantelijana ollut asianajaja ja tämän päämies oli yhteisvastuullisesti velvoitettu korvaamaan oikeudenkäyntikuluja. Asianajaja oli 22.1.2014 sähköpostitse lähettänyt kantelijalle pankkitilin numeron ja ilmoittanut, että mikäli oikeudenkäyntikulusaatavaa ei makseta, tästä seuraa konkurssiuhan asettaminen. Asianajaja oli 23.1.2014 päivätyllä kirjeellä kehottanut kantelijaa maksamaan oikeudenkäyntikulut viikon kuluessa maksukehotuksen saamisesta sillä uhalla, että jos maksu laiminlyötiin, velkoja hakisi konkurssilain 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla velallisen omaisuuden luovutettavaksi konkurssiin.

Valvontalautakunta katsoi, että antamalla kantelijalle konkurssiuhkaisen maksukehotuksen vain kaksi päivää tuomioistuimen päätöksen jälkeen, asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS, 2. jaosto 19.9.2014, 8 §)**. Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua. Valvontakertomusta kirjoitettaessa korkeimman oikeuden valitusluvan määräaikaa oli jäljellä.

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

Asianajaja oli avustanut kantelijan vastapuolta lasten elatusavun vahvistamista koskevassa asiassa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, ettei tämä varannut kantelijalle mahdollisuutta asian sovinnolliseen ratkaisemiseen.

Asianajaja myönsi laittaneensa elatusapua koskevan kanteen vireille käräjäoikeuteen varaamatta kantelijalle tätä ennen mahdollisuutta asian sopimiseen.

Asianajaja katsoi menettelylleen olevan tapaohjeissa tarkoitettu erityinen syy, koska sovintoneuvotteluita oli tuloksetta yritetty käydä lastenvalvojan välityksellä ennen kanteen vireillepanoa. Asianajajan päämiehen taloudellinen intressi elatustukien menettämisestä oli niin suuri, että päämiehen ja hänen lastensa etu vaati kanteen välitöntä vireille laittamista. Nämä seikat olivat painaneet harkinnassa enemmän kuin sovintomahdollisuuden varaaminen kantelijalle, joka oli aikaisemmin sovinnon mahdollisuutta kartoitettaessa pysynyt passiivisena.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan esittämät olosuhteet sekä alaikäisten lasten elatuksen tarve olivat muodostaneet erityisen syyn laittaa asiassa kanne vireille varaamatta vastapuolelle mahdollisuutta asian sovinnolliseen sel-

vittämiseen. Asianajaja ei ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 14.2.2014, 6 §)**.

3.5.2 Painostuskielto (TO 7.3)

Asianajaja ei saa sopimattomasti painostaa vastapuolta eikä esittää sellaisia lausumia, jotka ovat omiaan saattamaan vastapuolen halveksituksi, ellei lausumien esittäminen ole välttämätöntä asian hoitamiseksi tai muutoin asiakkaan etujen valvomiseksi. Asianajajan työhön kohdistuvia ilmaisuvapautta rajoittavia säännöksiä on oikeudenkäymiskaaren 13 luvussa ja 14 luvun 7 §:ssä.

Tapaohjeiden säännöt rajoittavat asianajajan sananvapautta enemmän kuin yleiset rajoitukset tekevät. Asianajajan sananvapauteen liittyy myös perusarvoihin sisältyvä kunniallisuuden vaatimus, jonka mukaan asianajajan on esiinnyttävä asiallisesti ja moitteettomasti sekä vältettävä asianajotoiminnassaan kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 15-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 7.3-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 7.3 PAINOSTUSKIELTO.
TO 3.5 KUNNIALLISUUS.
TO 4.5 VASTAAMISVELVOLLISUUS

Asianajaja avusti myyjää veneen kauppaan liittyvässä asiassa. Kantelija oli veneen ostettuaan havainnut kaupan kohteessa virheen. Kantelija moitti asianajajaa siitä, ettei tämä vastannut yhteydenottopyyntöihin eikä kantelijan kirjeitse lähettämään ehdotukseen kaupan hinnanalennuksesta tai kaupan purusta. Kantelija oli pakotettu perumaan valvontalautakunnalle tekemänsä kantelun vastoin tahtoaan saadakseen venekauppaa koskevan riita-asian päätökseen.

Asianajaja oli neuvotellut kantelijan kanssa puhelimitse lokakuussa 2012. Neuvottelussa kävi ilmi, ettei sovintoon päästä ja asianajaja oli ilmoittanut perivänsä kauppahinnan kanteella. Kantelija oli jo aikaisemmin esittänyt väitteen kaupan kohteen laatuvirheestä. Asianajaja ei katsonut tarpeelliseksi vastata kantelijan myöhempiin yhteydenottoihin ja neuvotella riitaiseksi muuttuneesta asiasta, jottei päämiehelle aiheutuisi siitä kustannuksia. Kantelijan avustaja oli ilmoittanut asianajajalle myöhemmin, että kantelija peruuttaa kantelun. Asianajaja kiisti painostaneensa kantelijaa tai tämän avustajaa sopimukseen asiassa. Kantelun peruuttaminen ei ollut sovinnon ehto.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan on pääsääntöisesti vastattava kaikkiin hänelle tulleisiin yhteydenottoihin. Mikäli vastaaminen on aiemman vastauksen tai muun vastaavan syyn vuoksi ilmeisen tarpeetonta, ei asianajajan tarvitse vastata yhteydenottoon. Kantelija oli lähettänyt asianajajalle hinnanalennusta tai kaupan purkua koskevan vaatimuksen ja esittänyt näkemyksensä sille, miksi kaupan kohteessa oli virhe. Kirjeen liitteenä oli lokakuussa 2012 päivätty korjausarvio ja 15 valokuvaa veneestä.

Valvontalautakunta katsoi, että vaikka asiasta oli asianajajan mukaan keskusteltu puhelinneuvottelussa, ei vastaamista kantelijan kirjeeseen voitu katsoa ilmeisen tarpeettomaksi. Valvontalautakunta katsoi asianajajan menetelleen hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 4.5-kohdan vastaisesti tämän laiminlyödessä velvollisuutensa vastata kantelijan kirjeeseen.

Käräjäoikeus oli antanut tuomion riita-asiassa lokakuussa 2013. Kantelijan avustaja oli noin viikkoa myöhemmin lähettänyt asianajajalle viestin, jossa oli ehdotettu, että kantelija suorittaa asianajajan päämiehelle käräjäoikeuden tuomitseman euromäärän, minkä jälkeen osapuolilla ei olisi vaatimuksia toisiaan kohtaan. Asianajaja oli vastannut kantelijan avustajalle samana päivänä ja vaatinut sopimuksen ehtona, että kantelija peruuttaa valvontalautakunnalle tekemänsä kantelun. Asianajaja oli edellyttänyt, että hänelle lähetetään kopio kantelun peruuttamisesta. Kantelu oli peruutettu samana päivänä.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli näin toimiessaan menetellyt hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 7.3-kohdan vastaisesti sekä tavalla, joka oli ollut omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Valvontalautakunta katsoi menettelyn olevan siinä määrin moitittavaa, ettei huomautusta voitu pitää riittävänä seuraamuksena. **(VAROITUS. 4. jaosto 9.5.2014, 3 §)**.

TO 7.3 PAINOSTUSKIELTO.
TO 3.5 KUNNIALLISUUS

Asianajaja toimi kantelijan vastapuolen avustajana avioero-ositusta koskevassa asiassa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä sanoi kantelijalle osituskokouksessa "sinä olet tehnyt pienen seikkailun sinne Saksaan". Kantelija oli mennyt naimisiin ja asunut Saksassa. Asianajaja oli kysynyt kantelijalta myös "onko sinulla tapana valehdella kaikissa asioissa?".

Asianajajan päämies oli ennen kokousta kertonut kantelijan pyytäneen häneltä rahaa asuntolainan rästieriä varten. Asianajajan päämies oli soittanut pankkiin ja saanut tietää, ettei lainaeriä ollut maksamatta. Kysyessään kantelijalta, valehteliko tämä, asianajaja viittasi edellä mainittuun, päämiehen kertomaan asiaan. Asianajajan kommentti seikkailusta Saksaan oli tarkoitettu keventämään ilmapiiriä eikä loukkaamaan kantelijaa.

Valvontalautakunta katsoi, ettei valehtelua koskeva lausuma ollut epäasiallinen, koska se oli annettu tilanteessa, jossa kantelija oli asianajajan päämieheltä saaman tiedon mukaan valehdellut. Sitä vastoin asianajajan lausuma kantelijan Saksan seikkailusta ei ollut välttämätön asian hoitamiseksi. Ottaen huomioon osituskokouksen luonteen sekä sen, että ilmaistu asia oli koskenut kantelijan yksityiselämää, oli lausuma voinut olla omiaan loukkaamaan kantelijaa. Asianajaja oli tältä osin menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 3. jaosto 12.9.2014, 30 §)**.

TO 7.3 PAINOSTUSKIELTO.
TO 8.2 TOTUUSVELVOLLISUUS JA TODISTEET

Asianajaja edusti osakeyhtiötä franchising-toimintaan liittyvässä asiassa. Vastapuolena ollut kantelija moitti asianajajaa epäammattimaisesta, perintälain ja hyvän perintätavan vastaisesta toiminnasta. Asianajaja oli jatkanut saatavan perintää esittämällä konkurssiuhkaisen maksuvaatimuksen tietoisena siitä, että saatava oli ollut riitainen. Asianajaja oli jatkanut perintää konkurssihakemuksella. Käräjäoikeus hylkäsi hakemuksen konkurssiin asettamisesta. Kantelijan mukaan konkurssihakemuksen tarkoituksena oli painostaa kantelija maksamaan riitainen saatava, jotta kantelijalle ei tulisi luottotietomerkintää.

Asianajajan päämies oli katsonut kantelijan tekemän riitautuksen perusteettomaksi ja aiheettomaksi. Kantelija ei ollut esittänyt mitään todellisia liiketoimintaan vaikuttavia puutteita päämiehen tavarantoimituksessa. Asianajaja oli konkurssihakemuksessa ilmoittanut kantelijan esittäneen väitteitä saatavaa koskien, mutta oli ilmoittanut päämiehensä käsityksen, ettei väitteillä ollut vaikutusta saatavan riidattomuuteen. Asianajaja oli perintätoimissaan selostanut mahdollisuuksien mukaan ne seuraukset, mitkä perintätoimista johtuivat.

Valvontalautakunta katsoi asiassa olevan ilmeistä, että kantelijalla ja asianajajalla sekä hänen päämiehellään oli erilainen käsitys saatavan riidattomuudesta. Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti väittäessään saatavaa totuudenvastaisesti riidattomaksi. Käräjäoikeus oli 31.5.2013 antamallaan päätöksellä hylännyt konkurssihakemuksen perusteettomana.

Valvontalautakunta totesi, ettei asianajaja olisi saanut päämiehensä puolesta toimittaa konkurssiuhkaista maksukehotusta kantelijalle eikä varsinkaan konkurssihakemusta käräjäoikeuteen tietoisena siitä, että kantelija oli riitauttanut saatavan. Asianajajan esittämillä perusteilla ei ollut merkitystä asian arvioimisessa. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti, saatavien perinnästä annetun lain 4 b § 1 momentin vastaisesti sekä konkurssilain 2 luvun 3 §:n vastaisesti.

Valvontalautakunta ratkaisi kaksi asianajajaan kohdistuvaa valvonta-asiaa, joissa kummassakin moitittiin asianajajaa samantapaisesta menettelystä, muun muassa konkurssihakemuksen toimittamisesta käräjäoikeuteen tietoisena siitä, että kantelija oli riitauttanut saatavan. Valvontalautakunta määräsi valvonta-asioista yhteisen seuraamuksen.**(VAROITUS. 4. jaosto 14.2.2014, 9 §)**.

3.6 Asianajaja ja viranomaiset (TO 8. luku)

3.6.1 Todistaja, asiantuntija ja muu kuultava (TO 8.4)

Asianajaja ei saa pyrkiä sopimattomasti vaikuttamaan todistajaan. Asianajajalla on oikeus olla

yhteydessä myös vastapuolen nimeämiin todistajiin. Asianajaja ei saa esittää lausumia, jotka ovat omiaan saattamaan todistajan halveksituksi, ellei lausumien esittäminen ole välttämätöntä asian hoitamiseksi tai muutoin asiakkaan etujen valvomiseksi. Edellä todistajista sanottua sovelletaan myös asiantuntijoihin ja muihin kuultaviin.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 18-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 8.4-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 8.4 TODISTAJA, ASIANTUNTIJA JA MUU KUULTAVA.
TO 3.5 KUNNIALLISUUS

Kantelija oli lähettänyt asiakkaalleen laskun. Asianajaja oli tämän jälkeen ottanut yhteyttä kantelijaan kiistäen laskun päämiehensä puolesta. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä oli puhelinkeskusteluissa uhkaillut kantelijaa oikeudenkäynnillä ja todennut kantelijalle kolmannen osapuolen lausuntoon liittyen, että "kaikkihan me tiedämme sen, että kenen leipää syöt, sen lauluja laulat".

Asianajaja oli kommentillaan viitannut siihen, että henkilö, joka voisi kantelijan puolesta antaa lausunnon sovitusta työurakasta ja sopimustilanteesta, oli lahjottu.

Asianajaja kiisti uhkailleensa kantelijaa oikeudenkäynnillä. Asianajaja myönsi sanoneensa ikään kuin loppukevennyksenä ja esimerkkinä, että yleensä kyseisten todistajien kanssa syntyy tilanne, että "kenen leipää syöt, sen lauluja laulat". Asianajaja kiisti sanoneensa kantelussa ilmoitetusti "kaikkihan me tiedämme sen, että kenen leipää syöt, sen lauluja laulat" sekä kiisti vihjanneensa todistajan olevan lahjottu.

Valvontalautakunta totesi olevan epäasiallista vihjata vastapuolen todistajien olevan lahjottuja. Asianajaja oli myöntänyt käyttäneensä sanontaa "kenen leipää syöt, sen lauluja laulat" kommentoidessaan todistajan kertomusta. Valvontalautakunta katsoi, että tällaisessa asiayhteydessä esitetty maininta piti sisällään epäasiallisen vihjauksen koskien todistajan kertomuksen todenperäisyyttä. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 4. jaosto 12.6.2014, 18 §)**.

Kuuluiko asianajotoimistolle säännöllisesti alihankintatöitä tehnyt lakimies toimiston henkilökuntaan?

3.7 Julkisuus ja markkinointi (TO 10. luku)

Tapaohjeiden 10.2-kohdassa todetaan, että asianajotoiminnan mainonnan ja muun markkinoinnin on oltava totuudenmukaista, asiallista ja asianajajakunnan arvon mukaista. Tapaohjeiden säännön lisäksi asianajajan on otettava huomioon kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun markkinointia ja menettelyjä asiakassuhteessa koskevat säännökset sekä palvelujen tarjoamisesta annetun lain (1166/2009) säännökset.

TO 10.2 MARKKINOINTI

Asianajajaliiton hallitus oli käynnistänyt asianajajaan kohdistuvan valvonta-asian sen selvittämiseksi, oliko hänen asianajotoimistonsa markkinointi ollut hyvän asianajajatavan edellyttämällä tavalla totuudenmukaista.

Asianajotoimiston kotisivuilla ilmoitettiin erään lakimiehen kuuluvan toimiston henkilökuntaan, vaikka lakimies ei ollut toimistoon työsuhteessa vaan kysymys oli niin kutsutusta kirjeenvaihtajajärjestelystä asianajotoimiston ja lakiasiaintoimiston välillä. Asianajaja ilmoitti, että lakimies oli säännöllisesti tehnyt toimistolle pyydettyjä alihankintatöitä. Lakimies ei ollut saanut toimistolta palkkaa. Koska lakimies oli ollut asianajajan pyynnöstä yhteydessä osapuoliin ja viranomaisiin, hänet oli yhteydenottojen helpottamiseksi ilmoitettu toimiston kotisivuilla. Asianajajan käsityksen mukaan kotisivut olivat totuudenmukaiset, koska lakimies asianajajan pyynnöstä valmisteli toimeksiantoja. Asianajaja oli sittemmin poistanut lakimiehen nimen kotisivuiltaan.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan toimiston kotisivut eivät olleet tapaohjeiden edellyttämällä tavalla totuudenmukaiset, koska sivuilta oli saanut sen käsityksen, että lakimies kuului asian-

ajotoimiston henkilökuntaan. Asianajaja oli tämän vuoksi menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 2. jaosto 28.2.2014, 17 §**).

TO 10.2 MARKKINOINTI.
TO 11.4 ASIANAJAJAN MUU TOIMINTA
Asianajajaliiton hallitus oli käynnistänyt asianajajaan kohdistuvan valvonta-asian sen johdosta, että asianajotoimisto, hautaustoimisto ja kiinteistönvälitystoimisto harjoittivat liiketoimintaa samoissa toimitiloissa samassa osoitteessa.

Asianajotoimiston lakimiehelle oli ilmoitettu sama suora puhelinnumero kuin hautaustoimistolle. Hautaustoimiston verkkosivuilla oli tarjottu sekä asianajotoimiston että kiinteistönvälitystoimiston palveluita. Kiinteistönvälitystoimiston verkkosivuilla oli esitetty yhteystietona asianajajan tiedot sekä tarjottu muun ohella lainopillista neuvontaa sekä ilmoitettu hoidettavan perhe- ja perintöoikeudellisia asioita. Asianajaja oli kiinteistönvälitysyhtiön ainoa omistaja ja hallituksen varsinainen jäsen.

Kiinteistönvälitysyhtiö oli perustettu ennen asianajoyhtiötä ja yhtiön liiketoiminta oli vähäistä. Hautaustoimisto oli perustettu myöhemmin ja sen omistajina toimivat asianajaja ja eräs toinen henkilö yhtä suurin osuuksin. Yhtiöllä oli ollut vain vähäisessä määrin hautaustoimeksiantoja. Hautaustoimiston verkkosivuilla oli ollut myös maininta lakiasiainpalveluista, joka oli sittemmin poistettu. Hautaustoimiston kautta ei ollut tarkoitus markkinoida tai harjoittaa lakiasiainpalveluita. Lakimiehen matkapuhelinnumero oli jäänyt hautaustoimiston yhteystietoihin sen vuoksi, ettei yhtiön rekisteröintivaiheessa ollut mahdollista avata hautaustoimistolle omaa numeroa.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli markkinoinut asianajotoimintaansa ainakin jossain määrin osaomistamansa hautaustoimiston kautta. Myös asianajajan kokonaan omistaman kiinteistönvälitystoimiston kautta oli tarjottu lainopillista neuvontaa ja esitetty asianajajan yhteystiedot. Vaikka asianajajan harjoittama muu liiketoiminta oli esitetyn selvityksen mukaan pienimuotoista ja viittaukset asianajotoimistoon ja lakipalveluihin oli sittemmin poistettu, oli selvää, että asianajajan asiakkailla oli voinut olla vaikeuksia erottaa näitä toimintoja asianajajan harjoittamasta asianajotoiminnasta.

Valvontalautakunta katsoi asianajajan markkinoineen asianajotoimintaansa epäasiallisesti ja laiminlyöneen velvollisuutensa pitää hautaustoimisto- ja kiinteistönvälitystoimintansa erillään asianajotoiminnastaan. Asianajajaliitosta valvonta-asian vireille tulon jälkeen eronneen asianajajan katsottiin menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti. Asianajaja olisi ansainnut kurinpidollisena seuraamuksena huomautuksen, mikäli olisi edelleen ollut Asianajajaliiton jäsen.
(HUOMAUTUS. 4. jaosto 7.11.2014, 23 §).

3.8 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)

Tapaohjeiden 11. luku käsittelee asianajotoimiston järjestämistä. Tässä tapaohjeiden luvussa on säännöksiä muun muassa niin kutsutusta toimistoyhteisöstä, toiminimestä, henkilökunnan valvonnasta, vastuuvakuutuksesta ja toiminnan järjestämisestä asianajajan poissaolon vuoksi. Yleisimmin valvontalautakunnassa käsiteltävänä ovat henkilökunnan valvontaan liittyvät tapaukset.

3.8.1 Toimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5)

Toimiston asianmukainen järjestäminen merkitsee muun muassa, että toimistorutiinit täyttävät ne vaatimukset, joita asianajajalaissa, muussa lainsäädännössä, Asianajajaliiton säännöissä, tapaohjeissa ja muissa liiton hyväksymissä ohjeissa on asetettu.

Asianajajan tulee ohjata ja valvoa henkilökuntansa työtä. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että toimiston palveluksessa oleva henkilökunta noudattaa hyvää asianajajatapaa. Valvonta-asiassa, joka koskee toimiston muun henkilökunnan menettelyä asiassa, valvontalautakunta arvioi sitä, onko kyseisen henkilön valvonnasta vastaava asianajaja noudattanut valvontavelvollisuuttaan. Jos henkilökuntaan kuuluva menettelee vastoin hyvää asianajajatapaa, asianajaja samaistetaan tällaiseen henkilöön ja asianajajalle määrätään kurinpidollinen seuraamus riippumatta siitä, kuinka huolellisesti asianajaja on täyttänyt valvontavelvollisuutensa.

TO 11.5 TOIMISTON JÄRJESTÄMINEN. TOIMISTOYHTEISÖ. LASKUTUS. MARKKINOINTI

Asianajajaliiton hallitus oli käsitellyt varatuomari X:n jäsenyysasiaa, johon asianajaja A oli toimittanut selvitystä siitä, että X oli lakiasiaintoimistonsa kautta hoitanut A:n asianajotoimiston toimeksiantoja alihankkijana.

X:n lakiasiaintoimisto oli laskuttanut A:n asianajotoimistolta 80–90 prosenttia A:n asianajotoimiston asiakkailtaan laskuttamasta määrästä. A:n asianajotoimisto oli saanut 10–20 prosenttia työn osuutena tai hallinnollisena kuluna. Osa toimeksiannoista oli hoidettu puolustajan määräyksellä tai maksuttomalla oikeusavulla.

A:n mukaan A:n ja X:n välinen yhteistyösuhde oli liike- tai urakkasuhde, mutta toisaalta se oli rinnastettavissa työsopimuslain mukaiseen työsuhteeseen, koska X:llä ei ollut juuri muuta asiakaskuntaa kuin A:n tälle ohjaamat asiakkaat ja koska X oli toiminut A:n johdon ja valvonnan alaisena. Tuomioistuimille ei ollut annettu selvitystä A:n ja X:n välisestä yhteistyösuhteesta ja X:n lakiasiaintoimiston myöhemmin A:n asianajotoimistolta laskuttamasta alhaisemmasta palkkion määrästä. Itse maksavien asiakkaiden tai vakuutusyhtiöiden laskuihin ei ollut merkitty X:n työtä kuluna.

A:n ja X:n toimistot sijaitsivat samassa liikekiinteistössä ja niillä oli yhteisiä toimitiloja. A:lla ja X:llä oli erilliset taloushallinto-ohjelmat, mutta X:llä oli pääsy hoitamiensa toimeksiantojen asiakirjoihin ja tietoihin. A:n ja X:n välillä ei ollut kirjallista sopimusta yhteistyöjärjestelystä tai erillistä salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta koskevaa sopimusta. A suoritti itse esteellisyysharkinnan toimeksiantoja vastaan ottaessaan. X:llä oli oikeus käyttää A:n asianajotoimiston kirjekuoria ja -lomakkeita, X:n valokuva ja yhteystiedot olivat A:n asianajotoimiston kotisivuilla, X:llä oli käytössään A:n asianajotoimiston käyntikortit ja hänet oli merkitty Asianajajaliiton ylläpitämään toimistoluetteloon A:n toimiston palveluksessa olevaksi muuksi lakimieheksi.

Valvontalautakunta ei ottanut ratkaisussaan kantaa siihen, tuliko A:n ja X:n yhteistyöjärjestelyä arvioida liike- vai työsuhteena. Valvontalautakunta arvioi asiaa siitä näkökulmasta, oliko A järjestänyt asianajotoimistonsa toiminnan hyvän asianajajatavan mukaisesti. Valvontalautakunta totesi, että A:n ja X:n yhteistyösuhteesta oli muun muassa yhteisten toimitilojen vuoksi voinut muodostua ulkopuoliselle epäselvä tai virheellinen kuva. Koska kyseistä epätietoisuutta ja epäselvyyttä ei voida pitää hyväksyttävänä edes osapuolten välisessä suhteessa, A:n katsottiin laiminlyöneen velvollisuutensa järjestää toimistonsa hyvän asianajajatavan mukaisesti.

A oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti laiminlyödessään velvollisuutensa huolehtia X:n salassapito- ja vaitiolovelvollisuudesta ja velvollisuutensa huolehtia asianmukaisesti esteellisyysselvitysten tekemisestä yhteistyöjärjestelyn aikana, salliessaan X:n käyttää A:n toimiston kirjelomakkeita ja muuta materiaalia sekä käyttäessään X:n tietoja toimistonsa ilmoituksissa ja markkinoinnissa, vaikka tämä oli ilmeisessä ristiriidassa osapuolten laskutuskäytännön sekä virallisten työnantajavelvoitteiden täyttämättä jättämisen kanssa.

Vaikka A:lla olisi ollut asiakkaittensa suostumus siihen, että toimeksiannon hoitaa X, itse maksavat asiakkaat, vakuutusyhtiöt ja tuomioistuimet eivät olleet riittävällä tavalla tietoisia siitä, miten A:n asianajotoimiston perimät palkkiot määräytyivät toisaalta X:n työn osalta ja toisaalta A:n työn ja kulujen osalta. Valvontalautakunta totesi, että A:n laskutusta koskeva menettely oli harhaanjohtavaa, hyvän asianajajatavan vastaista sekä omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. **(SEURAAMUSMAKSU 2 000 EUROA. Täysistunto 19.5.2014, 3 §)**.

4 Tilastotietoja valvonnasta 2014

4.1 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriita-asiat

4.1.1 Valvonta-asiat

Valvontalautakunta ratkaisi vuonna 2014 kaikkiaan 632 asiaa, joista 534 oli valvonta-asioita.

Ratkaistuista valvonta-asioista 183 eli 34 prosenttia johti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen, kun edellisvuoden vastaava luku oli 32 prosenttia. Näin ollen 66 prosenttia ratkaistuista valvonta-asioista ei johtanut seuraamukseen.

Niissä tapauksissa, joissa valvonta-asia johti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen, huomautus määrättiin 112 tapauksessa (61 %) ja varoitus 55 tapauksessa (30 %). Seuraamusmaksuja määrättiin kaksi (yhteensä 6 000 euroa) ja kaksi asianajajaa olisi ansainnut tulla erotetuksi liitosta, mikäli olisivat edelleen olleet jäseniä.

Asianajajista annetun lain 1.1.2013 voimaan tulleen muutoksen (17.6.2011/716) myötä kurinpidollinen seuraamus voidaan jättää määräämättä, jos asianajaja menettelyllään vain vähäisessä määrin rikkoo asianajajan velvollisuuksia ja menettelyä on sen haitallisuuteen nähden pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen vähäisenä. Vuonna 2014 ratkaistuissa valvonta-asioissa valvontalautakunta jätti seuraamuksen määräämättä 8 tapauksessa (4 %).

Valvonta-asioista 31 jätettiin tutkittavaksi ottamatta.

Valvontalautakunnan jaostoissa ei järjestetty kertomusvuoden aikana suullisia käsittelyitä. Täysistunnossa järjestettiin seitsemän suullista kuulemista, joihin saapui paikalle viisi asianajajaa. Kaksi asianajajaa jäi saapumatta suullisiin kuulemisiin.

4.1.2 Palkkioriita-asiat

Palkkioriita-asioita ratkaistiin kertomusvuonna kaikkiaan 98, joista palkkiota suositettiin alennettavaksi 19 jutussa, mikä vastaa 19 prosenttia ratkaistuista palkkioriita-asioista. Edellisvuonna vastaava luku oli 17 prosenttia.

Palkkioriita-asioista 7 jätettiin joko tutkimatta tai asian käsittely lopetettiin.

4.1.3 Valvonta- ja palkkioriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika

Vuonna 2014 ratkaistujen valvonta- ja palkkioriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 6 kk 14 pv (2013: 7 kk 13 pv).

4.1.4 Muutoksenhaku valvonta-asioissa

Valvontalautakunnan vuonna 2014 antamista ratkaisuista 13:een haettiin muutosta (2013:11).

Yhdeksässä asiassa muutosta haki asianajaja, yhdessä asiassa luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ja kolmessa asiassa oikeuskansleri.

4.1.5 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset

Hovioikeus on vuonna 2014 ratkaissut yhteensä 13 asianajajan valitusta, jotka koskivat heille määrättyä liitosta erottamista, seuraamusmaksua,

varoitusta tai huomautusta. Hovioikeus poisti yhdessä tapauksessa asianajajalle määrätyn huomautuksen. Hovioikeus jätti kahdessa tapauksessa luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan kantelun tutkimatta ja poisti toisessa tapauksessa määrätyn huomautuksen. Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan päätöstä 10 asiassa.

4.1.6 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen

Kolmessa asiassa on haettu muutoksenhakulupaa korkeimmalta oikeudelta. Kahdessa asiassa valituslupaa ei ole myönnetty. Yhdessä asiassa valituslupahakemuksen käsittely on vielä kesken.

4.2 Hallituksen yleisvalvonta

4.2.1 Hallituksen yleisvalvonta ja jäsenkelpoisuutta koskeva valvonta

Asianajajaliiton hallitus saattoi yleisvalvontaoikeutensa perusteella vuonna 2014 vireille 33 valvonta-asiaa. Vuonna 2014 ratkaistuista 46:sta hallituksen vireille saattamasta valvonta-asiasta 35 johti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen.

4.2.2 Velkaantumisselvitys

Syksyllä 2013 aloitettua asianajajia ja asianajotoimistoja koskevaa velkaantumisselvitystä on jatkettu vuoden 2014 aikana. Selvityksessä pyydettiin ulosottovirastoilta tiedot sellaisista asianajotoimistoista ja asianajajista, joilla oli edellisen kahden vuoden aikana ollut merkintöjä ulosottorekisterissä. Tämän jälkeen näiltä asianajajilta ja asianajotoimistoilta pyydettiin selvitystä velkaantumistilanteestaan. Selvityksen perusteella hallitus päätti, että näiden asianajajien ja asianajotoimistojen velkaantumistilannetta seurataan ja lisäselvitystä pyydetään niiden osalta, joiden ulosotossa oleva velkamäärä ylitti 3 000 euroa. Jatkoseurantaan tuli vuoden 2014 alusta lukien mukaan 15 asianajajaa tai asianajotoimistoa.

Jatkoseurannassa hallitus on velkaantumistilanteen johdosta kutsunut kaksi asianajajaa henkilökohtaisesti kuultavaksi. Vuoden 2014 päättyessä vireillä oli seitsemää asianajajaa tai asianajotoimistoa koskeva selvitys.

4.3 Vireille tulleet asiat

Valvontalautakuntaan tuli vuonna 2014 vireille yhteensä 618 juttua, joista 99 oli palkkioriita-asioita (16 %) ja 519 valvonta-asioita (84 %). Vireille tulleista valvonta-asioista 43 kantelua kohdistui luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan, 50 julkiseen oikeusavustajaan ja 426 asianajajaan.

Ratkaistut valvonta-asiat (kpl)

Yhteen henkilöön voi kohdistua useampi ratkaisu. Esim. vuoden 2014 erottamiset koskivat kahta asianajajaa, mutta taustalla oli kuusi valvonta-asiaa.

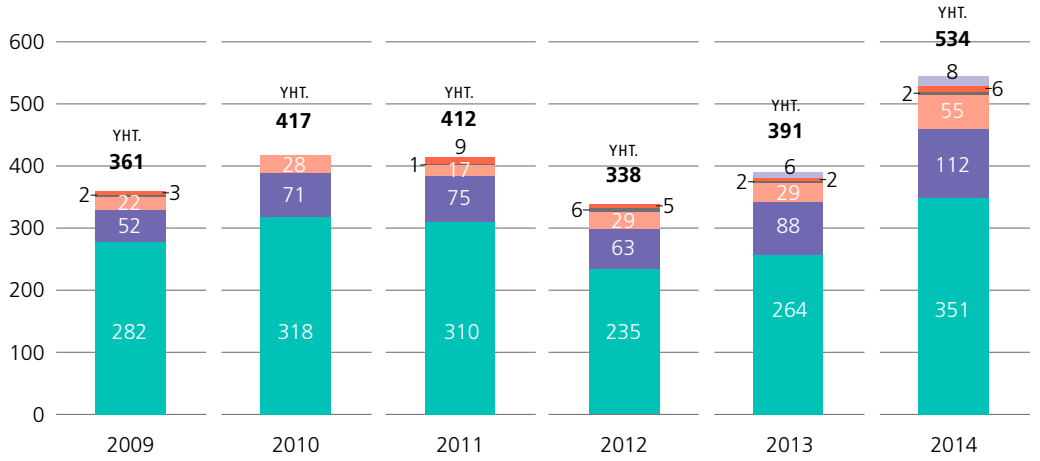

Seuraamusten osuus

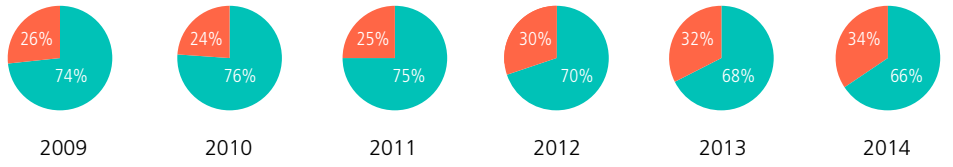

Ratkaistut palkkioriita-asiat (kpl)

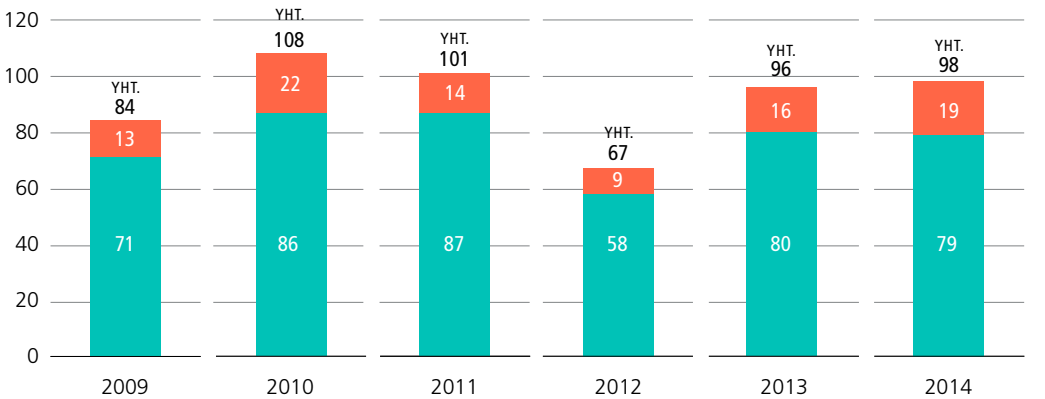

Valvonta-asioiden vireilletulotapa kantelijaryhmittäin (ratkaistut asiat) 2014

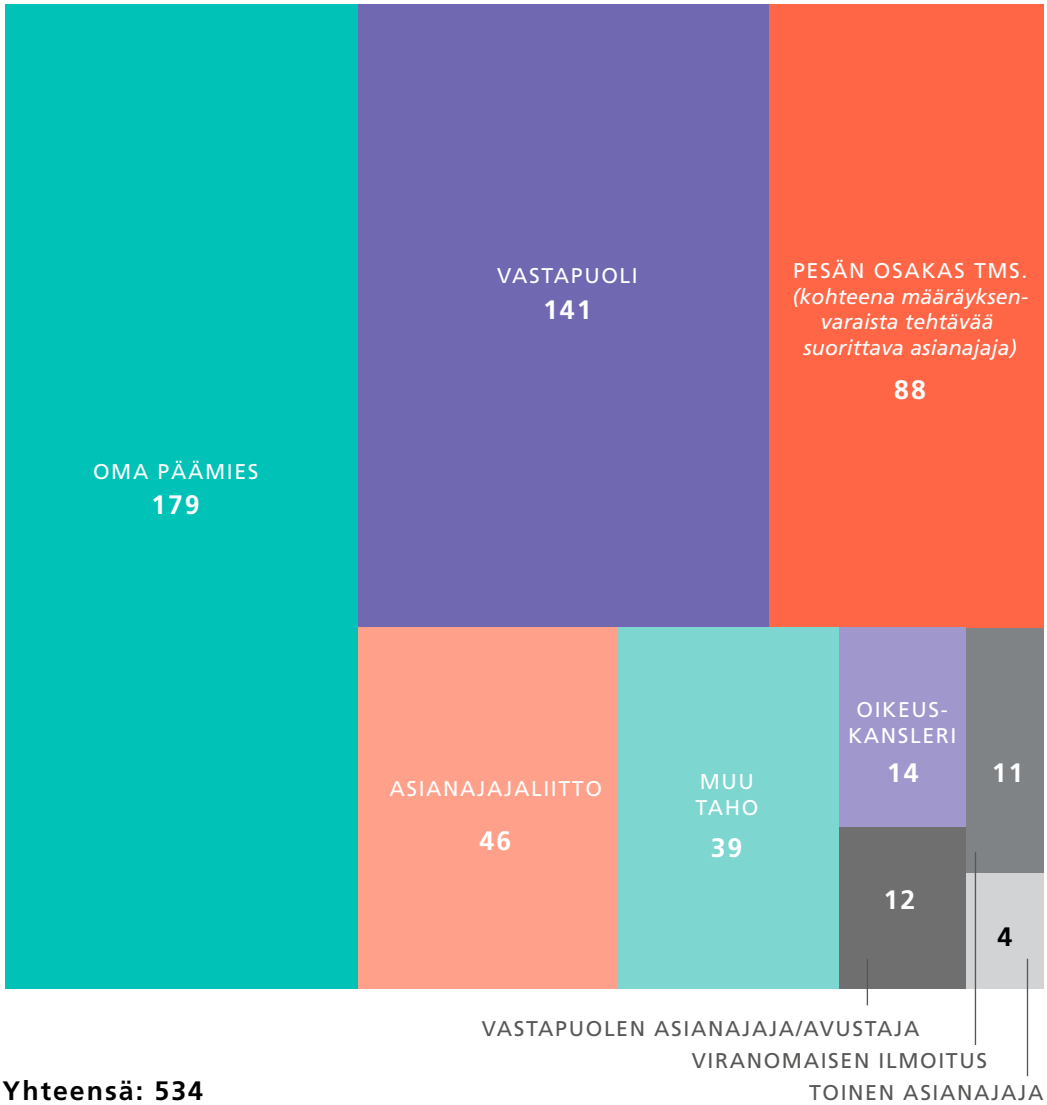

Yhteensä: 534

Palkkioriita-asioiden vireilletulotapa

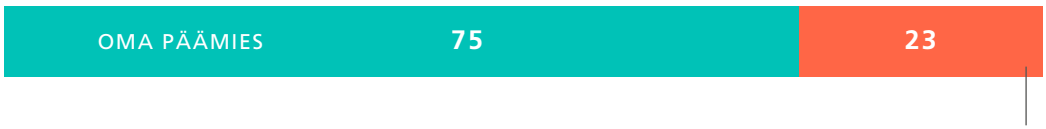

Yhteensä: 98

5 Sammanfattning

Styrelsen för Finlands Advokatförbund skall enligt 6 § i lagen om advokater se till att advokaterna vid uppträdandet inför domstolar eller övriga myndigheter samt även i övrig verksamhet uppfyller sina förpliktelser. Det grundläggande stadgandet om en advokats förpliktelser lyder: ”En advokat skall redbart och samvetsgrant utföra honom anförtrodda uppdrag samt i all sin verksamhet iakttaga god advokatsed” (5 § 1 mom.).

När ändringen av lagen om advokater trädde i kraft den 1.11.2004 grundades en särskild tillsynsnämnd för att handlägga och avgöra tillsynsärenden (7 c § 1 mom.). Tillsynsnämnden handlägger också arvodestvister och ger rekommendationer om advokatarvodenas skälighet. Vid bedömningen av de krav som god advokatsed i enskilda fall ställer på advokaten tillämpar tillsynsnämnden de vägledande reglerna om god advokatsed (15.1.2009).

Lagen om rättegångsbiträden med tillstånd trädde i kraft 1.1.2013. Samtidigt gjordes även ändringar i lagen om advokater. Enligt 6 a § 1 mom. i lagen om advokater finns i samband med Advokatförbundet en oberoende tillsynsnämnd och en oberoende tillsynsenhet vilka sköter de uppgifter i fråga om tillsynen över advokaters verksamhet som anges i denna lag. Dessa ändringar har lett till att tillsynsnämnden numera sköter också de uppgifter som gäller tillsynen över rättegångsbiträden med tillstånd, dvs. jurister som rättegångsbiträdenämnden har beviljat tillstånd att vara verksamma som rättegångsombud och rättegångsbiträden. Lagändringen inverkade även på tillsynsnämndens ställning i förhållande till Finlands Advokatförbund. En anställd vid tillsynsenheten får inte delta i skötseln av Advokatförbundets andra ärenden än tillsynsärenden, om detta kan äventyra en oberoende och opartisk skötsel av tillsynsenhetens uppgifter. Dessutom ändrades tillsynsnämndens sammansättning så att två av medlemmarna i tillsynsnämnden skall vara rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsnämndens sammansättning

Tillsynsnämnden består av en ordförande och elva andra medlemmar samt personliga suppleanter för var och en av dem. Ordföranden och ordförandens suppleant samt sex av de övriga medlemmarna och deras suppleanter skall vara advokater. Tre av medlemmarna och deras suppleanter skall vara personer som inte hör till advokatkåren men som har avlagt juris kandidat- eller magisterexamen och är förtrogna med advokatverksamhet och dessutom med domaruppgifter eller med utbildning och forskning i juridik vid universitet. Två av medlemmarna och deras suppleanter skall vara sådana rättegångsbiträden med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd. Tillsynsnämnden kan vara uppdelad i fyra sektioner.

Anhängiggörande av ett ärende

Ett tillsynsärende blir anhängigt när tillsynsnämnden mottar ett skriftligt klagomål gällande en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd, en anmälan från

justitiekanslern eller en anmälan som en domstol har gjort med stöd av 15 kap. 10 a § i rättegångsbalken. Ett ärende gällande en advokat eller ett offentligt rättsbiträde blir också anhängigt när Advokatförbundets styrelse har beslutat att överföra ett ärende som har kommit till dess kännedom för behandling i tillsynsnämnden.

Behandling av tillsynsärenden

För styrelsens och tillsynsnämndens övervakning är advokaten skyldig att öppet och sanningsenligt lämna de uppgifter som styrelsen behöver. För fullföljandet av den i 6 § 1 mom. i lagen om advokater stadgade tillsynen av advokatkåren kan styrelsen eller tillsynsnämnden finna det nödvändigt att en inspektion förrättas på advokatens byrå. Det som nedan nämns om advokater gäller offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsärenden behandlas i tillsynsnämndens sektioner eller i plenum. I plenum behandlas de ärenden som av tillsynsnämndens ordförande har bestämt att skall behandlas där eller som sektionerna har överfört till plenum. Ärenden som gäller uteslutning ur Advokatförbundet eller påförande av en påföljdsavgift avgörs alltid i plenum.

Tillsynsärenden behandlas i ett skriftligt förfarande. Beslut om att en advokat utesluts ur Advokatförbundet eller åläggs att betala påföljdsavgift kan dock fattas endast om muntlig förhandling har ordnats i ärendet. Tillsynsnämnden eller en sektion kan ordna muntlig förhandling också i andra fall. Advokaten och klaganden skall kallas till den muntliga förhandlingen.

Advokaten skall ges tillfälle att bli hörd innan ett ärende avgörs. Advokaten skall öppet och sanningsenligt lämna de upplysningar och utredningar som har begärts. Klaganden skall beredas tillfälle att yttra sig med anledning av advokatens bemötande. Nämnden och sektionerna skall även i övrigt se till att saken blir i tillräcklig mån utredd.

Enligt 7a § 3 mom. i lagen om advokater handlar tillsynsnämndens medlemmar under domaransvar när de avgör tillsynsärenden. En styrelsemedlem eller den person som förrättat en inspektion får inte heller, enligt 6 § 1 mom. i lagen om advokater, obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Disciplinära påföljder

I 7 § lag om advokater ingår stadganden om disciplinära påföljder som kan åläggas en advokat eller ett offentligt rättsbiträde. Dessa påföljder är anmärkning, varning, påföljdsavgift och uteslutning ur advokatförbundet. Som resultat av ändringen i lag om advokater som trädde i kraft den 1 januari 2013 (17.6.2011/716) behöver påföljden inte påföras, om advokaten genom sitt förfarande endast i ringa mån bryter mot advokatens skyldigheter och förfarandet i förhållande till dess skadlighet också bedömt som en helhet ska anses ringa. Samma påföljder kan också åläggas ett rättegångsbiträde med tillstånd. Om tillsynsnämnden anser att rättegångsbiträdets tillstånd bör återkallas eller rättegångsbiträdet bör påföras en påföljdsavgift, överförs ärendet till rättegångsbiträdesnämnden. Beslut om att göra en framställning till rättegångsbiträdesnämnden om återkallande av tillstånd eller påförande av påföljdsavgift fattas alltid i plenum.

Förfarandets offentlighet

Avgörandet i ett tillsynsärende och i en arvodestvist skall ges i form av en särskild handling. I handlingen skall bl.a. anges ärendeslaget och dagen för avgörandet, parternas och klagandens namn, de yrkanden som framställts och de bemötanden som avgivits i saken, motiveringen till avgörandet, de lagrum, de punkter i Advokatförbundets stadgar och de anvisningar om god advokatsed som har tillämpats i saken samt avgörandets slutresultat.

I den offentliga dagbok som Advokatförbundet för över tillsynsärenden och arvodestvister skall antecknas uppgifter om klaganden eller sökanden, den som klagomålet gäller och vid behov advokatbolaget, ärendeslaget, dagen för avgörandet samt slutresultatet. Av dagboken skall även framgå i vilken fas behandlingen av saken är.

Sökande av ändring i tillsynsnämnden avgörande

Enligt 10 § 2 mom. i lagen om advokater har även justitiekanslern rätt att besvära sig över alla beslut som givits i tillsynsärenden. Däremot har annan myndighet eller klaganden inte rätt att söka ändring i beslut som givits i ett tillsynsärende. Advokaten, offentliga rättsbiträdet och rättegångsbiträdet med tillstånd kan enligt 10 § 1 mom. i lagen om advokater anföra besvär hos Helsingfors hovrätt över alla tillsynsnämndens beslut.

I tillsynsförfarandet kan tvistefrågor eller yrkanden som gäller privaträttsliga eller materiella frågor inte behandlas, ej heller t.ex. skadeståndskrav. Tvist om arvode bör huvudmannen anhängiggöra hos allmän domstol.

Statistiska uppgifter

År 2014 avgjorde tillsynsnämnden sammanlagt 632 ärenden, varav 534 var tillsynsärenden och 98 arvodestvister.

Av de avgjorda ärendena resulterade 183, d.v.s. 34 procent i en disciplinär påföljd, då motsvarande andel året före var 32 %. Därmed har 66 procent inte resulterat i en disciplinär påföljd.

I 112 ärenden (61 %) ålades en anmärkning, i 55 ärenden (30 %) en varning. År 2014 ålades två påföljdsavgifter som disciplinär påföljd. Två advokater skulle ha förtjänat att bli uteslutna av Advokatförbundet, om de fortfarande hade varit medlemmar. Tillsynsnämnden påförde ingen påföljd i åtta ärenden (4 %).

Under fjolåret avgjordes 98 arvodestvister, i varav 19 ärenden tillsynsnämnden rekommenderade en nedsättning av arvodet, vilket motsvarar 19 procent av de avgjorda ärendena. Motsvarande andel var året före 17 procent.

6 Yhteystiedot

Valvontalautakunta
PL 13 (Simonkatu 12 B 16)
00101 Helsinki

Puhelinneuvonta kanteluasioissa arkisin klo 9-11.
puh. (09) 6866 1250

puh. (09) 6866 1240 (vaihde)
faksi (09) 6866 1299
internet:www.valvontalautakunta.fi
sähköposti: info@valvontalautakunta.fi
etunimi.sukunimi@valvontalautakunta.fi

Pia Kauppinen
valvonnasta vastaava lakimies
-valvonta-asioiden valmistelu täysistuntoon

Sanna Leppänen
lakimies
- valvonta-asioiden valmistelu 1. jaostolle

Päivikki Hartikainen
valvonta-assistentti
- valvonta-asioiden valmistelu 2. jaostolle

Gunilla Nyström
lakimies *(perhevapaalla)*

Katja Flittner
lakimies
- valvonta-asioiden valmistelu 3. jaostolle

Johanna Sulkumäki
lakimies
-valvonta-asioiden valmistelu 4. jaostolle

Milla Toivonen
valvonta-assistentti *(perhevapaalla)*

Sonja Saari
valvonta-assistentti

Valvontakertomus 2014 on Asianajajaliiton yhteydessä toimivan itsenäisen ja riippumattoman valvontalautakunnan raportti asianajajiin, julkisiin oikeusavustajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuneesta ammatillisesta valvonnasta vuonna 2014.

Valvontakertomus toimitetaan kaikille asianajajille ja valvontalautakunnan sidosryhmille.